

JA' SC'OPILAL TI CAJVALTIC JESUCRISTOE TI LAJ STS'IBA TI LUCASE

Lajyal ti c'u yu'un ti tsts'iba ti hune

¹⁻⁴ Totil ajvalil Teófilo, ep ti much'utic laj xa sp'ejanic ti hun ti c'utic ic'ot xa ti pasel ti jventatutic. Hech chaj c'u che'el laj yalbucun ca'itutic ti much'utic laj sq'uelic c'alal lic abtejuc ti Jesuse, ja' ti much'utic sventainojic xcholel ti sc'op ti Diose, hech laj sp'ejanic ti hun. Hech yu'un ho'on ti Lucasune, laj xa jnop ti ja' lec chajcholbot scotol ti c'usi laj xa ca'i ti sliqueb asta ti ora to yu'un laj xa ca'i scotol ti c'utic x'elan ic'ot ti pasel. Hech yu'un xmelmun chajts'ibabot scotol yu'un hech chana' ti melel ti c'u che'el nachanubtasate.

Ja' sc'opilal ti xch'ul abat Dios laj yal ti ch-an ti Juane, ja' ti lajyac' ich'ho'e

⁵ C'alal ochem ti rey te ti estado Judea ti Herodese, te oy jun pale yu'un ti judioetique, Zacarías sbi. Ep ti tos ti sbiic ti paleetique. Ja' ochem yu'un ti jtos Abías ti Zacaríase. Ti yajnil ti Zacaríase, Elisabet sbi. Ti Elisabete ja' antiguo statamol ti Aarone, ja' primero ti hech itic'at ti pale yu'un ti Diose. ⁶ Toj yo'ntonic ti xcha'va'alique laj yil ti Diose. Xch'unobjeic scotol smantal, scotol sc'op ti Cajvaltic Diose. Mu'yuc smulic laj yil ti Diose. ⁷ Mu'yuc yol snich'on yu'un mi junuc vuelta mu yilojuc yol ti Elisabete. Molme'elic xa ti xcha'va'alique.

⁸ Yu'un ochem ti pale ti Zacaríase, hech yu'un laj sta sc'ac'alil ti ja' yorail ch-abtej te ti stojol ti Diose xchi'uc ti xchi'iltac ti abtel. Yu'un ti paleetique tsjelilan sbaic ti jaytosique. ⁹ Ti jayvo'ic ti ja' c'ac'al ch-abtejique ja' stalel tspasic al yu'un tsq'uelic ti much'u chc'ot ti sventa yu'un chba xchic' pom te ti yut templo yu'un ti Cajvaltic Diose. Ja' ic'ot ti sventa ti Zacaríase. ¹⁰ Scotol ti crixchanoetique te va'ajtic ti amac' yac'oj sba tsc'oponic Dios. Hech ono'ox tspasilanic scotol c'ac'al c'alal chchic' pom ti yut templo ti paleetique. ¹¹ C'alal te chchic' pom ti Zacaríase, ital xch'ul abat ti Cajvaltic Diose. Va'al ihul ti sts'el ti xchic'bil pome, te ti sbats'ic'ob ti Zacaríase. ¹² C'alal laj sq'uel ti ch'ul abate ti Zacaríase, toj xi'el ic'ot. Ep ilo'laj yo'nton. ¹³ Hech i'albat yu'un ti ch'ul abate:

—Mu me xaxi', Zacarías. Laj xa stsacbot ac'op ti Diose. Ch-alaj ti Elisabete, ja' ti avajnile. Querem chac'. Juan chavac'be sbi. ¹⁴ Lec nichim no'ox avo'nton yu'un. Ep ti much'utic yan nichim no'ox yo'ntonic uc ti c'alal mi i'an xae. ¹⁵ Yu'un tsots yabtel chich' ti stojol ti Diose. Mu xuch' ya'lel sat uvate' ti yijubene, mu xuch' pox. Nojem ti yo'nton ti Ch'ul Espíritue c'alal ch-an. ¹⁶ Ep tsutesbat yo'ntonic yu'un ti Juane ti achi'iltaque, ho'oxuc ti yelnich'onoxuc ti Israele. Tsutesbat yo'ntonic ti stojol ti Cajvaltic Diose, ja' ti Dios cu'untique. ¹⁷ Ti Juane ja' chbaej yu'un ti Cajvaltique yu'un hech chchapambe yo'ntonic ti achi'iltaque. Co'ol yo'nton, co'ol sp'ijil ti Juane xchi'uc ti Elíase. Tsutesbe yo'ntonic yu'un hech co'ol chch'unic hech chaj c'u che'el laj xch'unic

ti atatamolique. Tsutesbe yo'ntonic ti much'utic jp'ajmantaletic yu'un hech toj yo'ntonic chc'otic —xchi ti ch'ul abate.

¹⁸ Ti Zacaríase hech laj sjac'be ti ch'ul abate:

—¿C'u che'el ti jna' mi melel ti c'u che'el laj avalbune? Yu'un molun xa. Me'el xa ti cajnile —xut.

¹⁹ Itac'av ti ch'ul abate, hech laj yalbe:

—Ho'on Gabrielun, ho'on chi'abtej te ti mero stojol ti Diose. Ti Diose laj stacun tal yu'un tal jc'oponot yu'un chacalbot ava'i avi lequil c'op to.

²⁰ A'yo me ava'i, yu'un mu xach'umbun ti jc'ope, hech yu'un chmac ave mu xloc' xac'opoj. Ja'to mi laj sta yorail chc'ot ti pasel hech chaj c'u che'el laj calbote, ja'to chjam ave. Yu'un ta me xc'ot ti pasel mi laj sta yoraile —x'utat ti Zacaríase.

²¹ Ti crixchanoetique te oyic ti fuera. Tsmalaic chloc' tal ti Zacaríase. Chlo'laj yo'ntonic yu'un te ihalej ti yut templo. ²² C'alal iloc' tal ti Zacaríase, mu xu' tsc'opon ti crixchanoetique. Hech laj sna'ic ti oy c'usi jchop o laj sq'uel te ti yut templo. Ja' no'ox laj yac' seña'il ti sc'ob ti c'usi ic'ot ti pasel, yu'un uma' ic'ot ti mero melel.

²³ C'alal its'aqui ti jayib c'ac'al ti te ch-abtej ti templo ti Zacaríase, hech isut batel ti sna. ²⁴ Patil lic slic yol ti yajnile, ja' ti Elisabete. Ho'ob xa u sc'an mu x'an ti yole ti muc xloc' ti sna mi jutuc. Hech laj yal: ²⁵ “Yu'un laj yil ti Cajvalt'ic Diose ti mu'yuc jtu ti stojol crixchanoetic, hech yu'un laj xa scoltaun, laj xa yac'bun ti cole”, xchi ti Elisabete.

Ja' sc'opilal ti xch'ul abat Dios laj yal ti ch-an ti Jesuse

²⁶ C'alal slicoj xa yol vaquib u ti Elisabete, ti Diose laj stac talel ti mantal ti jteclum te ti estado Galilea ti xch'ul abate, ja' ti Gabriele. Nazaret sbi ti jteclume. ²⁷ Ti Gabriele tacbil talel ti yo' bu jun soltera tseb. Mu to bu yiloj smalal ti tsebe. Jac'bil xa yu'un jun vinic, José sbi ti vinique. Ti Josee ja' antiguo statamol ti Davide. María sbi ti tsebe. ²⁸ Ti ch'ul abate hech c'ot yalbe ti María:

—Ho'ot t'ujbilot yu'un ti Diose. Li' achi'uc ti Cajvaltic Diose. Mu'yuc bu hech yan ants chac'bat bendición hech chaj c'u che'el ho'ot —x'utat ti María yu'un ti Gabriele.

²⁹ Ti María c'alal laj ya'ibe sc'op ti ch'ul abate, toj xi'el ic'ot. Lic snop ti yo'nton ti c'u che'el i'albate.

³⁰ I'albat nixtoc yu'un ti Gabriele:

—Mu me xaxi', María, yu'un lec chayil ti Diose.

³¹ A'yo ti c'usi chacalbee. Chlic ata avol. Querem chavac'. Jesús chavac'be sbi. ³² Tspasat ti muc' ti avole. Snich'on Dios ti cajal, xchiic ti crixchanoe-tique. Ti Cajvaltic Diose ja' chac' ochuc ti ajvalil. Ja' tstsacbe comel yabtel ti antiguo statamole, ja' ti Davide. ³³ Sbatel osil chaspasoxuc ti mantal ho'oxuc ti yelnich'onoxuc ti Israele. Sbatel osil mu xljaj ti smantale —xchi ti xch'ul abat ti Diose.

³⁴ Itac'av ti María:

—Mu jna' c'usi chcut jba. Mu'yuc bu quiloj jmalal —xchi ti María.

³⁵ Hech i'albat yu'un ti ch'ul abate:

—Chtal ti atojol ti Ch'ul Espíritu yu'un ti Diose. Ho'ot chasmacot ti Diose ti ja' jelaven sp'ijile. Hech yu'un ti olole ti ch-an avu'une, mu'yuc smul. Ja' Snich'on Dios. ³⁶ Ava'i, te xa slicoj yol avuts avalal, ja' ti Elisabete. Manchuc mi yij xa, svaquibal xa

u slicoj yol ti avuts avalale ti mu sta yol chalique.
³⁷ Ti Diose ja' xu' yu'un tspas scotol —xchi ti xch'ul abat ti Diose.

³⁸ —Lec oy —xchi xtac'av ti Maríae—. Yabatun ti Cajvaltique. Ac'o spاسبun ti c'u che'el laj avalbune —xchi xtac'av ti Maríae.

Hech isut batel ti xch'ul abat ti Diose.

Ja' sc'opilal ti Maríae ti ba sc'opon ti Elisabete

³⁹ Patil iloc' batel ti Maríae. Anil ibat ti jun jteclum te ti estado Judea. Te oy ti vits ti jteclume.

⁴⁰ Ja' te oy ti sna ti Zacaríase. Te ic'ot ti Maríae. I'och ti sna, laj sc'opon ti Elisabete, ja' ti yuts yalale. ⁴¹ Ti Elisabete c'alal laj ya'ibe sc'op ti Maríae, tsots laj snic sba ti olole ti slicoje. Ti Elisabete iventaimbat yo'nton yu'un ti Ch'ul Espíritue. ⁴² Hech tsots lic c'opojuc, hech laj yalbe ti Maríae:

—Mu'yuc bu hech yan ants ch-ac'bat bendición hech chaj c'u che'el ho'ot. Jun no'ox yutsil ti olole ti ch-an avu'une. ⁴³ Mu'yuc cabtel ho'oni yu'un chtal aq'uelun, ho'ot ti sme'ot ti Cajvale. ⁴⁴ Yu'un c'alal laj ac'oponun, nichim no'ox yo'nton laj snic sba ti cole ti jlcoje. ⁴⁵ Jun no'ox yutsil ti laj ach'one yu'un melel chc'ot ti pasel ti c'usi na'albat yu'un ti Cajvaltíc Diose —xchi ti Elisabete.

⁴⁶ Ti Maríae hech laj yal:

Jelaven sp'ijil ti Cajvaltíc Diose.

⁴⁷ Nichim no'ox co'nton ti stojol ti Diose, ja' ti Jcoltavanej cu'une.

⁴⁸ Manchuc mi biq'uitun ti stojol, laj yilun, ho'on ti yabatune.

“Ep i'ac'bat bendición”, xchi jc'opilal yu'un scotol crixchanoetic ti ch-ech'ic li' ti balumile.

⁴⁹ Jelaven yutsil ti hech laj xa spاسبun ti Diose, ja' ti jelaven sp'ijile, ja' ti toj yo'ntone.

⁵⁰ Ti jujumaquel ti ch-ech'ic li' ti balumile chc'uxubin ti much'utic tspasat ti muc' yu'un.

⁵¹ Laj yac' ti q'uelel ti jelaven sp'ijile.

Xu' yu'un tsjimbe yabtel ti much'utic tstoy sbaique, ja' ti much'utic p'ij scuyoj sbaique, hech mu xa xu' yu'unic ti c'utic snopojique.

⁵² Xu' yu'un tsten loq'uel ti totile ti tsots tspas mantale.

Xu' yu'un chac'be tsots yabtel ti much'utic biq'uit ch-ilatique.

⁵³ Tsnojesbe yo'ntonic ti c'usi leque ti much'utic tsna'ic ti mu'yuc yutsil yo'ntonique.

Ja'uc ti much'utic lec yo'ntonic scuyoj sbaique mu'yuc c'usi ch-ac'batic.

⁵⁴⁻⁵⁵ Ta xa scoltaucutic, ho'ucutic ti yelnich'onucutic ti Israele ti jayvo'ucutic ti cajvalinojtic ti Diose.

Yu'un mu xch'ay ti yo'nton ti Diose ti hech laj yalbe ti jtatamoltique, ja' ti Abrahame.

Laj yalbe ti chc'uxubinatic xchi'uc yelnich'nabtac sbatel osil,

xchi ti Maríae.

⁵⁶ Ti Maríae te laj xchi'in sbaic oxib u xchi'uc ti Elisabete. Patil isut batel ti sna.

Ja' sc'opilal ti i'an ti Juane, ja' ti laj yac' ich'ho'e

⁵⁷ Laj sta yorail chol ti alajel ti Elisabete, hech i'an ti snene quereme. ⁵⁸ Ti svecinotaque xchi'uc ti yuts yalaltac ti Elisabete laj ya'ibeic sc'opilal ti ep ic'uxubinat yu'un ti Diose. Hech co'ol nichim no'ox yo'ntonic xchi'uc. ⁵⁹ C'alal laj sta vaxaquib

c'ac'al yanel ti snene quereme, tal yac'be yich' circuncisión ti snene quereme. Ja' ituch'bat snuculel ti sc'unil ti nene quereme. Ja' señail ti ja' yu'un Dios ic'ot o ti hech ituch'bat ti snuculele. Ti yuts yalaltaque laj scuyic ti ja' Zacarías chc'ot sbi ti snene quereme. ⁶⁰ Ti sme'e hech laj yalbe:

—Mu hechuc chcac'be. Ja' Juan sbi chcac'be —xchi.

⁶¹ Hech i'albat:

—¿C'u yu'un hech chavac'be sbi? Mu'yuc bu hech jbitic ti ho'ucutique —x'utat ti Elisabete yu'un ti yuts yalaltaque.

⁶² Hech yu'un lic sc'oponic ti stot ti quereme. Hech lic spasbeic yil ti sc'obic yu'un hech ac'o yal c'usi sbi tsc'an chac'be. ⁶³ Ti Zacaríase hech lic sc'an te' yu'un tsts'ibaj ti te'. Hech laj sts'iba: “Juan sbi”, xchi laj sts'iba. Scotolic ich'ay yo'ntonic yu'un. ⁶⁴ Ti ora ijambat ye ti Zacaríase, hech ic'opoj. Ep laj yalbe volol ti Diose. ⁶⁵ Toj xi'el ic'otic scotol ti svecinotaque. Ipuc batel sc'opilal scotol ti bu nacale te ti siquíl balumil te ti Judea. ⁶⁶ Scotol ti much'utic laj ya'ibeic sc'opilale, hech lic snopilanic ti yo'ntonic:

—¿C'u x'elan chbat avi olol lume? —xchiic.

Yu'un ti quereme xchi'inoj ti Cajvaltíc Diose laj yilic.

Ja' sc'opilal ti laj yal sc'op Dios ti Zacaríase

⁶⁷ Ti Zacaríase, ja' ti stot ti quereme, inoj ti yo'nton ti Ch'ul Espíritue. Hech laj yal ti hech chc'ot ti pasele:

⁶⁸ Hocol yal ti Cajvaltíc Diose, ja' ti Dios cu'untique, ho'ucutic ti yelnich'onucutic ti Israele, ti

chtal sq'uelucutic ho'ucutic ti t'ujbilucutic
yu'une.

Chtal scoltaucutic.

⁶⁹ Chtal xa ti Jcoltavanej cu'untique, ja' ti scotol xu'
yu'une.

Ja' ti jun yelnich'on ti Davide.

Ja' yabat ti Diose ti Davide.

⁷⁰ Ti vo'one laj xch'amumbe ye ti j'alc'opetic
yu'une.

⁷¹ Hech laj yal ti chijcolucutic loq'uel ti sc'ob ti
cajcontratique.

⁷² Hech chixc'uxubinucutic hech chaj c'u che'el laj
yalbe ti antiguo jtotique.

Hech chvinaj ti mu xch'ay ti yo'nton ti trato ti laj
spasic xchi'uc ti antiguo jtotique.

⁷³⁻⁷⁴ Ja' ti j'ech'el hech laj yalbe jc'opilaltic ti jtata-
moltic Abrahame ti chiscoltaucutic loq'uel
ti sc'ob ti cajcontratique hech mu'yuc xi'el
ti co'ntontic chcac' jbatit ti abatinel ti stojol.

⁷⁵ Hech lecubtasbil co'ntontic, toj co'ntontic ti sto-
jol ti jayib c'ac'al li' cuxulucutique.

⁷⁶ Ti ho'ote, nich'on, j'alc'opot yu'un Dios ti te
oy ti vinajele chac'ot yu'un ho'ot chabaej
yu'un ti Cajvaltique yu'un chachapambun-
tutic co'ntontutic yu'un hech ti jpastutic ti
muc' ti sc'ope.

⁷⁷ Ho'ucutic t'ujbilucutic yu'un ti Diose, ho'ot
chavac'bun jna'tutic ti chixch'aybucutic
jmultic hech chijcolucutic.

⁷⁸ Yu'un yutsil yo'nton chixc'uxubinucutic ti Dios
cu'untique, hech yu'un ta xa xistacbucutic
tal ti Jcoltavanej cu'untique.

Jun no'ox yutsil ti li' chul xa ti jtojoltique.

79 Mi ihul xae, ja' chjelbat yo'ntonic ti much'utic chopol yo'ntonique.

Ja' tsjin ti ch'ayel chijbatucutique.

Ja' chiscoltaucutic yu'un hech ti jtatic jun co'ntontic yu'un,

xchi ti Zacaríase.

80 C'alal ich'i ti quereme, i'an yo'nton. Hech ba nacluc ti xocol balumil stuc ja'to c'alal laj sta yorail ti laj yac' sba ti q'uelel ti stojol ti xchi'iltaque, ja' ti co'ol yelnich'on ti Israel xchi'uque.

2

Ja' sc'opilal ti i'an ti Jesuse

(Mt. 1:18-25)

1 Oy to ono'ox totil ajvalil, César Augusto sbi. Ista yorail laj yal mantal ac'o yac' ti jun sbiic scotolic.

2 Sba vuelta hech laj spasic c'alal tiq'uul ti gobernador ti Cirenioe te ti slumal Siria. 3 Hech mantal laj yich'ic scotolic ti ac'o ba yac' sbiic ti jteclum ti bu slumal ti antiguo statamolique. 4 Hech yu'un ti Josee iloc' batel ti jteclum Nazaret sbi, te ti estado Galilea. Imu batel ti estado Judea. Te ic'ot ti jteclum yo' bu i'an ti antiguo statamole. Ja' David sbi ti antiguo statamole ti Josee. Belén sbi ti jteclume.

5 Te ba yac' sbi ti Belén ti Josee xchi'uc ti Maríae, ja' ti yajnile. Mu to chcol ti alajel ti Maríae. 6 C'alal te oyic ti Belén, te laj sta yorail icol ti alajel ti Maríae.

7 I'an ti sba yole. Querem laj yac'. Laj xpix ti saquil poc'. Laj smetsan ti sve'ob vacax yu'un muc sta ti loq'uel ti nae.

Ja' sc'opilal ti ch'ul abatetique xchi'uc ti jpaxtoletique

⁸ Nopol no'ox ti Belene te oy jpxaxtoletic. Tsq'uel scarneraic ti ac'ubaltic. ⁹ Te laj yac' sba ti q'uelel ti xch'ul abat ti Diose. Laj yac' talel squeval Dios yo' bu oyique. C'alal laj yilic, toj xi'el ic'otic ti jpxaxtoletique. ¹⁰ I'albatic yu'un ti ch'ul abate:

—Mu me xaxi'ic. Oy c'usi lec chacalbe hech nichim no'ox avo'ntonic acotolic. Ac'o ya'yic scotol achi'iltac. ¹¹ Nax i'an ti Belén Jcoltavanej avu'unic, ja' ti Cristoe. Ja' Cajvaltic. ¹² Ja' señail chacalbeic. Te chataic ti olole, pixbil ti saquil poc', metsel ti sve'ob vacax —x'utatic yu'un ti xch'ul abat ti Diose.

¹³ Ti ora ivinaj ep xchi'iltac ti xch'ul abat ti Diose. Ilequilc'opojic yu'un ti Diose. Hech laj yalic:

¹⁴ Jelaven yutsil ti Diose, ja' ti te oy ti vinajele.

Ac'o tojobuc ti balumile yu'un yutsil yo'nton ti Diose xchi'uc scotol crixchanoetic, xchiic.

¹⁵ C'alal isut xa batel ti vinajel ti ch'ul abatetique, hech laj sc'opon sbaic ti jpxaxtoletique:

—Batic ti Belén, ba jq'ueltic ti c'usi ic'ot ti pasel, ja' ti c'usi laj yalbucutic ti Cajvaltique —xut sbaic.

¹⁶ Hech ibatic ti anil. Te laj staic ti Maríae xchi'uc ti Josee xchi'uc ti olole. Te metsel ti sve'ob vacax ti olole. ¹⁷ C'alal laj yo'ntonic laj sq'uelic ti olole, ba spuquic ja' ti sc'opilal ti Jesuse ti i'albatic ti jbaele yu'un ti xch'ul abat ti Diose. ¹⁸ Ti much'utic laj ya'ibeic sc'op ti jpxaxtoletique ich'ay yo'ntonic yu'un ti hech i'albatic yu'un ti jpxaxtoletique. ¹⁹ Ti Maríae muc xch'ay ti yo'nton ti c'usi i'albate. Laj snopilan ti yo'nton. ²⁰ Hech isutic batel ti jpxaxtoletique. Ilequilc'opojic batel yu'un ti Diose. Laj yalbeic vocol ti Diose yu'un scotol ya'yojic xa xchi'uc

scotol sq'uelojic xa hech chaj c'u che'el i'albatic yu'un ti xch'ul abat ti Diose.

Ja' sc'opilal ti Jesuse ti tal ac'atuc ti stojol ti Diose te ti templo

²¹ C'alal laj sta vaxaquib c'ac'al yanel ti unen quereme, laj yich' circuncisión. Jesús sbi laj yac'beic comel. Albil ono'ox comel ti sbie yu'un ti xch'ul abat ti Diose. Albil ono'ox sbi ti c'alal mu to tslic ti Maríae.

²² C'alal i'ech' xa yorail hech chaj c'u che'el chal ti mantaletique ti ja'to mi its'aqui treinta y tres c'ac'al ja'to xu' chbat ti templo, hech yu'un its'aqui xa ti c'ac'ale hech yu'un íbat ti templo te ti Jerusalén ti Maríae xchi'uc ti Josee. Ba yac'beic ti stojol ti Cajvaltic Diose ti olole. ²³ Yu'un hech ts'ibabil ti sunal ti mantaletic yu'un ti Cajvaltic Diose: “Scotol ti sba yolique, mi querem, ja' cu'un”, ti xchi ono'ox ti Cajvaltic Diose. ²⁴ Tal yac'beic smoton ti Diose yu'un hech tspas ti muc' hech chaj c'u che'el chal ti mantaletique yu'un ti Cajvaltic Diose: “Mi mu'yuc ti scarneroe, ac'o yich' tal cha'cot culajte, mi cha'cot tsumut yu'un jmoton”, ti xchi ono'ox ti Diose.

²⁵ Oy jun vinic te ti Jerusalén. Simeón sbi ti vinique. Toj yo'nton ti stojol ti Diose. Xch'unoj ti mero melel ti Diose. Smalaoj ti chtal ti Jcoltavaneje yu'un hech chmuc'ub yo'ntonic xchi'uc ti xchi'iltaque, ja' ti co'ol yelnich'nab Israel xchi'uque. Oy ti yo'nton ti Simeone ti Ch'ul Espíritue. ²⁶ Ti Simeone i'ac'bat xa sna' yu'un ti Ch'ul Espíritue ti ja'to mi laj sq'uelbe sat ti Jcoltavaneje ti chtacat tal yu'un ti Diose, ja'to

chcham. ²⁷ Yu'un hech i'albat ti Simeone yu'un ti Ch'ul Espíritue, hech yu'un ital te ti templo te ti Jerusalén. Hech yu'un te oy ti templo ti Simeone ti c'alal italic ti templo xchi'uc ti nene olol Jesús ti Josee xchi'uc ti Maríae. Yu'un tal spasic hech chaj c'u che'el chal ti mantaletique. ²⁸ Ti Simeone laj spet ti olole, laj yalbe volol ti stojol ti Diose. Hech laj yalbe ti Diose:

²⁹ Cajval, jun co'nton ic'un me ti atojol hech chaj c'u che'el avalojbune, ho'on ti avabatune.

³⁰⁻³¹ Yu'un laj xa jq'uel ti Jcoltavanej cu'untutique ti laj xa atac talel sventa jcotoltutic ti jaylajuntosuntutic ti li'oyuntutic li' ti balumile.

³² Ti yanlum crixchanoetique ja' luz yu'un, yu'un hech chilik ti xu' chcolic uque.

Ti ho'ontutic ti yelnich'onuntutic ti Israele, ti t'ujbiluntutic avu'une, apasojuntutic ti muc' yu'un ho'ontutic ti jtojoltutic ihul ti Jcoltavaneje,

xchi ti Simeone, xut ti Diose.

³³ Ti Josee xchi'uc ti sme' ti olole ich'ay yo'ntonic yu'un ti hech oy sc'opilal laj ya'yic ti yole. ³⁴⁻³⁵ Ti Simeone laj sc'ambe bendición ti stojol ti olole. Hech laj yalbe ti sme' ti olole, ja' ti Maríae:

—A'yo me ava'i, ti sventa ti avol li'to hech tspasbatic proval yo'ntonic ti jchi'iltique, ho'ucutic ti yelnich'onucutic ti Israel xchi'uque, hech chvinaj ti c'usi tsnopique. Ja' ep chbolib yo'ntonic ti jchi'iltique yu'un. Hech yu'un ep chich' contrainel ti avole yu'un mu xc'anat yu'unic. Ja' ti sventa uc ti ep chavich' mul ho'oti. Oy yan ti jchi'iltique ja' chlecub yo'ntonic yu'un —xchi ti Simeone.

³⁶ Te oy uc ti yut templo jun ants, Ana sbi. Ja' j'alc'op yu'un Dios uc ti Anae. Ja' judio ants ti Anae, ja' stseb ti Fanuele ti oy ti jchop yu'un ti Asere. Me'el xa ti Anae. Hucub no'ox habil laj yic' sbaic xchi'uc ti smalale, patil icham ti smalale. ³⁷ Chanib yo'vinic habil yich'oj ti Anae, hech yu'un ep habil mu'yuc smalal. Scotol c'ac'al te italilan ti templo. Ti c'ac'al ti ac'ubal chac' sba ti abatinel te ti stojol ti Diose, chipan sba, tsc'opon Dios. ³⁸ C'alal yac'oj sba chalbe sc'opilal ti olole ti Simeone, ital ti Anae. Ti Ana uque lic yalbe volcol ti Cajvaltic Diose yu'un ti ital xa ti Jcoltavaneje. Patil lic spucbe sc'opilal ti olole scotol ti xchi'iltaque ti yac'oj sba tsmalaic ti tsc'an chcolique te ti Jerusalén.

Ja' sc'opilal ti isutic batel ti jteclum Nazaret ti Josee xchi'uc ti Maríae xchi'uc ti nene olole

³⁹ Ti c'alal laj xa spas scotol ti Josee xchi'uc ti Maríae hech chaj c'u che'el yaloj ti mantaletic ti Cajvaltic Diose, hech isutic batel ti sna te ti Nazaret. Ja' te ti estado Galilea. ⁴⁰ Lec ich'i ti quereme, ja' ti Jesuse. Oy lec yip. P'ij ti quereme yu'un ep i'ac'bat bendición yu'un ti Diose.

Ja' sc'opilal ti te itaat ti yut templo ti quereme, ja' ti Jesuse

⁴¹ Scotol habil ibatilan ti Jerusalén ti stot sme' ti Jesuse. Ba yaq'uic ti milel ti smoton ti Diose yu'unique te ti yorail q'uin Pascua sbi. ⁴² C'alal yich'oj xa lajcheb habil ti Jesuse, ibatic ti Jerusalén ti yorail ti q'uine yu'un smantal Dios yu'un ti hech chbatilanique. ⁴³ C'alal ilaj ti q'uine, isutic batel ti sna. Ti stot sme' ti Jesuse muc sna'ic ti te icom ti Jerusalén ti squereme. ⁴⁴ Laj scuyic ti laj xchi'in

setel ti yuts yalaltaque. Hech yu'un ixanavic batel jun c'ac'al. Hech lic sa' ti stojol ti yuts yalaltaque xchi'uc ti much'utic xojtiquinic ti quereme. ⁴⁵ Muc staic, hech yu'un isutic batel ti Jerusalén ti stot sme'e. Te c'ot sa'ic.

⁴⁶ Ti yoxibal c'ac'al c'ot staic te ti yut templo yu'unic te ti Jerusalén. Te nacal ti o'lol ti stojol ti xchi'iltac ti ichanubtasvanic ti smantal ti Diose ti scuyo j sbaique c'ot staic. Ti Jesuse cha'ibe sc'op ti jchanubtasvanejetique. Stuc yac'oj sba tsjac' ti Jesuse. ⁴⁷ Ich'ay yo'ntonic scotol ti much'utic laj ya'yic ti c'u che'el itac'av, ti c'u che'el laj sjac' ti quereme. Yu'un ti Jesuse laj ya'ibe sjam scotol ti c'usi laj yal ti jchanubtasvanejetic ti scuyo j sbaique. Ich'ay yo'ntonic yu'un ti lec itac'av ti Jesuse. ⁴⁸ Ti c'alal c'ot staic ti squereme ti stot sme'e, ich'ay yo'ntonic uc. Ti sme'e hech laj yalbe ti Jesuse:

—Querem, ¿c'u yu'un hech laj apasbuntutic? Laj jsa'ilanotutic ti jyalel. Laj quich'tutic mul avu'un, yu'un muc xajtatutic ti sa'el —x'utat yu'un ti sme'e.

⁴⁹ Itac'av ti Jesuse:

—¿C'u yu'un laj asa'ucun? ¿Mi mu xana'ic ti li' xu' xataun ti sna ti Jtote? —xchi ti Jesuse.

⁵⁰ Ti stot sme'e muc xa'ibeic sjam ti hech itac'av ti Jesuse.

⁵¹ Ti Jesuse laj xchi'in batel ti Nazaret ti stot sme'e. Te laj xch'umbe smantalic. Scotol ti c'utic laj spas ti Jesuse icom ti yo'nton ti sme'e, tsnopilan ti yo'nton. ⁵² P'ij iloc' ti Jesuse. Laj sta xch'iel. Lec i'ilat yu'un ti Diose. Lec i'ilat uc yu'un ti crixchanoetique.

3

Ja' sc'opilal ti lic xchol sc'op Dios ti Juane, ja' ti laj yac' ich'ho'e

(Mt. 3:1-12; Mr. 1:1-8; Jn. 1:19-28)

¹ Yo'lajunebal xa habil yochel ti mero totil ajvalile te ti jteclum Roma, ja' ti Tiberio César sbie. Ja'uc te ti estado Judea ja' ochem ti gobernador yu'un ti Poncio Pilatoc. Ja'uc te ti estado Galilea ja' ochem ti gobernador yu'un ti Herodese. Ja'uc te ti balumil Iturea xchi'uc ti balumil Traconite ja' ochem ti ajvalil yu'un ti yits'in ti Herodese. Ja' Felipe sbi ti yits'ine. Ja'uc te ti balumil Abilinia ja' ochem ti ajvalil yu'un ti Lisaniase. ² Ja' ochem ti totil pale yu'un ti xchi'iltaque ti Anase xchi'uc ti Caifase, ja' ti co'ol judioetique. C'alal hech yich'ojic yabtelic, te oy ti xocol balumil ti Juane, ja' ti snich'on ti Zacaríase. Ja' hech yorail ti i'albat ti yo'nton yu'un ti Diose ti ac'o xcholbe ti sc'ope.

³ Hech ixanav batel ti Juane te ti ti'ti'uc'um Jordán. Hech laj yal:

—Sutes me avo'ntonic yu'un amulic, ich'ic ho' hech chaxch'ayboxuc amulic ti Diose —xchi.

⁴ Yu'un hech ts'ibabil comel sc'opilal ti Juane te ti sun ti Isaíase, ja' ti j'alc'op yu'un ti Diose ti vo'one. Hech laj yal ti Isaíase:

Chlic jun jchi'iltic.

Tsots chc'opoj ti xocol balumil.

Hech chal:

“Chtal xa ti Cajvaltique hech yu'un comesic ti c'utic chasbolibtasoxuque,

⁵ yu'un hech chapasic ti muc' ti sc'ope, yu'un hech lec chabatic.

Chastojbtasoxuc.

⁶ Yu'un chtal xa ti Jcoltavanej cu'untique ti laj xa stac talel ti Diose.

Ja' chtal scolta scotol crixchanoetic li' ti balumile", chlic yut ti xchi'iltaque, xchi ti Isaías.

⁷ Ep ti much'utic ba ya'ibeic sc'op ti Juane. Ti Juane hech laj yalbe ti much'utic tal sc'anic yu'un chich'ic ho':

—Ti ho'oxuque hech chaj c'u che'el ti orachone. Mi chtal c'oc' cha'i, chjatav. Hech un ja' no'ox hech ti ho'oxuque. ¿Mi yu'un chava'yic ti ta ono'ox xavich'ic vocol yu'un ti Diose yu'un ti natalic ti anil yu'un tal ac'anic ich'ho' ti jtojol ti ho'oxuque? ⁸ Ja' tsc'an ti primero chavac' ti q'uelel ti avabtelique mi melel ti sutem xa avo'ntonic yu'un ti amulique. Mu me hechuc chanopic ti avo'ntonic: “Ja' jtata-moltic ti Abrahame, hech yu'un chijcolucutic”, mu me xachiic. Chacalbe, ti Diose xu' tsc'atajes ti yelnich'on Abraham avi ton li'to. ⁹ Ti ho'oxuque hech chaj c'u che'el ti te'etique ti mu xac' lec sate, hech yu'un te xa oy eq'uel ti yoc. Ja' chich' ts'etel. Patil chtenat ochel ti c'oc' —xchi ti Juane.

¹⁰ Ti Juane hech ijac'bat yu'un ti crixchanoetic:

—¿C'usi chcut jbatutic che'e, ho'ontutic? —xchiic.

¹¹ Itac'av ti Juane, hech laj yalbe:

—Ti much'u cha'lic sc'u'e jlic ac'o yac'be ti much'u mu'yuc yu'une. Ti much'u oy sve'ele hech ac'o spas uc —xut.

¹² Oy italic uc jtsobpatanetic yu'un tal sc'anic yu'un chich'ic ho' uc. Hech tal sjac'be ti Juane:

—Maestro, ¿c'usi chcut jbatutic uc, ho'ontutic? —xchiic.

¹³ Ti Juane hech laj yalbe:

—Mu me xac'ambeic yech'omal ti patan ti chat-sobique —xut.

¹⁴ Te oy soldadoetic uc. Hech ijac'bat ti Juane yu'un ti soldadoetic:

—Ti ho'ontutique, ¿c'usi chcut jbatutic? —xchiic.

Ti Juane hech laj yalbe:

—Nichimuc me avo'ntonic yu'un ti c'u yepal cha'ac'batic ti stojol avabtelique. Mu me much'u chasibtas, mu me much'u chanopbe smul yu'un hech xu' avu'un chavich'be staq'uin —xut.

¹⁵ Scotol ti crixchanoetic chlo'laj yo'ntonic, tsc'an cha'yic ti mi ja' ti Jcoltavaneje ti Juane.

¹⁶ Hech lic c'opojuc ti Juane, hech laj yalbe ya'yic scotolic:

—Ho'oni, ja' no'ox cabtel chcac'be yich' ho' ti much'u sitem xa yo'ntonic yu'un smulic. Ti much'u patil chtale ja' tsots yabtel yich'oj. Ho'oni mu tsotsuc cabtel quich'oj. Ma mi sjitumbeluc yaq'uil sempat, mu'yuc c'usi xu' ti jcolta mi jutuc. Ja' chayac'boxuc avich'ic ti Ch'ul Espiritue xchi'uc c'oc' yu'un hech chloc' scotol ti sbolil avo'ntonique. ¹⁷ Jun to stsacoj ti sc'ob ti sjourquetae yu'un chic'a strigo. C'alal chlaj yo'nton laj yic'a strigo, tsmes ti yelae. Tstsob ochel ti sna ti strigoe. Ti xpaxaq'uil trigoe chchic' ti c'oc' ti bu mu stac' tup'ele —xchi ti Juane.

¹⁸ Ep yan mantal laj xcholbe ya'yic ti xchi'iltaque ti Juane, ja' ti co'ol judio xchi'uque, hech laj yalbe ya'yic ti lequil ach' c'ope. ¹⁹ Ti Herodese, ja' ti ajvalile, albil ono'ox yu'un ti Juane ti mu xtun ti laj spojbe ti yajnil ti yits'ine, ja' ti

Herodíase, yu'un laj yic'. Ja' Felipe sbi ti yits'in ti Herodese. Albil ono'ox uc yu'un ti Juane ti mu xtun ti c'utic yan chopol tspas uque. ²⁰ Muc spas ti muc', ja' no'ox más ba stoy smul, laj stic' ti chuquel ti Juane.

*Ja' sc'opilal ti i'ac'bat yich' ho' ti Jesuse
(Mt. 3:13-17; Mr. 1:9-11)*

²¹ C'alal te ch-ac'bat yich'ic ho' ep crixchanoetic, ital uc ti Jesuse. I'ac'bat yich' ho' uc. Patil c'alal yac'oj sba tsc'opon Dios ti Jesuse, ijam ti vinajele. ²² Iyal tal ti sba ti Jesuse ti Ch'ul Espíritue. Oy sbec'tal jun to culajte x'elan iyal tal ti sba ti Jesuse. Te icom. Ti Diose ic'opoj te ti vinajel:

—Ho'ot Jnich'onot, lum c'uxot ti co'nton. Nichim no'ox co'nton avu'un —xchi xc'opoj te ti vinajel.

*Ja' sbiic ti antiguo statamol ti Jesuse
(Mt. 1:1-17)*

²³ C'alal lic abtejuc ti Jesuse, jun to lajuneb xcha'vinic habil yich'oj. Cuybil ti snich'on José pero ja' yelnich'on ti Elie, ja' ti stot ti María. ²⁴ Ti Elie ja' stot ti Matate. Ti Matate ja' stot ti Levie. Ti Levie ja' stot ti Melquie. Ti Melquie ja' stot ti Janae. Ti Janae ja' stot ti Josee. ²⁵ Ti Josee ja' stot ti Matatíase. Ti Matatíase ja' stot ti Amose. Ti Amose ja' stot ti Naume. Ti Naume ja' stot ti Eslie. Ti Eslie ja' stot ti Nagaye. ²⁶ Ti Nagaye ja' stot ti Mate. Ti Mate ja' stot ti Matatíase. Ti Matatíase ja' stot ti Semeye. Ti Semeye ja' stot ti Josee. Ti Josee ja' stot ti Judae. ²⁷ Ti Judae ja' stot ti Joanae. Ti Joanae ja' stot ti Resae. Ti Resae ja' stot ti Zorababele. Ti Zorababele ja' stot ti Salatiele. Ti Salatiele ja' stot ti Nerie. ²⁸ Ti Nerie ja' stot ti Melquie. Ti Melquie ja'

stot ti Adie. Ti Adie ja' stot ti Cosame. Ti Cosame ja' stot ti Elmodame. Ti Elmodame ja' stot ti Ere. ²⁹ Ti Ere ja' stot ti Josuee. Ti Josuee ja' stot ti Eliezere. Ti Eliezere ja' stot ti Jorime. Ti Jorime ja' stot ti Matate. ³⁰ Ti Matate ja' stot ti Levie. Ti Levie ja' stot ti Simeone. Ti Simeone ja' stot ti Judae. Ti Judae ja' stot ti Josee. Ti Josee ja' stot ti Jonane. Ti Jonane ja' stot ti Eliaquime. ³¹ Ti Eliaquime ja' stot ti Meleae. Ti Meleae ja' stot ti Mainane. Ti Mainane ja' stot ti Matatae. Ti Matatae ja' stot ti Natane. ³² Ti Natane ja' stot ti Davide. Ti Davide ja' stot ti Isaie. Ti Isaie ja' stot ti Obede. Ti Obede ja' stot ti Booze. Ti Booze ja' stot ti Salmone. Ti Salmone ja' stot ti Nasone. ³³ Ti Nasone ja' stot ti Aminadabe. Ti Aminadabe ja' stot ti Arame. Ti Arame ja' stot ti Esrome. Ti Esrome ja' stot ti Farese. Ti Farese ja' stot ti Judae. ³⁴ Ti Judae ja' stot ti Jacobe. Ti Jacobe ja' stot ti Isaaque. Ti Isaaque ja' stot ti Abrahame. Ti Abrahame ja' stot ti Taree. Ti Taree ja' stot ti Nacore. ³⁵ Ti Nacore ja' stot ti Serugue. Ti Serugue ja' stot ti Ragave. Ti Ragave ja' stot ti Pelegue. Ti Pelegue ja' stot ti Hebere. Ti Hebere ja' stot ti Salae. ³⁶ Ti Salae ja' stot ti Cainane. Ti Cainane ja' stot ti Arfajade. Ti Arfajade ja' stot ti Seme. Ti Seme ja' stot ti Noee. Ti Noee ja' stot ti Lameque. ³⁷ Ti Lameque ja' stot ti Matusalene. Ti Matusalene ja' stot ti Enoque. Ti Enoque ja' stot ti Jaredede. Ti Jaredede ja' stot ti Malalele. Ti Malalele ja' stot ti Cainane. ³⁸ Ti Cainane ja' stot ti Enose. Ti Enose ja' stot ti Sete. Ti Sete ja' stot ti Adane. Ti Adane ja' stot ti Diose.

4

Ja' sc'opilal ti ipasbat proval yo'nton ti Jesuse yu'un ti totil pucuje

(Mt. 4:1-11; Mr. 1:12-13)

¹ Ti Jesuse nojem ti yo'nton ti Ch'ul Espíritue hech iloc' batel ti ti'uc'um Jordán. Te i'ic'at batel te ti xocol balumil yu'un ti Ch'ul Espíritue. ² Te icom ti xocol balumil cha'vinic c'ac'al ti Jesuse. Te tal pasbatuc proval yo'nton ti Jesuse yu'un ti totil pucuje. Yu'un yipanoj sba ti Jesuse muc xve', hech lic vi'najuc. ³ Ti Jesuse hech i'albat yu'un ti totil pucuje:

—Mi ho'ot Snich'onot ti Diose, paso mantal ac'opasuc ti vaj avi ton li'to hech chata ave'el —xut.

⁴ Itac'av ti Jesuse, hech laj yalbe:

—Hech ts'ibabil: “Ma'uc no'ox ti vaj chijcuxi. Ja' ti sventa ti sc'op Dios uque chijcuxi”, ti xchie. Hech ts'ibabil ti sun —xchi ti Jesuse.

⁵ Patil ti totil pucuje laj yic' batel ti jolvits ti Jesuse. Toyol ti vitse. Ti ora i'ac'bat sq'uel ti Jesuse scotol ti ajvaliletique ti li' ti balumile xchi'uc ti sp'ijilique ti c'u che'el tspasic mantale. ⁶ Hech i'albat yu'un ti totil pucuje:

—Chacac'bot aventain scotol avi to xchi'uc sp'ijilic xchi'uc sc'ulejalic yu'un ni'ac'bat xa jventain ho'oni. Ja' chcac'be ti much'u sc'an co'nton chcac'be. ⁷ Hech yu'un mi chaquejan aba ti jtojole, ja' avu'un scotol ti avac'oj aba chaq'uel avi li'to —x'utat ti Jesuse yu'un ti totil pucuje. Yu'un mi chch'un ti Jesuse jun chc'otic xchi'uc o.

⁸ Itac'av ti Jesuse, hech laj yalbe:

—Batan, Satanás, mu stac' ti jch'un amantal. Yu'un hech ts'ibabil: “Ja' chapasic ti muc' stuc ti Cajvaltic Diose, ja' ti Dios cu'untique. Ja' chach'umbeic smantal stuc”, ti xchie. Hech ts'ibabil —xchi ti Jesuse, xut ti pucuje.

⁹ Patil ti totil pucuje laj yic' batel ti Jerusalén ti Jesuse. Te laj yic' batel ti templo. Ti totil pucuje c'ot sva'an ti mero joltemplo ti Jesuse. Hech laj yalbe:

—Mi ho'ot Snich'onot ti Diose, teno aba yalel li'i.

¹⁰ Yu'un hech ts'ibabil:

Chastacbot talel xch'ul abat yu'un chaxchabiot.

¹¹ Chastsacot ti sc'ob ti xch'ul abate chayic' batel yu'un hech mu xyaj avacan ti ton, xchi ts'ibabil —x'utat ti Jesuse.

¹² Itac'av ti Jesuse, hech laj yalbe:

—Mi ti jten jba yalel li'i, ti jpasbe proval yo'nton ti Diose yu'un ti jq'uel mi chiscoltaun. Hech ts'ibabil ti sc'op ti Diose: “Mu me xapasbe proval yo'nton ti Cajvaltic Diose, ja' ti Dios cu'untique”, xchi ts'ibabil —x'utat ti totil pucuje yu'un ti Jesuse.

¹³ C'alal laj yo'nton ti totil pucuje ti muc xch'un ti Jesuse, hech ibat ti totil pucuje. Ti totil pucuje tsmala mi oy lec tiempo xu' tspasbe proval yo'nton ti Jesuse yan vuelta.

Ja' sc'opilal ti lic xchol sc'op Dios te ti Galilea ti Jesuse

(Mt. 4:12-17; Mr. 1:14-15)

¹⁴ Ti Jesuse isut batel ti Galilea. Jelaven sp'ijil ti Jesuse ti sventa ti Ch'ul Espíritue, hech yu'un ipuc sc'opilal ti sjoylejal balumil ti c'usi lec laj spas ti Jesuse. ¹⁵ Ichanubtasvan te ti temploetic

yu'un ti judioetique. Lec sc'opilal yu'un scotol crixchanoetic.

Ja' sc'opilal ti muc spasat ti muc' ti Jesuse te ti Nazaret

(Mt. 13:53-58; Mr. 6:1-6)

¹⁶ Ic'ot ti Nazaret ti Jesuse, ja' ti bu ich'ie. Ti yorail chcux yo'ntonic ti judioetique te ibat ti templo uc. Nopen cha'i ti hech chbatilan ti templo ti Jesuse ti yorail chcux yo'ntonic. Te ti yut templo laj sva'an sba ti Jesuse yu'un tsc'an tsq'uel sc'op Dios.

¹⁷ Hech lic ac'batuc ti sun ti Isaíase, ja' ti j'alc'op yu'un ti Diose. Laj sjam ti hune, laj sta yo' bu hech ts'ibabil:

¹⁸ Ventaimbilun yu'un ti Ch'ul Espíritue, ja' yu'un ti Cajvaltíc Diose.

Laj xa st'ujun yu'un ti jcholbe ti lequil ach' c'ope ti much'utic uts sbaique.

Laj xa stacun talel yu'un ti jmuc'ubtasbe yo'ntonic ti much'utic chich'ic mule, yu'un chcalbe ya'yic c'u che'el chcolic ti much'utic chucbílilic yu'un mulile,

c'u che'el chjam satic ti much'utic ma'satetique, c'u che'el chcolic ti libre ti much'utic chich'ic vocole.

¹⁹ Laj xa stacun talel uc yu'un ti jcholbe sc'opilal ti tsta yorail ti ch-ic'atic ti stojol ti Cajvaltíc Diose,

xchi laj sq'uel ti Jesuse.

²⁰ Ti Jesuse hech laj sbal ti sc'op Diose, ja' laj yac'be ti abate, hech inaquí te ti stojol scotolic. Scotol ti much'utic te oyic ti yut templo laj sq'uelilambeic sat ti Jesuse. ²¹ Ti Jesuse hech lic yalbe ya'yic:

—Ti ora to ic'ot xa ti pasel ti hech ts'ibabil ti sun ti Diose ti laj xa ava'yique —xchi.

²² Hech yu'un ti Jesuse lec sc'opilal yu'unic scotolic. Ich'ay yo'ntonic yu'un ti jelaven yutsil ti sc'ope laj ya'yique. Hech laj yalbe sbaic:

—Ja' snich'on ti José li'to. ¿Mi mu hechuc? —xut sbaic.

²³ Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Hech chlic avalbucun hech chaj c'u che'el oy chalic: “Ho'ot jpoxtavanejot, poxtao aba atuc, hech chlic jch'untutic”, ti xchiique, xavutucun. Ja' hech sjam ti chac'an ti jpas li' ti jlumaltique ti c'u che'el laj xa ava'yic ti ihu' cu'un te ti jteclum Capernaume yu'un hech chlic ach'unic chacuyique —xchi ti Jesuse.

²⁴ Hech laj yalbe uc:

—Melel ti c'usi chacalbeique, buc no'ox chbat j'alc'op yu'un ti Diose ja' tspasat ti muc'. Ja' no'ox te ti slumal ja' mu spasat ti muc'. ²⁵ Melel ti c'usi chacalbeique, c'alal i'ay li' ti balumile ti Elíase, o'lol xchanibal habil muc xac' ho' li' ti balumile. Scotol crixchanoetic itsacatic ti vi'nal. Ep me'on antsetic xchi'inojic ti jchi'iltique, ho'ucutic ti yelnich'onucutic ti Israele. ²⁶ Ti Elíase muc xbat te ti stojol ti me'on antsetique, ja' ti jchi'iltique. Ja' itacat batel ti stojol ti jun yanlum me'on ants te ti jteclum Sarepta ti nopol xil sbaic xchi'uc ti jteclum Sidone. ²⁷ C'alal i'ay li' ti balumile ti Eliseoe, ja' ti j'alc'op yu'un ti Diose, ep ti jchi'iltique tsachilic ti c'a'el chamel. Mi junuc muc xcoltaat ti jchi'iltique yu'un ti hech oy xchamelique. Ja' no'ox icoltaat ti Naamane, ja' ti yanlum vinic ti liquem tal ti Siriae —xchi ti Jesuse.

²⁸ C'alal laj ya'ibeic sc'op ti Jesuse hech yu'un ti judioetique ti te stsoboj sbaic te ti temploe, xtec'tun no'ox i'ilinic. ²⁹ Laj yiq'uic loq'uel ti jteclum. Te meltsambil ti c'alvits ti jteclume, hech yu'un laj yiq'uic batel ti jolvits yu'un tsc'an tstenic yalel ti ch'en. ³⁰ Hech yu'un ti Jesuse c'alal te oy ti jolvits i'ech' ti o'lol ti crixchanoetique, hech ibat.

J' sc'opilal ti iloq'uesbat pucuj ti yo'nton jun vinic

(Mr. 1:21-28)

³¹ Ti Jesuse iyal batel ti jteclum Capernaum te ti estado Galilea. C'alal ic'ot sc'ac'alil chcux yo'ntonic ti judioetique, ti Jesuse i'och ti templo yu'unique xchi'uc ti yajchanc'opetique. Te ichanubtasvan ti Jesuse. ³² Ich'ay yo'ntonic ti crixchanoetique yu'un ti c'usi laj yac' ti chanel ti Jesuse yu'un ichanubtasvan hech chaj c'u che'el ti much'u tsots yabtel yich'oje.

³³ Te oy ti yut templo jun judio vinic ti oy pucujetic ti yo'ntone. Tsots ic'opoj ti vinique. ³⁴ Hech laj yal:

—Mu xavilbajinuntutic. Mu aventauntutic, Jesús, ho'ot liquemot tal ti Nazarete. ¿Mi yu'un tal amiluntutic? Chacojtiquin. Ho'ot Snich'onot ti Diose, ho'ot mu'yuc amul —xut.

³⁵ Ti Jesuse laj spajes ti pucujetique ti hech xch'amunojbe ye ti vinique, hech laj yalbe:

—Anchanic, loc'anic tal ti yo'nton ti vinique —xut.

Yip no'ox ip'aj ti lum ti vinique yu'un ti pucuje, hech iloq'uic tal ti yo'nton ti vinique. Mi jutuc muc xyaj ti vinique. ³⁶ Scotolic ich'ay yo'ntonic, hech laj sjac'be sbaic:

—¿Much'u li' talem li'to? Oy sp'ijil, xu' yu'un tspas ti mantal ti pucujetique. Ch'umbil smantal yu'unic chavil —xut sbaic ti crixchanoetique.

³⁷ Ipuc sc'opilal ti hech laj spas ti Jesuse. Ipuc ti scotol jteclumetic te ti sjoylejal ti Capernaume.

*Ja' sc'opilal ti ichop ti sme' ti yajnil ti Simone
(Mt. 8:14-15; Mr. 1:29-31)*

³⁸ C'alal iloc' ti templo ti Jesuse, te chbat ti sna ti Simone. Te oy ti sna ti sme' ti yajnil ti Simone. Oy sc'ac'al sbec'tal. Hech lic sc'ambeic vocol ti Jesuse ti ac'o scolta ti antse. ³⁹ Ti Jesuse inopej batel ti yo' bu metsel ti antse, laj yal mantal ac'o lamajuc ti sc'ac'ale. Ti ora ilamaj ti sc'ac'ale. Ti ora ilic ti antse, lic mac'linvanuc.

*Ja' sc'opilal ti ep ti much'utic icol ti chamel yu'un
ti Jesuse*

⁴⁰ C'alal chmal xa ti c'ac'ale, i'ic'atic talel ti stojol ti Jesuse scotol ti much'utic tsacbilic ti chamel, c'uc no'ox chamel yich'ojique. Ti Jesuse laj yac' sc'ob laj yac'be ti sjolic jujun, hech icolic yu'un. ⁴¹ Ep iloc' pucuj ti yo'ntonic. Oy tsots ic'opoj ti pucujetique c'alal iloc'uique. Hech laj yalic:

—Ho'ot Snich'onot ti Diose —xchiic.

Hech yu'un ti Jesuse laj spas ti mantal ti yan pucujetique yu'un mu me xc'opojic yu'un laj yoj-tiquinic ti ja' ti Jcoltavaneje.

*Ja' sc'opilal ti Jesuse ti laj xchol ti sc'op Diose te
ti estado Galilea
(Mr. 1:35-39)*

⁴² Ti yoc'omal c'alal isacub ti osile, iloc' batel ti Jesuse, ibat ti yo' bu xocol balumil. Isa'at yu'un ti judioetique. C'alal c'ot staic, tsc'an tspajesic

ti Jesuse yu'un mu me xloc' batel te ti jteclum yu'unique. ⁴³ Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Persa chba jcholbe uc ti lequil ach' c'ope ti much'utic te ti yan jteclumetique, yu'un ac'o sna'ic uc ti tsc'an tsventaimbe yo'ntonic crixchanoetic ti Diose. Ja' yu'un ti talemun li'to —xchi.

⁴⁴ Hech ti Jesuse ba xchol ti sc'op Diose te ti scotol temploetic te ti estado Galilea.

5

Ja' sc'opilal ti ep choy laj staic ti yajchanc'opetique

(Mt. 4:18-22; Mr. 1:16-20)

¹ Hech yu'un ti yan c'ac'al te ic'ot ti ti'nab ti Jesuse. Genesaret sbi ti nabe. Inet'van tal ti crixchanoetic yu'un sc'an cha'yic ti sc'op ti Diose.

² Ti Jesuse laj yil te oy chib barcoetic nopol ti'nab. Loq'uemic ti yajval barcoe, ja' ti jtsacchoyetique. Yac'oj sba tsapilanic ti slebique ti jtsacchoyetique.

³ Ti Jesuse laj stic' sba ochel ti yut jun barco, ja' ti sbarco ti Simone. Laj yal mantal ti ac'o batuc jutuc ti ba ho' ti barcoe. Ti Jesuse te laj snacan sba ti yut barco. Hech lic xchanubtas ti crixchanoetic te te stsoboj sbaic te ti ti'ti'nab. ⁴ C'alal laj yo'nton chanubtasvanuc ti Jesuse, hech laj yalbe ti Simone:

—Batic ti bu nat ti ho'e. Te chlic atenic ochel ti yut ho' ti alebique yu'un te chataic ep choy —xut.

⁵ Itac'av ti Simone, hech laj yalbe:

—Maestro, sjunul ac'ubal laj jsa'tutic, muc jtatic. Yu'un ho'ot amantal, hech yu'un ti jten ochel ti ho' ti jlebe —xchi.

⁶ C'alal hech laj stenic ochel ti ho' ti slebique, ep choy i'ochic ti slebique. C'an tuch'uc ti slebique yu'un lum ep ti choye. ⁷ Hech yu'un laj sjimc'obtaic ti xchi'iltaque ti te tic'ajtic ti yan barcoe yu'un ac'o tal coltavanuc. Hech italic. Inoj ti choy ti chib barcoetique. C'an ch'ayuc ochel ti yut ho' ti barcoetique yu'un ol ti yicatse. ⁸ C'alal laj yil ti Simon Pedroe ti hech inoj ti choy ti barcoetique, laj squejan sba ti stojol ti Jesuse. Hech laj yalbe:

—Más lec mi chaq'uej aba ti jtojol, Cajval, yu'un ho'on jmulavilun —xchi.

⁹ Yu'un ep ti jyalel ti choy ti laj stsaquique hech yu'un toj xi'el ic'ot ti Simone xchi'uc ti xchi'iltaque.

¹⁰ Hech yo'ntonic uc ti Jacoboe xchi'uc ti Juane, ja' ti xnich'nab ti Zebedeoe ti ja' chchi'in sbaic ti abtel xchi'uc ti Simone. Ti Jesuse hech laj yalbe ti Simone:

—Mu me xaxi'. Ti jel avabtel. Chba asa'bun tal crixchanoetic —x'utat yu'un ti Jesuse.

¹¹ C'alal ic'otic ti ti'nab, iloq'uic ti barco. Hech laj scomesic scotol ti c'utic oy yu'unique. Ja' laj sts'acliic batel ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti ichop yu'un ti Jesuse ti much'u yich'oj c'a'el chamele

(Mt. 8:1-4; Mr. 1:40-45)

¹² C'alal te oy ti jun jteclum ti Jesuse, ital jun judio vinic. Tsacbil ti c'a'el chamel ti vinique. C'alal laj yil ti Jesuse ti vinique, tal spatán sba ti stojol ti Jesuse, lic yalbe vocol. Hech laj yalbe:

—Cajval, mi chac'ane, xu' chichop avu'un —xchi.

¹³ Ti Jesuse laj yac' sc'ob laj yac'be ti sjol ti vinique. Hech laj yalbe:

—Hechuc, chopan —xut.

Ti ora ichop ti vinique ti c'a'el chamel yich'oje.

¹⁴ Ti Jesuse hech laj yalbe:

—A'yo me ava'i, mu me much'u chavalbe ya'i. Batan, ba ac'o aba ti q'uelel ti stojol ti palee. Ac'bo smoton ti Diose hech chaj c'u che'el laj yal ti Moisesse. Hech tsna'ic ti jchi'iltique ti nacol xae —xut.

¹⁵ Más ipuc batel sc'opilal ti Jesuse. Ep crixchanoetic laj stsob sbaic tal yu'un sc'an cha'ibeic sc'op, yu'un tsc'anic ti chchop ti xchamelique. ¹⁶ Ti Jesuse laj sq'uej sba batel ti bu xocol balumil. Te ba sc'opon Dios.

Ja' sc'opilal ti ichop yu'un ti Jesuse ti much'u sicuben yacane

(Mt. 9:1-8; Mr. 2:1-12)

¹⁷ Ti yan c'ac'al c'alal yac'oj sba chchanubtasvan ti Jesuse, te nacajtic uc fariseoetic xchi'uc ti xchi'iltac ti ichanubtasvanic ti smantal ti Diose ti scuyo'j sbaique. Te cha'ibeic sc'op uc ti Jesuse. Ti totiletique ja' talemic ti jujun biq'uit jteclum te ti estado Galilea xchi'uc ti estado Judea. Oy talemic uc ti muc'ta jteclum Jerusalén. Ti Jesuse i'ac'bat ep sp'ijil yu'un ti Cajvaltic Diose yu'un hech icol yu'un ti jchameletique. ¹⁸ Oy judio viniquetic laj yiq'uic tal ti stojol ti Jesuse jun jchamel vinic. Sicuben yacan ti vinique. Laj spasilanic preva mi xu' chjelavic ochel ti stojol ti crixchanoetique yu'un hech chc'ot smetsanic ti stojol ti Jesuse te ti yut na. ¹⁹ Yu'un mu xu' ch-ochic ti yut na yu'un te humajtic ti crixchanoetique, hech yu'un imuic ti jolna yu'un pamal ti jolnae. Hech yu'un lic stotsic ti texa yu'un hech xu' tstiq'uic ochel yu'un hech xu'

tsliquic yalel xchi'uc spop ti jchamele ti sicuben yacane. Hech chc'ot ti stojol ti Jesuse ti jchamele. ²⁰ Yu'un ti hech ic'ot ti stojol ti Jesuse ti jchamele, hech laj yil ti Jesuse ti chch'unique, hech yu'un laj yalbe ti jchamele:

—Tote, ch'ayem xa amul —xchi ti Jesuse.

²¹ Hech yu'un ti much'utic chchanubtasvanic ti smantal ti Diose ti scuyoj sbaique xchi'uc ti fariseoetique hech laj yal ti yo'ntonic: “Ja' ti vinic li'to, Dios tscuy sba. Mu'yuc much'u yan xu' chixch'aybucutic jmultic. Ja' no'ox stuc ti Diose”, xchi xc'opojic ti yo'ntonic.

²² Ti Jesuse laj sna' ti hech yac'oj sba chc'opojic ti yo'ntonique hech yu'un hech laj yalbe:

—¿C'u yu'un ti mu lecuc chc'opoj avo'ntonic?

²³ Melel much'uuc no'ox xu' chal ti “ch'ayem xa amul”, xu' xchi. Much'uuc no'ox xu' chal uc ti “lican, xanavan”, xu' xchi. Ja' tsc'an chaq'uel ti much'u hech chc'opoje mi chc'ot ti pasel yu'un hech chaj c'u che'el chal. ²⁴ Laj xa cal ti ch'ayem xa smul hech yu'un q'uelo c'usi ti jpas ti ora to yu'un hech chana' ti melel ti ho'on ti jch'ay mulil li' ti balumile, ho'on ti co'ol crixchanoucutique —xut.

Ti Jesuse hech laj yalbe ti jchamele:

—Ho'ot chacalbe, lican, balo batel apop, batan ti ana —xut ti jchamele, xchi ti Jesuse.

²⁵ Ti ora ilic ti jchamele. Hech laj yilic scotolic. Laj sbal ti spope, hech ibat ti sna yac'oj sba chalbe volcol ti Diose batel. ²⁶ C'alal laj sq'uelic ti hech ic'ot ti pasele, ich'ay yo'ntonic ti judioetique. Lic yalbeic volcol ti Diose yu'un ti hech ic'ot ti pasele. Yu'un ti ich'ay yo'ntonique, hech lic yalbe sbaic:

—Mu'yuc bu quilojtíc hech hech chaj c'u che'el laj quilític nax —xut sbaic.

*Ja' sc'opilal ti i'ic'at ti Mateoe yu'un ti Jesuse
(Mt. 9:9-13; Mr. 2:13-17)*

²⁷ Patil iloc' batel ti Jesuse. Te oy jun jtsobpatan, Leví sbi. Ja' Mateo sbi ti jc'optique. Te nacal yac'oj sba tstsob patan laj yil ti Jesuse. Hech yu'un hech laj yalbe:

—Chi'inun batel —xut ti jtsobpatane ja' ti batem yo'nton chlo'lavan ti taq'uine.

²⁸ Ti Levie laj scomes scotol ti c'usi oy yu'une, laj xchi'in batel ti Jesuse.

²⁹ Patil ti Levie laj yac' ve'elil hech yu'un laj yic' ti ve'el ti Jesuse te ti sna. Te xchi'inoj ti mesa ti Jesuse ep xchi'iltac ti Levie ti co'ol jtsobpatanetic xchi'uque, xchi'uc yantic. ³⁰ Ti much'utic chchanubtasvan ti smantal ti Diose ti scuyoj sbaique xchi'uc ti fariseoetique hech lic yalbe ti yajchanc'opetic ti Jesuse:

—Mu xtun ti chachi'inic ti ve'el jtsobpatanetic xchi'uc yan jp'ajmantaletic —xchiic.

³¹ Itac'av ti Jesuse, hech laj yalbe:

—Ti much'utic lec oyique mu yu'unuc tsc'anic jun jpoxtavanej yu'un lec oyic. Ja' no'ox tsc'anic jpoxtavanej ti much'utic jchameletique. ³² Ja' no'ox hech uc ma'uc tal jcolta ti much'utic ti jun yo'nton ti stojol ti Diose. Ja' tal quic' ti ttojol ti much'utic mu junuc yo'nton ti stojol ti Diose yu'un ac'o sutes yo'ntonic —xchi ti Jesuse.

*Ja' sc'opilal ti ijac'bat ti Jesuse c'uyu'un muxipan
sbaic ti yajchanc'opetique
(Mt. 9:14-17; Mr. 2:18-22)*

³³ Hech lic sjac'beic:

—Ti yajchanc'opetic ti Juane ep vuelta chipan sbaic tsc'oponic Dios. Hech tspasic uc ti cajchanc'optutique, ho'ontutic ti fariseountutique. ¿C'u yu'un mu hechuc tspasic uc ti avajchanc'opetique? Ja'uque mu xipan sbaic —x'utat ti Jesuse.

³⁴ Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Ti much'utic tspasic q'uin sventa nupunele, jbu c'amba yipan sbaic c'alal te to xchi'inojic ti much'u chnupune! ³⁵ Hech yu'un ti mu xipan sbaic ti cajchanc'op ti ora to. Ja'to mi ic'ot yorail chismilucun ti cajcontrae, ja'to chlic yich'ic mul, chlic yipan sbaic ti cajchanc'ope —xut.

³⁶ Ti Jesuse lic yalbe lo'il. Oy sjam ti lo'il ti laj yalbee. Hech laj yalbe:

—Scotol ti much'u chixch'umbun ti jc'ope persa tscomes ti c'u che'el xch'unoj ono'oxe, ja' ti poco c'ope. Persa ja' chch'un ti ach' c'ope. Hech chaj c'u che'el ti much'u tspac'an ti bu lajem ti sc'u'e, mu yu'unuc tstuch' loq'uel jun pedazo ti ach' sc'u'e yu'un hech tspac'an ti poco c'u'il yu'une. Taca hechuc tspase yu'un hovil yu'un jomol chcom ti ach' c'u'il yu'une. Yu'un ti ach' poc' xchi'uc ti poco c'u'ile mu snupin. ³⁷ Hech chaj c'u che'el mu'yuc much'u tspul ach' vino ti yac'oj sba chyijube ti bu poco nucul ti spulobil vinoe. Mi hech tspase, chjat ti nucule. Lástima chmal scotol ti vinoe. J'ech'el mu xa xtun ti nucule. ³⁸ Ti ach' vinoe ti yac'oj sba chyijube sc'an pulel ti ach' nucul. ³⁹ Ti much'u yuch'oj xa ti poco vinoe mu sc'an xuch' ti ora ti ach' vinoe yu'un chal: “Ja' lec stuc ti poco vinoe”, xchi —xchi ti Jesuse.

6

Ja' sc'opilal ti yajchanc'opetic ti Jesuse ti laj stuch'ic trigo ti sc'ac'alil chcux yo'ntonic
(Mt. 12:1-8; Mr. 2:23-28)

¹ Ti yan c'ac'al i'ech'ic ti Jesuse xchi'uc ti yajchanc'opetique ti bu ts'umbil trigo. Ja' sc'ac'alil chcux yo'ntonic scotolic c'alal te i'ech'ic. Ti yajchanc'opetique laj stuch'ic jutuc trigo laj sju'ic laj sc'uxic. ² I'ilat yu'un ti fariseoetique. Hech yu'un ti fariseoetique lic yalbeic:

—¿C'u yu'un ti hech chap'ajic mantal? Yu'un ja' sc'ac'alil ti jcux co'ntontic ti ora to —x'utatic.

³ Itac'av ti Jesuse, hech laj yalbe:

—Ti ho'oxuque aq'uelojic xa ti sun ti Diose ti c'usi laj spas ti Davide c'alal itsacat ti vi'nal xchi'uc ti much'utic xchi'inojique. ⁴ Ja' i'och ti templo yu'un ti Diose. Laj sve' ti caxlan vaje te ti ba mesa te ti stojol ti Diose. Manchuc mi yaloj ti Diose ti stuquic no'ox tsve'ic ti paleetique, laj sve' ti Davide xchi'uc ti xchi'iltaque. Mu'yuc smulic yu'un hech laj spasic —xut.

⁵ Hech lic yal uc ti Jesuse:

—Ho'on jventainoj ti sc'ac'alil ti jcux co'ntontique, ho'on ti co'ol crixchanoucutive. Ho'on chcal ti c'usi stac' pasel —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti ichop ti sc'ob ti vinique ti sicuben sc'obe
(Mt. 12:9-14; Mr. 3:1-6)

⁶ Ti yan c'ac'al, ja' yorail uc ti chcux yo'ntonic ti judioetique, i'och ti templo yu'unic ti Jesuse. Te ichanubtasvan. Te oy jun vinic, sicuben ti sbats'ic'obe. ⁷ Te oy uc cha'vo' oxvo' ti much'utic

chchanubtasvanic ti smantal ti Diose ti scuyoj sbaique xchi'uc ti fariseoetique. Te tsq'uelilanic ti Jesuse mi chcoltavan ti sc'ac'alil chcux yo'ntonic. Yu'un tsc'an tsa'beic smul ti Jesuse. ⁸ Ti Jesuse laj sna' ti hech snopoj ti yo'ntonique, hech yu'un laj yalbe ti vinic ti sicuben sc'obe:

—La' va'ano aba li' ti jtojol —xut.

Hech te tal sva'an sba ti vinique. ⁹ Hech yu'un ti Jesuse laj yalbe ti much'utic chchanubtasvanic ti smantal ti Diose ti scuyoj sbaique xchi'uc ti fariseoetique:

—Oy c'usi chajac'be. Ti sc'ac'alil ti jcux co'ntontic, ¿mi stac' ti jpastic ti c'usi leque, mi stac' ti jpastic ti c'usi chopole? ¿Mi stac' ti chijcoltavane, mi stac' ti chijmilvane? —xut.

¹⁰ Ti Jesuse laj sq'uelbe satic scotolic ti te nacaj-tique. Hech lic yalbe ti jchamele:

—Xach'o ac'ob —xut.

Ti ora ichop ti sc'obe. Laj xach' ti sc'obe.

¹¹ Xtec'tun no'ox i'ilinic. Hech lic comon snopic ti c'u chutic ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti lajchavo'ic ti it'ujatic yu'un ti Jesuse yu'un ch-och ti yajchanc'op

(Mt. 10:1-4; Mr. 3:13-19)

¹² Ja' yorail iloc' batel ti Jesuse, imu batel ti vits, te ba sc'opon Dios. Sjunul ac'ubal icom te tsc'opon ti Diose. ¹³ C'alal isacub xa ti osile, laj yic' tal ti stojol scotol ti much'utic tsts'acliat yu'une. Hech yu'un lic st'uj lajchavo' yu'un ja' tsventain comel yu'un ti xcholel ti sc'ope. Ja' jcholic'opetic ic'ot sbiic. ¹⁴ Ja' laj st'uj ti Simone, ja' ti Pedro laj yac'be sbie, xchi'uc ti yits'ine, ja' ti Andrese. Xchi'uc

ti Jacoboe, xchi'uc ti Juane, xchi'uc ti Felipee, xchi'uc ti Bartolomee. ¹⁵Xchi'uc ti Mateoe, xchi'uc ti Tomase, xchi'uc yan Jacobo, ja' ti snich'on ti Alfeoe, xchi'uc yan Simón, ja' ti laj xchi'in ti zeloteetic ono'oxe. Yu'un ti zeloteetic sbiique ja' yu'un ti toyol yo'ntonic mu sc'an ch-ochic ti mozoil yu'un ti romaetique. ¹⁶Xchi'uc ti Judase, ja' ti yermano ti Jacoboe, xchi'uc ti yan Judas, ja' ti Judas Iscariotee, ja' ti laj yac' entrecal ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti Jesuse ti laj xcholbe sc'op Dios ep crixchanoetic
(Mt. 4:23-25)

¹⁷ Iyal tal ti vits xchi'uc ti yajchanc'opetique ti Jesuse xchi'uc ti jayvo' ichi'inat c'alal i'ay ti vits. Te c'o sva'an sbaic ti bu stenlejal xchi'uc ti yajchanc'opetique. Hech yu'un te c'ot staic ti much'u yan tssts'acliat yu'une xchi'uc yan ep crixchanoetic. Talemic ti estado Judea xchi'uc ti jteclum Jerusalén xchi'uc ti chib jteclum Tiro xchi'uc Sidón, ja' ti te oyic ti ti'ti'nabe. Tal ya'ibeic sc'op ti Jesuse. Italic uc yu'un ac'o chopuc ti xchamelique. ¹⁸ Italic uc ti much'utic oy pucujetic ti yo'ntonique. Scotolic icol yu'un ti Jesuse. ¹⁹ Scotol ti crixchanoetique sc'an tspiquic ti Jesuse yu'un oy sp'ijil yu'un icol yu'un scotol.

Ja' sc'opilal ti much'utic chich'ic bendicione xchi'uc ti much'utic chich'ic vocole
(Mt. 5:1-12)

²⁰ Ti Jesuse laj sq'uelbe satic ti yajchanc'opetique xchi'uc scotol ti crixchanoetic ti te stsoboj sbaique, hech lic yalbe:

—Ho'oxuc ti mu'yuc c'usi oy avu'unique chavich'ic bendición. Ja' chasventaimboxuc avo'ntonic ti Diöse.

²¹ Ho'oxuc ti chavi'najic ti ora to chavich'ic bendición. Ja' chanojesbat avo'ntonic.

'Ho'oxuc ti cha'oq'uic ti ora to chavich'ic bendición. Ti yan c'ac'al chatse'inic.

²² 'Ho'oxuc ti chayilintaouxuc ti crixchanoetique, ti mu sc'an ti chachi'inique, ti chayutoxuc, ti chaslabanoxuc ti jventa ho'on ti co'ol crixchanoucutique, chavich'ic bendición.

²³ C'alal hech chc'ot ti pasel, mu me xavich'ic mul. Nichimuc me avo'ntonic yu'un. A'yo me ava'yic, cha'ac'batic ep atojolic ti vinajel. Hech ono'ox i'lbajinvanic ti statamolic ti vo'one lume. Ja' laj yilbajinic ti j'alc'opetic ti vo'one.

²⁴ 'Ja'uc ti ho'oxuc ti jc'ulejoxuc chavich'ic vocol. Yu'un oy xa avu'unic ti c'utic tsc'an ti avo'ntonique, hech yu'un mu'yuc xa c'usi yan chac'anic.

²⁵ 'Ho'oxuc ti noj ach'utic ti ora to chavich'ic vocol. Ti yan c'ac'al mu xa xmuc'ub avo'ntonic.

'Ho'oxuc ti chatse'inic ti ora to chavich'ic vocol. Ti yan c'ac'al chavich'ic mul, cha'oq'uic.

²⁶ 'Chavich'ic vocol mi yu'un lec c'otem ac'opilalic yu'un scotol crixchanoetic. Ja' ti statamolic ti vo'one lume ja' lec laj yilic ti nopbilal j'alc'opetique ti vo'one.

*Ja' sc'opilal c'uxubinic ti avajcontraique, xchi
(Mt. 5:38-48, 7:12)*

²⁷ 'Ho'oxuc ti chava'ibun jc'op ti ora to hech chacalbeic. C'uxubino ti avajcontraique. Ac'o ti

q'uelel yutsil avo'ntonic ti stojol ti much'utic chayilintaouxuque. ²⁸ C'ambeic bendición ti stojol ti much'u chayixtalc'optaouxuque. C'opombeic Dios ti stojolic ti much'utic chayilbajinoxuque. ²⁹ Mi oy much'u chasmajot ti jech asate yu'un oy amul tscuy, ac'o smajot ti xcha'jechel uc. Mi oy much'u chaspojbot achij yu'un oy amul ti stojol tscuy, ac'o yich' batel ac'u' uc. ³⁰ Mi oy c'usi chasc'ambote yu'un oy amul tscuy, ac'bo batel. Mi oy much'u chaspojbot ti c'usi oy avu'une yu'un oy amul ti stojol tscuy, mu xa me xba ac'ambe sut tal. ³¹ Mi chac'an ti lec chaspasboxuc ti yan crixchanoe-tique, lec chapasbeic uc.

³² 'Mi ja' no'ox chac'uxubinic ti much'u chaxc'uxubinoxuque, ¡bu ba tojuc ti c'usi chanope! Yu'un co'ol chapasic xchi'uc scotol ti much'utic ti c'utic chopol tspasique ti ja' no'ox chc'uxubinic ti much'u chc'uxubinatic yu'une. ³³ Mi ja' no'ox lec chapasbeic ti much'u lec chaspasboxuque, ¡bu ba tojuc ti c'usi chanope! Yu'un co'ol chapasic xchi'uc scotol ti much'utic ti c'utic chopol tspasique. ³⁴ Mi ja' no'ox chavac'be xq'uex ataq'uin ti much'u chasutesbot xchi'uc sjol, ¡bu ba tojuc ti c'usi chanope! Yu'un co'ol chapasic xchi'uc scotol ti much'utic ti c'utic chopol tspasique ti chac' ti q'uexel staq'uin yu'un oy xa ep sjol c'alal tsutesbat tal. ³⁵ Hech yu'un c'uxubinic ti avajcontraique, pasic ti c'usi leque, ac'o ti q'uexel ti ataq'uine, mu me xac'ambeic sjol. Hech cha'ac'batic ep atojolic, hech chavaq'uic ti q'uelel ti yol snich'onoxuc ti Diose ti te oy ti vinajele. Yu'un ti Diose chc'uxubin uc ti much'utic “hocol aval” mu xutic ti Diose, ja' ti much'utic chopol yo'ntonique. ³⁶ Hech

yu'un c'uxubinvananic hech chaj c'u che'el chc'uxubinvan ti Jtotique.

Ja' sc'opilal mu me xasa'beic smul yan, xchi
(Mt. 7:1-5)

³⁷ 'Mu me xasa'beic smul yan hech mu xc'ot yich'bot ac'opic. Mu me xatic'beic smul yan, hech mu xc'ot tic'batucot amulic. Oyuc me perdón ti avo'ntonic hech chapasbatic perdón uc. ³⁸ Ac'bo smoton yan hech chavich'ic amotonic uc. Más ech'em to cha'ac'batic avich'ic ti ho'oxuque. Hech chaj c'u che'el ti much'u ts'acal chac', lec no-jem asta tsbusq'uij xa, ja' hech chavich'ic. Mi mu ts'acaluc chavac' ho'oti hech mu ts'acaluc cha'ac'bat yu'un ti Diose —xchi ti Jesuse.

³⁹ Hech laj yal lo'il ti Jesuse. Oy sjam ti lo'il ti laj yalbee. Hech laj yal:

—Ti much'u ma'sate ¿mi xu' tstojobtas ti yan ma'sate? ¿Mi mu co'oluc chp'ajic yalel ti ch'en?

⁴⁰ Mu tsotsuc yabtel yich'oj ti much'u ochem ti jchanc'ope. Ja' yich'oj tsots yabtel ti yajmaestroe. Mi ts'acal laj xchan ti jchanc'ope, hech co'ol chc'ot xchi'uc ti yajmaestroe. Hech yu'un ja' tsc'an ti chat'uj lec much'u chats'acli.

⁴¹ 'Mu xtun chavilic ti oy bu chjelav jutuc ti avermanoe. Mu xavil ti ep no'ox chajelav ho'oti.

⁴² Hech yu'un chavalbe ti avermanoe: “Mu me xapas hech”, xavut. Ho'oti mu xavil ti yac'oj sba chapas ep ho'oti. Jlo'lavanejot. Ja' jbael chacomes scotol ho'oti hech patil xu' chacolta ti ac'o scomes ti bu jutuc no'ox chjelave —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti c'u x'elan ti sat ti te'e hech chavoj-tiquinic ti te'e, xchi

(Mt. 7:17-20; 12:34-35)

⁴³ 'Ti lequil te'e puru lec sat chac'. Ti bu mu xtun ti te'e puru mu xtun ti sat chaq'ue. Mu scap sbaic. ⁴⁴ Yu'un ti c'u x'elan ti sat ti te'e hech chavojtiquinic ti te'e. Hech chaj c'u che'el mu xata durazno ti ch'ix, mu xata manzana ti bu tomal ch'ix, ja' no'ox hech mu xata c'usi lec ti stojol nopbilal j'alc'opetic. ⁴⁵ Ti much'u lec yo'ntone ja' chloc' ti ye ti c'usi lec snopoj ti yo'ntone. Ti much'u chopol yo'ntone ja' chloc' ti ye ti c'usi chopol ono'ox snopoj ti yo'ntone. Yu'un ti c'usi chnoj ti co'ntontique ja' ta ono'ox chloc' ti quetic.

Ja' sc'opilal ti cha'vo' viniquetic ti c'u che'el laj spas snaique

(Mt. 7:24-27)

⁴⁶ 'Hovil ti “Cajval, Cajval”, xavutucune, mu xapasic ti c'utic chacalbeique. ⁴⁷ Scotol ti much'u chtal ti jtojol ti chiya'ibun jc'ope ti chch'un ti c'usi chcalbee, chacalbe c'u x'elan. ⁴⁸ Ja' hech chaj c'u che'el jun vinic ti laj smeltsan sna ti ba ton. Jbael nat laj sjem ti lume asta laj sta ti tone. Te laj sliques ti ba ton ti cementoe. Hech c'alal ital ho', hech inoj ti uc'ume, c'ot smaj sba ti spatpat sna ti ho'e. Muc xbut'q'uij ti snae yu'un lec meltsambil ti ba ton. ⁴⁹ Ti much'u chiya'ibun jc'ope, mi mu spas ti c'utic chcale, ja' hech chaj c'u che'el jun vinic ti laj smeltsan sna ti lum no'ox, muc xac' cemento. Hech c'alal ital ho', hech inoj ti uc'ume, c'ot smaj sba te ti nae. Toj but'q'uijel o —xchi ti Jesuse.

7

Ja' sc'opilal ti ichop yu'un ti Jesuse ti smozo ti capitan soldadoe

(Mt. 8:5-13)

¹ C'alal laj yo'nton laj sc'opon ti crixchanoetique ti te ch-a'ibat sc'op te ti yoc vits, i'och ti yut Capernaum ti Jesuse. ² Te nacal ti Capernaum jun capitan soldado. Ja' liquem tal ti Roma ti capitan soldadoe. Oy jun smozo lum ep c'ux ti yo'nton. Ja' tsachil ti chamel ti smozo lume. Ta xa xcham xa. ³ Hech yu'un c'alal laj ya'ibe sc'opilal ti Jesuse ti capitan soldadoe, laj stac batel cha'vo' oxvo' ti moletic yu'un ti judioetique yu'un ac'o ba sc'ambeic volol ti Jesuse yu'un ac'o tal coltabatuc ti smozoe. ⁴ Hech ibatic ti stojol ti Jesuse. Hech c'ot yalbeic volol:

—Ja' lec mi chacolta ti capitan soldadoe. Ja' lec mi chac'uxubin. ⁵ Yu'un c'ux chijya'yucutic jcotoltic. Laj yac' staq'uin hech imeltsaj ti templo cu'untutic li'to —xchiic ti moletique, xut ti Jesuse.

⁶ Hech yu'un ti Jesuse laj xchi'in batel ti moletique. C'alal jutuc xa sc'an chc'otic ti bu sna ti capitan soldadoe, hech yu'un ti capitan soldadoe laj stac talel ti much'u lec chil sba xchi'uque yu'un ac'o tal spajes ti Jesuse. Hech hul yalbe:

—Tote, mu me xavac' avocol yu'un hech laj yalbun tal sc'op ti capitan soldadoe: “Mu'yuc tsots cabtel yu'un ja' chtal ti jna. ⁷ Hech yu'un muc chba jc'opon jtuc. Ja' no'ox ac'o yal tal smantal yu'un hech chcol o ti jmozoe. ⁸ Yu'un ho'oni quich'oj mantal. Ti jpas ti mantal soldadoetic. Chcalbe ti june: Batan, chcut. Chbat. Chcalbe ti yane: La',

chcut. Chtal. Chcalbe ti jmozoe: Paso li'to, chcut. Tspas, xchi ital sc'op" —xchiic.

⁹ C'alal laj ya'i ti Jesuse, nichim no'ox yo'nton yu'un ti hech laj yal tal ti capitan soldadoe. Ti Jesuse laj sjoyp'in sba, hech laj yalbe ti crixchanoetic te xchi'inoje:

—Chacalbeic, mu to bu jtaoj mi junuc hech ti jchi'iltique ti hech chch'un hech chaj c'u che'el chch'un ti capitan soldadoe —xut.

¹⁰ Ti much'utic tacbilic tale hech isutic batel ti sna ti capitan soldadoe. Lec xa oy c'ot staic ti smozo ti capitan soldadoe, ja' ti jchamele.

Ja' sc'opilal ti Jesuse ti laj xcha'cusesbe yol jun me'on ants te ti jteclum Naín

¹¹ Patil ibat ti Jesuse ti jun muc'ta jteclum, Naín sbi. Laj xchi'in batel ti yajchanc'opetique xchi'uc ep yan crixchanoetic. ¹² C'alal ic'otic ti ti'macte'ton yu'un ti jteclume, te q'uechbil ital jun ánima. Jun no'ox yol ti antse, ja' ti q'uechbil tale. Ja' me'on ants. Ep xchi'il ti antse ja' ti much'utic te nacajtic ti jteclume. ¹³ C'ux ti yo'nton ti Cajvaltique c'alal laj yil ti antse. Hech yu'un laj yalbe:

—Mu me xa'oc' —xut.

¹⁴ Inopej batel ti Jesuse. Laj spicbe ti stenelte'e yo' bu cajal ti ánima. Hech laj sva'an sbaic ti jcuch ánimaetic. Ti Jesuse hech laj yalbe ti ánima:

—Querem, chacalbe, lican —xut.

¹⁵ Ti ora lic nacluc ti ánima, lic c'opojuc. Ti Jesuse laj yic' tal yo' bu ti sme'e. ¹⁶ Toj xi'el ic'otic scotolic. Ílequiloc'opojic yu'un ti Diose. Hech laj yalbe sbaic:

—Tsots yabtel staoj ti jchi'iltique. Ja' totil j'alc'op yu'un ti Diose —xut sbaic.

—Tacobil tal yu'un ti Diose yu'un chiscoltaucutic, ho'ucutic ti t'ujbilucutic yu'une —xut sbaic uc.

¹⁷ Hech ipuc sc'opilal ti Jesuse ti scotol estado Judea xchi'uc ti sjoylejal ti xoconxocon ti Judeae.

Ja' sc'opilal ti Juane ti laj stac batel ti ya-jchanc'opetique ti stojol ti Jesuse

(Mt. 11:2-19)

¹⁸ Ti yajchanc'opetic ti Juane ba xcholbeic ya'i ti Juane scotol ti c'usi yac'oj sba tspas ti Jesuse.

¹⁹ Hech yu'un ti Juane laj yic' tal cha'vo' ya-jchanc'opetic. Hech laj yalbe:

—Ba jac'bo ti Jesuse: “¿Mi ho'ot ono'ox ti Cristoote ti sc'opilal chatale, mi ti jmalatutic yan?” xavut —xchi ti Juane.

²⁰ Hech yu'un c'alal italic ti stojol ti Jesuse, hech laj yalbeic:

—Tacobiluntutic tal yu'un ti Juane, ja' ti j'ac' ich'ho'e, yu'un oy c'usi sc'an chasjac'be. ¿Mi ho'ot ono'ox ti Cristoote ti ac'opilal chatale, mi ti jmalatutic yan? xchi ital sc'op —xchiic.

²¹ Ti Jesuse te yac'oj sba tscolta ep jchameletic c'ot staic. Tslamantasbe xchamel ti much'utic yalaj sba chin ti sbec'talique. Tsloq'uesbe pucujetic ti yo'ntonic yan, tsjambe satic yan. ²² Hech yu'un itac'av ti Jesuse, hech laj yalbe:

—Ba albo ya'i ti Juane scotol ti c'usi avilojique, ti c'usi ava'yojique. “Chc'ot xa sat ma'satetic. Chanav xa mecanetic. Ichop xa xchamel ti much'u c'a'el ono'ox cha'yique. Cha'i xa c'op ti much'u maquem ono'ox xchiquinique. Icha'cuxi

xa áanimaetic. Icholbatic xa ti lequil ach' c'ope ti me'onetique. ²³ Jun no'ox yutsil ti much'u mu xchibaj yo'nton ti jtojole, xchi ti Jesuse", xavut ti Juane —x'utatic yu'un ti Jesuse.

²⁴ C'alal isutic batel ti viniquetique ti itacatic tael yu'un ti Juane, hech yu'un lic yalbe ti crixchanoetique ti Jesuse, ja' sc'opilal ti Juane:

—Ti much'u ay aq'uelic te ti xocol balumile chana'ic ti ma'uc ti much'u chib ti c'usi tsnope hech chaj c'u che'el ti tsisan cotstique ti buc no'ox chjimat yu'un ti iq'ue. ²⁵ Laj avilic ti ma'uc ti much'u tslap lec sc'u' spoc' ti c'alal na'ayique. Yu'un ti much'utic tslap lec sc'u' spoq'uique te nacajtic ti sna ajvaliletic. Mu'yuc palta cha'yic yu'un scotol oy yu'unic. ²⁶ Laj ana'ic ti ja' j'alc'op yu'un Dios ti c'alal laj aq'uelique. Chacalbeic, jelaven sc'opilal stuc ti Juane ti laj aq'uelique, jutuc no'ox sc'opilal ti yan j'alc'opetic yu'un ti Diose.

²⁷ Ja' ti Juane ti hech ts'ibabil sc'opilale:

Ja' chbaej avu'un ti j'alc'op ti jtac batele.

Ja' tscajmeltsambe yo'ntonic yu'un hech chaxch'umbot ac'op,

ti xchi ono'oxe. Ja' sc'opilal ti Juane. ²⁸ Chacalbeic, scotol ti much'u anem li' ti balumile mu'yuc much'u hech tsots yabtel yich'oj hech chaj c'u che'el ti Juane, ja' ti j'ac' ich'ho'e. Pero ti much'u ti chventaimbat yo'nton o yu'un ti Diose, manchuc mi mu'yuc tsots yabtel chich', ja' más ep bendición yich'oj. Ti Juane ja' muc xich' ep bendición —xchi ti Jesuse.

²⁹ Yu'un scotol ti crixchanoetique xchi'uc ti jt-sobpatanetic uque, c'alal laj ya'ibeic sc'op ti Juane, laj xch'unic ti toj ti smantal ti Diose, hech lic yich'ic

ho' yu'un ti Juane. ³⁰ Ja'uc ti fariseoetique xchi'uc ti much'utic chchanubtasvanic ti smantal ti Diose ti scuyojo sbaique muc xich'ic ho' yu'un ti Juane, yu'un mu'yuc sc'opilal ti yo'ntonic ti hech smantal ti Diose. ³¹ Hech laj yal uc ti Jesuse:

—Chacalbeic ac'opilalic c'u xa'elanic li' ti balumil ti ora to. ³² Ho'oxuque hech chaj c'u che'el ololetic nacajtic ti plaza ti hech chalbeic ti xchi'iltaque: “Laj xa coq'uesantutic aj ava'yic, muc xa'ac'otajic”, x'utatic. Chtac'av ti xchi'iltaque: “C'alal ni'oc'tutic, ho'oxuque muc xavich'ic mul”, xut sbaic. ³³ Yu'un c'alal ital ti Juane, muc xaxchi'inoxuc ti ve'el. Hech lic avalic: “Oy pucuj ti yo'nton”, xachiic. Ja' sc'opilal ti Juane. ³⁴ C'alal nital ho'oni ti co'ol crixchanoucutic uque, laj jchi'inoxuc ti ve'el. Hech lic avalic: “Q'uelo avil, scotol c'ac'al chve', chuch' vino. Lec tsc'opon sbaic xchi'uc jtsobpatanetic xchi'uc yan jp'ajmantaletic”, xachiic. ³⁵ Ti ja'uc laj yac'boxuc ap'ijilic ti Diose ti ja' jelaven sp'ijil stuque, hech laj apasucuntutic ti muc' ti hechuque. Hech laj ana'ic ti ac'biluntutic jp'ijiltutic yu'un ti Diose ti hechuque —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti Jesuse ti i'och ti sna jun fariseo, Simón sbi

³⁶ Oy jun fariseo laj yic' batel ti sna ti Jesuse yu'un te ba ve'uc xchi'uc. Hech i'och ti sna ti fariseoe ti Jesuse. Ti snaclebique vayebal x'elan. Te ba xup'an sbaic yu'un hech tsta sve'elic te ti mesa. Hech yu'un ti Jesuse te ba xup'an sba bu nopol mesa. ³⁷ Oy jun jmulavil ants te ti jteclum. Ja' laj ya'i ti te chve' ti sna ti fariseoe ti Jesuse. Hech yu'un laj yich' tal perfume ti jarro. Pasbil

ti alabastroton ti sjarroe. ³⁸ Ti antse c'ot va'luc ti spat ti Jesuse te nopol yacan. Lic oc'uc. Lic spoche yacan ti Jesuse ti ya'lel sat. Lic scusbe ti stsotsil sjol. Laj sbuts'be yacan, laj smalbe ti yacan ti perfumee. ³⁹ C'alal laj sq'uel ti fariseoe, ja' ti much'u laj yic' ochel ti sna ti Jesuse, hech laj yal ti yo'nton: “Ti ja'uc bats'i j'alc'op yu'un ti Diose ti vinic li'to, sna' ti jmulavil ti ants li'to ti hechuque”, xchi ti yo'nton ti fariseoe. ⁴⁰ Ti Jesuse hech lic yalbe ti fariseoe:

—Simón, oy c'usi chacalbe —xut.

—¿C'usi chavalbun? Maestro —xchi xtac'av ti Simone.

⁴¹ Hech lic yal ti Jesuse:

—Oy jun vinic ich'amumbat staq'uin. Hech yu'un oy cha'vo' viniquetic ich'amumbat yu'un ti staq'uine. Ti june ho'ob ciento denariotaq'uin laj xq'uex. Ti june lajuneb yoxvinic laj xq'uex.

⁴² Mu'yuc staq'uinic hech yu'un mu xa xu' tsutes ti yilique, hech yu'un ich'aybat ti yilic yu'un ti yajval taq'uine. Hech yu'un ¿c'usi chanop? ¿Much'u lum c'ux ti yo'nton ti vinique? —xchi ti Jesuse.

⁴³ Itac'av ti Simone, hech laj yalbe:

—Ja' van ti much'u ep yil ich'aybate —xchi.

I'albat yu'un ti Jesuse:

—Melel ti c'usi chavale —xchi.

⁴⁴ Hech yu'un laj sjoyp'in sba ti Jesuse. Laj sq'uel ti antse. Hech lic yalbe ti Simone:

—Q'uelo ti ants li'to. C'alal ni'och ti ana, muc xavac'bun ho' yu'un ti jpoc cacán. Ti ants li'to laj spocbun cacán ti ya'lel sat. Laj scusbun ti stsotsil sjol. ⁴⁵ Ho'oti muc xabuts'un. Ti ants li'to muc spajes sba chisbuts'bun ti cacane asta c'alal

nihul asta ti ora to chavil. ⁴⁶ Ho'oti muc xamalbun aceite ti jol. Ti ants li'to laj smalbun ti cacan ti perfumee. ⁴⁷ Hech yu'un chacalbe, manchuc mi ep smul ti antse, tana ch'ayem xa ti smule yu'un lum c'uxun chiya'i. Ti much'u jutuc no'ox smul laj jch'aybe tscuye, jutuc no'ox c'uxun chiya'i —x'utat ti Simone.

⁴⁸ Ti Jesuse hech laj yalbe ti antse:

—Ch'ayem xa amul —xut.

⁴⁹ Ti much'utic te xchi'inojic ti mesa ti Jesuse, hech laj yalbe sbaic:

—¿Much'u li'to ti xu' yu'un chch'ay mulil uc scuyoj sba? —xut sbaic. Ja' sc'opilal ti Jesuse.

⁵⁰ Ti Jesuse hech laj yalbe ti antse:

—Yu'un oy xch'unojel avo'nton hech yu'un nacol xa. Junuc me avo'nton batan —xut.

8

Ja' sc'opilal ti oy antsetic laj scoltaic ti Jesuse

¹ Patil ixanav batel ti Jesuse ti scotol jteclumetic xchi'uc coloniaetic. Yac'oj sba chchol ti lequil ach' c'ope, ja' ti tsc'an chisventaimbucutic co'ntontic ti Diose. Xchi'inoj batel ti lajchavo' yajchanc'opetique. ² Xchi'inoj uc cha'vo' oxvo' antsetic. Oy iloq'uesbat pucuj ti yo'ntonic yu'un ti Jesuse, oy ichop ti xchamele yu'un ti Jesuse. Ja' te xchi'inoj ti jun ants María sbi, ja' ti liquem tal ti jteclum Magdalaе, ja' ti iloq'uesbat hucvo' pucuj ti yo'ntone. ³ Te xchi'inoj uc ti Juanae, ja' ti yajnil ti Chuzae. Ti Chuzae ja' yich'oj yabtel te ti sna ti ajvalile, ja' ti Herodese. Te xchi'inoj uc ti Susanae xchi'uc ep yan antsetic ti laj smac'linic ti Jesuse. Stuguic laj yaq'uic ti ve'elil ti antsetique.

*Ja' ti lo'il yu'un ti much'u ba svaj strigoe
(Mt. 13:1-9; Mr. 4:1-9)*

⁴ Ep no'ox laj stsob sbaic tal ti stojol ti Jesuse ti judioetique. Oy talemic ti jujun jteclum. Hech yu'un ti Jesuse lic yalbe lo'il. Oy sjam ti lo'il ti laj yale:

⁵ —Oy much'u ba sts'un strigo. C'alal laj svaj ti strigoe, oy ic'ot sat strigo ti be. Ch-ech' teq'uilanatuc. Patil ital mutetic, tal stamic. ⁶ Oy ic'ot sat strigo ti tontic. Ich'i jutuc, itaquij ti ora yu'un taquin ti lum te ti ba ton. ⁷ Oy ic'ot sat strigo ti ch'ixtic. C'alal ich'i ti ch'ixe, iquevtaat ti strigoe, hech muc xch'i. ⁸ Oy ic'ot sat strigo ti lequil lum. Lec ich'i. Lec laj yac' sat. Ho'vinic ti p'ej laj yac' sat —xchi.

C'alal hech laj yal ti Jesuse, tsots ic'opoj. Hech laj yal:

—Nopilanic lec hech chaj c'u che'el laj xa cal-boxuc —xchi.

*Ja' sventail ti hech chal lo'il ti Jesuse
(Mt. 13:10-17; Mr. 4:10-12)*

⁹ Hech ijac'bat yu'un ti yajchanc'opetique:
—¿C'usi sjam ti lo'il ti hech laj avalbun jcotoltu-tique? —xchiic.

¹⁰ Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Ti ho'oxuque ac'biloxuc ana'ic ti c'u che'el tsventaimbe yo'ntonic crixchanoetic ti Diöse. Mu to oyuc much'u yan hech ya'yojic hech chaj c'u che'el ti ho'oxuque. Ti yantique ja' no'ox cha'i ti lo'ile. Hovil ti chililanique, mu ono'ox xch'unic. Hovil ti cha'ilanique, mu ono'ox xc'ot ti yo'ntonic. Hech yu'un ti ja' no'ox chcalbe lo'il.

*Ja' sc'opilal ti laj yalbe sjam ti slo'ile ti Jesuse
(Mt. 13:18-23; Mr. 4:13-20)*

¹¹ 'Ayo me ava'yic c'usi sjam ti lo'ile ti laj cal-boxuque. Ti sat strigo ti vinique, ja' señail ti sc'op ti Diose. ¹² Ti sat strigoe ti ic'ot ti bee ja' señail ti much'u cha'ibe sc'op ti Diose. C'alal laj ya'yique, mu'yuc sc'opilal ti yo'ntonic hech yu'un hech xu' laj sloq'ues ti pucuje, naca me xch'unic hech chcolic. ¹³ Ti sat strigoe ti ic'ot ti bu ton-tique ja' señail ti much'u ti ora no'ox chch'un c'alal cha'ibe sc'op ti Diose. Nichim no'ox yo'nton yu'un laj xch'un. Mu'yuc yibil ya'yel. J'oc' no'ox te oy ti yo'nton. Muc xcom ti yo'nton. Mi chich' vocal, ti ora no'ox chchibaj yo'nton. ¹⁴ Ti sat strigoe ti ic'ot ti bu ch'ixtique ja' señail ti much'u batem ti yo'nton ti c'usi oy li' ti balumile, xchi'uc ti c'usi oy yu'une, xchi'uc ti c'usi lec cha'i ti sbec'talique. Hech muc satin ti sc'op ti Diose te ti yo'nton. ¹⁵ Ti sat strigoe ti ic'ot ti bu lequil lume ja' señail ti much'u lec cha'i ti sc'op ti Diose, jun yo'nton tsc'an chch'un. Hech yu'un j'ech'el chac' ti yo'nton ti sc'op ti Diose. Ja' chac' persa yu'un tsatin ti yo'nton ti sc'op ti Diose.

*Ja' ti lo'il ti tstsan stoje
(Mr. 4:21-25)*

¹⁶ Yu'un ti jtsantic jtojtic, mu yu'unuc ti jmactic ti poquet, mu yu'unuc chcac'tic ti yolon jvayebtic. Ja' yu'un chcac'tic ti xcuxabbil toj hech chac' squeval ti stojol scotol ti much'utic ch-ochic ti jnatique. ¹⁷ Ja' no'ox hech scotol ti c'utic chajchanubtasoxuc atuquic ti ora to oy ti aventuraic ti jamal chavalic ti yan c'ac'al.

18 'Hech yu'un a'ibo sjam ti c'utic chacalbeique. Yu'un scotol ti much'u chch'un ti c'usi chcalbee ja' ch-ac'bat sna' yan. Ti much'u mu xch'un ti c'usi chcalbee mu'yuc xa c'usi ch-ac'bat sna' yan. Ti c'u yepal sna' tscuye ja' chpojbat —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti yamal sc'opilal laj ya'i ti sme'e ti yits'inabtaque ti Jesuse

(Mt. 12:46-50; Mr. 3:31-35)

19 Ital ti sme' ti Jesuse xchi'uc ti yits'inabtaque. Yu'un te humajtic ti crixchanoetique te ti stojol ti Jesuse te ti yut na, mu spas tstaic ti c'oponel ti Jesuse. 20 Oy much'u tal yalbe ti Jesuse:

—Te va'ajtic ti fuera ti ame'e xchi'uc ti avits'inabtaque. Sc'an chasc'oponot —x'utat.

21 Itac'av ti Jesuse, hech laj yalbe:

—Ja' jme', ja' quits'inab c'otemic avi jayvo'ic li'to ti tspasic ti c'utic tsc'an ti Diose ti cha'yique —xchi.

Ja' sc'opilal ti ipaj yu'un ti Jesuse ti iq'ue xchi'uc ti nabe

(Mt. 8:23-27; Mr. 4:35-41)

22 Ti yan c'ac'al i'och ti barco ti Jesuse. Laj xchi'in ochel ti barco ti yajchanc'opetique. Hech lic yalbe: —Batic ti jech nab —xut.

Hech ibatic. 23 C'alal yac'oj sba chanavic batel ti ba nab xchi'uc ti barcoe, ivay ti Jesuse. Tsots ital ic'. Lic nicuc ti jyalel ti nabe, hech lic syuques sba, c'ot smaj sba ti barco hech its'itilan ochel ti ho'e ti yut barco asta i'epaj ti ho' te ti yut barco. Hech yu'un i'alub ti barcoe. Hech yu'un c'an ch'ayuc ochel ti yut ho'. 24 Ti yajchanc'opetique laj stijic ti Jesuse. Hech laj yalbeic:

—Maestro, chijch'ay xa ti ho' —xutic.

Ilic ti Jesuse, laj spajes ti iq'ue xchi'uc ti nabe. Hech ipaj yu'un ti iq'ue xchi'uc ti nabe. Hech ilamaj scotol.

²⁵ Ti Jesuse hech laj yalbe:

—¿C'u sapas xchi'uc ti xch'unojel avo'ntonique? ¿C'u yu'un chaxi'ic? —xut.

Hech ich'ay yo'ntonic ti yajchanc'opetique. Hech laj yalbe sbaic:

—¿Much'u ti vinic li'to ti ich'umbat smantal yu'un ti iq'ue xchi'uc ti nabe? Ti ora no'ox ipaj yu'une —xut sbaic.

Ja' sc'opilal ti iloq'uesbat pucuj ti yo'nton jun Gadara vinic

(Mt. 8:28-34; Mr. 5:1-20)

²⁶ Hech ic'otic ti jteclum Gadara te ti jech nab. Te iloq'uic ti barco. Ti Galileae te icom ti jech nab yu'unic. ²⁷ C'alal j'oc' to no'ox chanav batel ti Jesuse, te laj snup ti be jun judio vinic loq'uem tal ti jteclum. Ep c'ac'al oy pucujetic ti yo'nton. Mu'yuc sc'u', mu'yuc sna. Ti bu chba ac'atuc ti ánimae ja' te snainoj. Yu'un ch'enetic jombil ti ton ti bu ch-ac'at ti ánimaetique te ti campo santo yu'unique. ²⁸ C'alal laj yil ti Jesuse ti vinique, tsots i'avan, tal spatan sba ti lum ti stojol ti Jesuse. Tsots ic'opoj, hech laj yalbe:

—Mu aventaucun, Jesús, ho'ot Snich'onot ti Diose ti te oy ti vinajele. Avocoluc mu me xavil-bajinun —xchi.

²⁹ Ti c'alal lic spatan sba ti lum ti vinique, laj xa spas ti mantal ti pucujetique ti Jesuse. Laj xa yal ti ac'o loc'uc ti yo'nton ti vinique ti pucujetique. Yu'un oy xa ep c'ac'al ti hech i'ílbajinat yu'un. Ti

vinique chchuquilanat ti cadenataq'uin yu'un mu me xmajvan. Ixojbat ti sc'ob ixojbat ti yacan yu'un hech ichucat. Manchuc mi pasbil ti taq'uin yu'un chchucat, laj stuch'ilan. Hech i'iq'uilanat batel ti xocol balumil yu'un ti pucujetique. ³⁰ Ti Jesuse hech lic sjac'be:

—¿C'usi abi? —xut.

Hech itac'av:

—Lejionun, yu'un epuntutic li' ochemuntutic ti yo'nton —xchi.

³¹ Ti pucujetique laj yalbeic vocol ti Jesuse ti mu me xtacatic sutel te ti xab ti bu oyic ono'oxe, ti mu p'isbiluc snatile. ³² Te oy ep chitometric, te tsa' sve'elic te ti c'alc'alvits. Ti pucujetique laj yalbeic vocol ti Jesuse ti ac'o ac'atuc ochel ti yo'ntonic ti chitometric.

—Te batanic —xchi ti Jesuse.

³³ Ti pucujetique hech iloq'uic tal ti yo'nton ti vinique. Hech ba stic' sbaic ti yo'nton ti chitometric. Ti chitometric scotolic anil ba sten sbaic yalel ti ch'en hech i'ochic ti nab. Te laj sjiq'uic ho'. Te icham o scotol.

³⁴ C'alal laj yil ti jchabiejchitometric ti hech ic'ot ti pasele, ijatavic batel. Oy i'ochic batel ti jteclum, oy ibatic ti vits. Scotol ba xcholic ti c'u che'el ilecub ti vinique, ti c'u che'el icham ti xchitometric. ³⁵ Hech yu'un scotol ti judioetique tal sq'uelic ti c'usi ic'ot ti pasele. Te italic ti yo' bu oy ti Jesuse. Te laj yilic ti xchi'ile ti iloq'uesbat ep pucuj ti yo'ntone, te xa nacal ti bu nopol yacan ti Jesuse, slapoj xa sc'u' spoc', tsna' xa balumil. Ixi'ic yu'un. ³⁶ Icholbat ya'yic yu'un ti much'utic laj yilique ti c'u che'el icoltaat ti xchi'ilique ti oy

ono'ox pucujetic ti yo'ntone. ³⁷ Hech yu'un scotol ti judioetique ti te nacajtic ti Gadarae laj yalbeic volol ti Jesuse yu'un ac'o loc'uc batel ti slumalic, yu'un ep ixi'ic. Hech yu'un laj stic' sba ti barco ti Jesuse, isut batel. ³⁸ Ti vinic ti iloq'uesbat ti pucujetic ti yo'ntone hech laj yalbe volol ti Jesuse:

—Chajchi'in batel —xut.

Ti Jesuse laj stac sutel, hech laj yalbe batel:

³⁹ —Batan ti ana, ba cholbo ya'i ti avuts avalal-taque ti c'u che'el laj xa scoltaot ti Diose —x'utat yu'un ti Jesuse.

Hech ibat ti vinique, hech ba spuc te ti jteclum yu'une ti c'u che'el icoltaat yu'un ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti icha'cuxi ti stseb ti Jairoe, ti icol uc ti antse ti laj spicbe sc'u' ti Jesuse

(Mt. 9:18-26; Mr. 5:21-43)

⁴⁰ C'alal isut batel ti Jesuse, te chmalaat yu'un ep judioetic te ti jech nab. Nichim no'ox yo'ntonic ti crixchanoetique ti isut xa tale. ⁴¹ Hech yu'un ital ti stojol ti Jesuse jun judio vinic, Jairo sbi. Ja' yabtel chal mantal te ti templo yu'unique. Tal spatan sba ti lum te ti stojol ti Jesuse. Laj yalbe volol yu'un ac'o batuc ti sna. ⁴² Yu'un chcham xa ti stsebe. Jun no'ox ti snich'one, ja' ti tsebe ti yich'oj lajcheb habile. Laj xch'un batel ti Jesuse. C'alal ixanav batel yu'un chbat ti sna ti Jairoe, inet'at ti Jesuse yu'un ti crixchanoetique.

⁴³ Te xchi'uc ti crixchanoetique jun ants. La-jcheb habil tsacbil ti chamel ti antse. Ch'ich' cha'i. l'ech' xa yo'nton ti poxtael yu'un ep jpoxtavane-jetic. ⁴⁴ Hech yu'un ti antse inopej tal ti spat ti

Jesuse. Tal stsache sba sc'u' ti Jesuse. Ti ora ichop xchamel ti antse.

⁴⁵ Hech lic yal ti Jesuse:

—¿Much'u laj spicun? —xchi.

—Mu ho'ucun —xchiic scotolic.

Hech yu'un ti Pedroe hech laj yalbe:

—Maestro, yu'un cacalot ti o'lol yu'un ti crixchanoetique, hech yu'un ja' chasnet'ot —xchi.

⁴⁶ Ti Jesuse hech laj yal:

—Oy much'u laj spicun yu'un laj ca'i ti iloc' jutuc ti jp'ijile —xchi.

⁴⁷ Hech yu'un c'alal laj yil ti antse ti laj xa sna' ti Jesuse ti hech laj spase, toj xi'el ic'ot. Hech yu'un tal spatán sba ti lum ti stojol ti Jesuse. Jamal laj yalbe ti c'usi sventail ti laj spique.

—Yu'un ti hech laj jpase, hech nicol avu'un ti ora —xchi.

Te yabinoj scotol ti crixchanoetique. ⁴⁸ Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Nich'on, colemot xa yu'un laj ach'un ti xu' cu'une. Jun avo'nton batan —xut.

⁴⁹ C'alal yac'oj sba chc'opoj ti Jesuse, ti ora ihul jun vinic. Ja' te iloc' tal ti sna ti Jairoe, ja' ti oy yabtel te ti temploe. Hech hul yal:

—Icham xa ti anich'one. Mu xavac'be yan svolcol ti Maestroe —x'utat.

⁵⁰ Laj ya'i ti Jesuse, hech lic yalbe ti Jairoe:

—Mu me xaxi'. Ch'uno ti chcol ti anich'one —xchi.

⁵¹ Ti Jesuse ic'ot te ti sna ti Jairoe, ja' ti oy yabtel te ti temploe. I'och ti yut sna. Mu laj sc'an ti mi chchi'inat ochel ep, ja' no'ox stuc ti Pedroe xchi'uc ti Jacoboe xchi'uc ti Juane xchi'uc ti stot sme' ti

tsebe. ⁵² Te oyic much'utic ch-oq'uic, xlaquetic no'ox. Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Mu me xa'oq'uic. Mu chamenuc ti tsebe. Vayal no'ox —xchi.

⁵³ Yu'un ti hech laj yal ti Jesuse, ep ilabanat yu'un ti crixchanoetique yu'un laj sna'ic ti icham xa ti tsebe. ⁵⁴ Ti Jesuse laj stsache sc'ob ti tsebe, tsots ic'opoj, hech laj yalbe:

—Tseb, lican —xut.

⁵⁵ Hech icuxi ti tsebe. Ti ora ilic. Laj yal mantal ti Jesuse ti ac'o ac'batuc sve'el. ⁵⁶ Ich'ay yo'ntonic ti stot sme' ti tsebe. Ti Jesuse laj spas ti mantal ti mu me much'u chalbe ti hech laj xa spase.

9

Ja' sc'opilal ti itacatic batel ti lajchavo'ique (Mt. 10:5-15; Mr. 6:7-13)

¹ Ti Jesuse laj yic' tal ti stojol ti lajchavo' yajchanc'opetique. Ja' i'ac'bat sp'ijilic yu'un tsloq'uesbeic pucujetic ti yo'nton ti crixchanoetique. Ja' i'ac'bat sp'ijilic uc yu'un chcol yu'unic scotol jchameletic. ² Itacatic batel yu'un ac'o ba xcholbe sc'opilal ti tsc'an chventaimbat yo'ntonic yu'un ti Diose, yu'un tscolta jchameletic uc.

³ Hech laj yalbe:

—Mu me xavich'ic batel c'usi chtun avu'unic ti be, mi anabte', mi anuti', mi ave'el, mi ataq'uin. Mu me xavich'ic batel cha'lic ac'u'. ⁴ Ti na ti bu cha'ic'at ochele, te chacomiec ja'to mi laj anop ti chaloc' batele. ⁵ Ti bu jteclumal ti mu xayic'ot ochel ti sna mi junuc, c'alal chaloq'uic batel ti slumal, ta me xalilinic comel stanil avacanic. Ti

stanil avacanique ja' señail ti icom ti sventaic yu'un muc xaspasoxuc ti muq'ue —xchi ti Jesuse.

⁶ Hech ilog'uic batel. Xmelmun ixanavic batel ti scotol coloniaetic. Laj xcholbe ya'yic ti lequil ach' c'ope scotolic. Buc no'ox laj staic jchameletic laj scoltaic.

Ja' sc'opilal ti Juane miyu'un icha'cuxiyan vuelta (Mt. 14:1-12; Mr. 6:14-29)

⁷ Ti gobernador te ti Galileae, ja' ti Herodese, laj ya'i ti c'usi yac'oj sba spas ti Jesuse. Ep ilo'laj yo'nton yu'un oy much'u laj yalic:

—Ja' ti Juane icha'cuxi loq'uel ti ch'en —xchiic.

⁸ Oy laj yalic:

—Ital xa ti Elíase —xchiic.

Oy laj yalic:

—Ja' jun j'alc'op ti vo'one icha'cuxi loq'uel ti ch'en —xchiic.

⁹ Ti Herodese hech laj yal:

—Ho'on laj jc'oc'be sjol ti Juane. ¿Much'u nixtoc ti lec sc'opilal yu'un scotol crixchanoetic? —xchi.

Hech yu'un tsc'an tsq'uel ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti ho'mil viniquetic laj smac'lin ti Jesuse

(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Jn. 6:1-14)

¹⁰ C'alal isutic tal ti jcholc'opetique ti itacatic batel yu'une, hul yalbeic ya'i ti Jesuse scotol ti c'utic ihu' yu'unic laj spasique. Ti Jesuse laj sq'uej sbaic batel xchi'uc. Laj yic' batel ti bu xocol balumil nopol xil sbaic xchi'uc ti jteclum Betsaidae.

¹¹ C'alal laj ya'yic ti crixchanoetique ti bu chbatique, te ba sa'ic asta laj staic. Ti Jesuse lec laj yil ti c'alal ic'otic ti crixchanoetique hech lic xcholbe

ya'yic sc'opilal ti tsc'an chventaimbat yo'ntonic
yu'un ti Diose. Laj scolta ti jchameletique.

¹² C'alal ich'ay xa ti c'ac'ale, ti lajchavo'ique hech
lic yalbeic ti Jesuse:

—Taco batel ti jchi'iltique, ac'o batuc ti coloni-
aetic o parajeetic li' nopole. Ac'o ba xch'amun
snaic, ac'o ba sman sve'elic yu'un xocol balumil
li'to —xchiic.

¹³ Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Ac'bo sve'elic ho'oxuque —xut.

Hech itac'avic:

—Ja' no'ox ho'ob muc'tic caxlan vaj xchi'uc
cha'cot choy quich'ojtutic. O ¿mi yu'un ho'ontutic
chba jmambetutic tal sve'elic? —xchiic.

¹⁴ Oy ho'mil viniquetic ti te stsoboj sbaique.
Parte ti antsetique, parte ti ololetique. Hech yu'un
ti Jesuse laj yalbe ti yajchanc'opetique:

—Ac'o yic' sbaic lajlajuneb yoxvinic ti vo' ti crix-
chanoetique. Hech ac'o nacluc —xut.

¹⁵ Hech laj yalic mantal ti yajchanc'opetique.
Hech lic yic' sbaic lajlajuneb yoxvinic ti vo' ti crix-
chanoetique, hech inaquiiic scotolic. ¹⁶ Ti Jesuse
laj stsac ti ho'ob muc'tic caxlan vaje xchi'uc ti
cha'cot choye. Laj sq'uel muel vinajel, hech lic
yalbe vocol ti Diose. Laj xet'ilan ti caxlan vaje, laj
stuch'ilan ti choye, laj yac'be ti yajchanc'opetique.
Ti yajchanc'opetique ba yac'beic ti xchi'iltaque.

¹⁷ Hech ive'ic scotolic. Ta yutsil inoj xch'utic o.
Patil lic stsob ti xet'bile ti tuch'bile yu'un ti Cajval-
tique. Icom to sobril lajcheb almud.

*Ja' sc'opilal ti xch'unoj ti Pedroe ti ac'bil yabtel
yu'un ti Diose ti Jesuse*

(Mt. 16:13-19; Mr. 8:27-29)

¹⁸ Ti yan c'ac'al c'alal sq'uejoj sbaic batel xchi'uc ti yajchanc'opetique ti Jesuse, te tsc'oapon Dios stuc ti Jesuse. Patil lic sjac'be ti yajchanc'opetique:

—¿Much'uun chiscuyun ti jchi'iltique? —xut.

¹⁹ Hech itac'avic:

—Oy chalic ti ho'ot Juanot, ja' ti laj yac' ich'ho'e. Oy chalic ti Elíasot. Oy chalic ti ho'ot j'alc'opot ti vo'one ti icha'cuxi xae —xchiic.

²⁰ Ti Jesuse laj sjac'be:

—Ti ho'oxuque, ¿much'uun chacuyic? —xut.

Itac'av ti Pedroe, hech laj yalbe:

—Ho'ot ti Cristoote, ho'ot t'ujbilot yu'un ti Diose yu'un chacoltauntutic —xchi.

Ja' laj yal sba stuc ti Jesuse ti chmilate

(Mt. 16:20-28; Mr. 8:30-9:1)

²¹ Ti Jesuse hech laj spas ti mantal ti yajchanc'opetique:

—Mu me much'u chavalbeic ti ho'on Cristoune —xutic.

²² Hech laj yalbe uc:

—Persa ep chquich' volol, ho'on ti co'ol crixchanoucutique. Mu xisc'anucun ti moletique xchi'uc ti totil paleetique xchi'uc ti much'utic chchanubtasvanic ti smantal ti Diose ti scuyoj sbaique. Chismilucun, chicham, patil ti yoxibal c'ac'al chicha'cusesat loq'uel ti ch'en —xchi.

²³ Ti Jesuse hech laj yalbe scotol ti crixchanoe-tique:

—Ti much'u sc'an chists'acliune mu me xc'uxubin sba, ac'o sts'ic volol jujun c'ac'al hech chaj c'u che'el sts'ic cu'un volol ho'oni, ac'o sts'acliun. ²⁴ Yu'un scotol ti much'u chc'uxubin sbae ja' chch'ay. Scotol ti much'u mu xc'uxubin

sbae ho'on ti jventa ja' chcuxi sbatel osil.
²⁵ Manchuc mi ihu' avu'un laj avu'uninic scotol ti c'utic oy li' ti balumile, hovil. Ja' ch'ayel chabatic. Ja' no'ox chamil abaic. ²⁶ Yu'un scotol ti much'u chq'uexav yu'un chch'un ti jc'ope, hech ono'ox uc “ma'uc jnich'on lume”, xichi, ho'on ti co'ol crixchanoucutique, c'alal chital xchi'uc jqueval jtuc, chital xchi'uc squeval ti Jtot uque, jchi'inoj tal ti ch'ul abatetic yu'une. ²⁷ Melel ti c'usi chacalbeique, ho'oxuc ti li' va'aloxuc li'to oy mu to chachamic ja'to mi laj xa avilic ti oy chlic ventaimbatuc yo'ntonic crixchanoetic yu'un ti Diose —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti laj sjel sba lajyich' squeval ti Jesuse ti stojol ti yajchanc'opetique
 (Mt. 17:1-8; Mr. 9:2-8)

²⁸ C'alal i'ech' xa vaxaquib c'ac'al laj yal hech ti Jesuse, lajyic' batel ti vits ti Pedroe xchi'uc ti Juane xchi'uc ti Jacoboe. Te ba sc'opon Dios. ²⁹ C'alal yac'oj sba tsc'opon Dios ti Jesuse, ijel ti sat ti Jesuse. Iquevan scotol sc'u'. Sac ti jyalel ic'ot. ³⁰ Ti ora ivinaj cha'vo' viniquetic te chlo'lajic xchi'uc ti Jesuse. Ja' ti Moisee xchi'uc ti Eliase. ³¹ Oy squevalic uc ti xcha'va'alique. Ti slo'ilic xchi'uc ti Jesuse ja' sc'opilal ti Jesuse ti c'u che'el chcham te ti Jerusalem, ja' ti c'u che'el yalaj ono'ox ti Diose. ³² Ti Pedroe xchi'uc ti xchi'ile samet no'ox cha'yic tsc'an chtal svayelic. Pero laj yaquic persa yu'un mu me x'och svayelic. Hech yu'un laj sq'uelbeic squeval ti Jesuse xchi'uc ti cha'vo' viniquetic ti te xchi'inoje. ³³ C'alal chbatic xa ti xcha'va'alique, ti Pedroe lic yalbe ti Jesuse:

—Maestro, ja' lec ti li'ucutic no'oxe. Ja' lec jpastic oxib nailvomol li'i, jun avu'un, jun yu'un ti Moise, jun yu'un ti Eliase —xut.

Ti Pedroe mu laj sna' ti c'usi chal. ³⁴ C'alal yac'oj sba chc'opoj ti Pedroe, ital toc, imacatic scotolic. Ep ix'i'ic yu'un ti c'alal imacatic yu'un ti toque. ³⁵ Oy chc'opoj ti toc, ja' ti Diose. Hech laj yal:

—Ja' Jnich'on li'to. Ja' ti lum c'ux ti co'ntone. A'ibo sc'op —xchi xc'opoj te ti toc.

³⁶ C'alal laj c'opojuc, stuc xa no'ox te oy ti Jesuse. Ti yajchanc'opetique ep c'ac'al mu'yuc much'u laj yalbe ya'yic ti hech laj yilic stuquique.

Ja' sc'opilal ti Jesuse ti laj scolta jun quem ti oy pucuj ti yo'ntone

(Mt. 17:14-21; Mr. 9:14-29)

³⁷ Ti yoc'omal c'alal iyalic tal ti vits, te stsoboj sbaic ep judioetic c'ot staic. ³⁸ Te cacal ti o'lol ti xchi'iltaque jun vinic. Tsots lic c'opojuc. Hech laj yal:

—Maestro, avocoluc chaq'uelbun ti jnich'one. Jun no'ox ti jnich'one, mu'yuc yan. ³⁹ Ch-ilbajinat yu'un pucuj. Ti ora no'ox ch-avan. Chtup'bat yic' yu'un, hech chvocan ye, ep chich' volol. J'oc' no'ox chlecub, chlic yan vuelta. ⁴⁰ Laj calbe volol ti avajchanc'opetique yu'un ac'o sloq'uesbucun. Muc xu' yu'unic —xchi.

⁴¹ Itac'av ti Jesuse, hech laj yal:

—Mu'yuc xch'unojel avo'ntonic chquil. Boliben avo'ntonic ho'oxuc ti li'oyoxuc li' ti balumil ti ora to. Ep xa c'ac'al li' jchi'inojoxuque. Ep c'ac'al

jts'icojboxuc sbolil avo'ntonic —xut ti crixchanoetique—. Ic'o tal ti anich'one —x'utat ti vinique, xchi ti Jesuse.

⁴² C'alal yac'oj sba chnopej tal ti quereme, ip'ajesat ti lum yu'un ti pucuje, itup'bat yic' yu'un. Ti Jesuse laj spajes ti pucuje hech iloc' ti yo'nton ti quereme, hech icol ti quereme. Ti Jesuse laj yic' batel yo' bu ti stote. ⁴³ Scotolic ich'ay yo'ntonic yu'un laj yilic ti jelaven sp'ijil ti Diose.

Ja' sc'opilal ti yan vuelta laj yal ti Jesuse ti c'u che'el chmilate

(Mt. 17:22-23; Mr. 9:30-32)

C'alal ch'ayem to yo'ntonic ti crixchanoetique yu'un ti hech laj spas lequil abtel ti Jesuse, ti Jesuse hech lic yalbe ti yajchanc'opetique:

⁴⁴ —A'yo me ava'yic ti lec ti c'usi chacalbeic ti ora to. Chc'ot ti pasel ti chi'ac'at entrecal ti sc'ob viniquetic, ho'on ti co'ol crixchanoucutive —xchi.

⁴⁵ Muc xa'ibeic sjam ti c'usi i'albatique. Muc x'ac'bat sna'ic hech muc xc'ot ti yo'ntonic. Ixi'ic yu'un tsjaquic c'usi sjam ti sc'ope ti c'u che'el i'albatique.

Ja' sc'opilal ¿much'u más totil chc'ot cu'untic? xchi tsjac'be sbaic

(Mt. 18:1-5; Mr. 9:33-37)

⁴⁶ Hech lic stsac sbaic ti c'op ti yajchanc'opetique:

—¿Much'u más totil chc'ot cu'untic? —xut sbaic.

⁴⁷ Ti Jesuse laj sna' ti hech yac'oj sba tsnopic ti yo'ntonique, hech yu'un laj yic' tal ti stojol jun

olol. Te laj sva'an ti sts'el. ⁴⁸ Hech laj yalbe ti yajchanc'opetique:

—Scotol ti much'u tspas ti muc' avi olol li'to ho'on ti jventa, ho'on chispasun ti muc' uc. Scotol ti much'u chispasun ti muc' ja' tspas ti muc' uc ti Jtote ti ja' laj stacun talele. Ja' no'ox hech ti ho'oxuque ti much'u más biq'uit chac' sbae, ja' totil chc'ot avu'unic —xchi.

Ja' sc'opilal ti much'u mu cajcontraticuque, ja' jchi'iltic obi, xchi

(Mr. 9:38-40)

⁴⁹ Ti Juane hech laj yalbe ti Jesuse:

—Maestro, oy much'u yac'oj sba tsloq'uesbe pucujetic ti yo'ntonic crixchanoetic ti aventa laj quiltutic. Hech yu'un laj jpajestutic yu'un ma'uc jchi'iltic ti abtel —xchi.

⁵⁰ Itac'av ti Jesuse, hech laj yal:

—Mu me xapajes. Yu'un ti much'u mu cajcontraticuque, ja' jchi'iltic obi —xchi.

Ja' sc'opilal ti c'u che'el laj staq'ui ti Jacoboe xchi'uc ti Juane ti Jesuse

⁵¹ C'alal laj sta yorail c'alal po'ot xa ch-ic'at muel ti vinajel ti Jesuse, j'ech'el snopoj ti yo'nton ti chbat ti Jerusalén. ⁵² Oy much'u laj scajtac ech'el yu'un ac'o ba scajch'amun na ac'o xchapan ti bu chc'otique. Hech ibatic. Te ic'otic ti jun colonia yo' bu nacal samariaetic. ⁵³ Muc x'ac'bat xch'amun ti na yu'un ti samariaetique yu'un ya'yojic xa ti chbatic ti Jerusalén. ⁵⁴ Ti cha'vo' yajchanc'opetique, ja' ti Jacoboe xchi'uc ti Juane, c'alal laj yilic ti mu tabiluc ti nae, hech lic yalbe ti Jesuse:

—Cajval, ¿mi chac'an ti hcaltutic mantal yu'un ac'o yaluc tal c'oc' ti vinajel yu'un hech chtup'ic hech chaj c'u che'el laj spas ti Elíase? —xutic.

⁵⁵ Ti Jesuse laj sjoyp'in sba, hech laj staq'ui:

—Mu xana'ic much'u sventainojboxuc avo'ntonic yu'un ti hech chavalique. ⁵⁶ Yu'un ho'on ti co'ol crixchanoucutique ma'uc nital yu'un chcac' ch'ayel ac'o batuc ti crixchanoetique. Ja' nital yu'un tal jcolta —xchi.

Hech ibatic ti yan colonia.

Ja' sc'opilal ti much'utic tsc'an tsts'aclic ti Jesuse (Mt. 8:19-22)

⁵⁷ C'alal ixanavic batel ti be, hech lic yal jun vinic; laj yalbe ti Jesuse:

—Cajval, buc no'ox chabat chajchi'inot batel —xchi.

⁵⁸ Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Oy xch'en ti vete, oy stso'op ti mutetique. Ho'oni ti co'ol crixchanoucutique mu'yuc bu ti jtaan jba —xchi ti Jesuse.

⁵⁹ Ti Jesuse lic yalbe ti june:

—Chi'inun batel —xut.

Itac'av:

—Cajval, coltaun batel. Chba jchi'in jtot. Ja'to mi ichame, ja'to chtal jchi'inot —xchi.

⁶⁰ Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Ti much'utic jun to chamenic ya'yel yu'un mu sc'an chixch'umbun ti jc'ope, xu' tsmuc sbaic stuquic. Ho'oti batan, ba cholbo sc'opilal ti tsc'an chventaimbat yo'ntonic yu'un ti Diose ti crixchanoetique —xut.

⁶¹ Oy yan hech laj yal:

—Chajchi'inot, Cajval. Ja' no'ox ac'un batel yu'un chba jc'opon comel scotol ti much'utic te ti jnae —xchi.

⁶² Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Mi mu junuc avo'nton chach'umbe smantal ti Diose, hechot hech chaj c'u che'el ti much'u chch'ayilan yo'nton c'alal tsvoc' osil. Mu xtun chbat ti yabtele yu'un mu teuc batem yo'nton. Ja' no'ox hech mi mu teuc batem avo'nton yu'un ti yabtel ti Diose, hech mu spas ti chaspasot ti mantal ti Diose —xchi ti Jesuse.

10

Ja' sc'opilal ti itacatic batel ti setenta ti vo' yu'un ti Jesuse

¹ Patil laj st'uj yan setenta ti vo' ti Jesuse. Cha'cha'vo' laj scajtac jelavel ti jujun jteclum xchi'uc ti jujun coloniae. Patil te i'ech' ti Jesuse.

² Hech laj yalbe batel:

—Melel ti ep ti much'utic tsc'an cha'yic ti sc'op ti Diose. Mu epuc ti much'u tsc'an chcholbe. Hech chac c'u che'el mi ep ti c'ajoje, mu epuc ti much'u tsc'aje. Hech yu'un c'ambeic vocol ti Diose yu'un ja' Yajval ti abtele yu'un ac'o stac batel yan ti much'u chcholbat ti sc'ope. ³ Batanic, chajtacoxuc batel. Hech chaj c'u che'el ti carneroetic chc'ot sta ti bu coyoteetic, ja' hechcoxuc ti ho'oxuque. Hech yu'un p'ijaníc me. ⁴ Mu me xavich'ic batel ataq'uinic, mu me xavich'ic batel uc ave'elic. Mu me xavich'ic batel yan asempat. Ti much'u chataic ti be mu me haluc chalo'laj xchi'uc. ⁵ Ti buc no'ox nail ti bu cha'ochique jbael c'ambo bendición ti

stojol scotol ti much'utic te oye. ⁶ Mi tsc'an ti bendicione ti much'utic te nacale, chich'. Mi mu sc'ane, mu sta. ⁷ Ti na ti bu cha'ic'at ochele te chacomíc. Mu me xajelilan anaic. Chave'ic ti c'usi cha'ac'batique. Yu'un ti abate ti ch-abteje ja' ch-ac'bat sve'el. ⁸ Buc no'ox jteclumal cha'ochic, mi chayic'oxuc ochel ti snaique, ve'anic ti c'usi chayac'boxuque. ⁹ Coltao ti jchameletique ti te oyique. Hech chavalbeic: “Laj xa ava'yic ti c'u che'el tspanvan ti mantal ti Diose, laj xa avilic”, xavutic. ¹⁰ Buc no'ox jteclumal cha'ochic, mi mu xayic'oxuc ochel ti snaique, xanavanic batel ti calletic, hech chavalic batel: ¹¹ “Ta me jlilintutic comel ti atojolic ti stanil cacantutique. Ja' señaíl ti icom ti aventaic yu'un muc xapasucuntutic ti muq'ue. Na'ic me, laj xa ava'yic ti tsc'an chasventaimboxuc avo'ntonic ti Diose”, xavutic comel. ¹² Chacalbeic, ti c'alal tsta yorail ti chac' castigo ti Diose, ep chich'ic castigo ti much'utic nacajtic ti jteclum yo' bu chalilinic comel ti stanil ti avacanique. Ja' jutuc no'ox chich'ic castigo ti much'utic te nacajtic ti jteclum Sodoma ti vo'one.

Ja' sc'opilalic ti oxib jteclumetic ti más ep chich'ic castigoe

(Mt. 11:20-24)

¹³ Ta me xich'ic vocol ti jchi'iltic ti te nacajtic ti jteclum Corazín. Ta me xich'ic vocol uc ti jchi'iltic ti te nacajtic ti jteclum Betsaida. Ti yanlum crixchanoetic ti te nacajtic ti vo'one ti jteclum Tiro xchi'uc ti jteclum Sidón, ti lajuc yilic ti jchop o abteletic hech chaj c'u che'el laj xa yilic ti jchi'iltic ti nacajtic ti ora to te ti Corazín xchi'uc ti Betsaidae, laj slapic coxtalpoc', laj sbon sbaic ti stanil c'oc'

ti hechuque. Ja' señail ti tsutes yo'ntonic yu'un ti smulique. ¹⁴ Hech yu'un ti yorail chchapambat sc'opilal yu'un smulic scotol crixchanoetic, yamal castigo chich'ic ti yanlum crixchanoetique ti te nacajtic ti Tiro xchi'uc ti Sidón ti vo'onee. Ja' tsots castigo chich'ic ti jchi'iltique ti te nacajtic ti Corazín xchi'uc ti Betsaida ti ora to. ¹⁵ Ti jchi'iltic ti te nacajtic ti jteclum Capernaume tscuyic ti más ech'em ch-ac'bat bendición. Mu hechuc, ja' más ech'em ch-ac'batic castigo —xchi ti Jesuse.

¹⁶ Ti Jesuse hech lic yalbe ti yajchanc'opetique:

—Ti much'u chaspasboxuc ti muc' ti ac'ope ho'on chispasun ti muc' uc. Ti much'u mu xaspasoxuc ti muq'ue ho'on mu xispasun ti muc' uc. Ti much'u mu xispasun ti muq'ue ja' mu spas ti muc' uc ti Jtote ti laj stacun talele —xchi.

Ja' sc'opilal ti isutic xa tal ti setenta ti vo'ique

¹⁷ Nichim no'ox yo'ntonic isutic tal ti setenta ti vo'ique. Hech hul yalbeic:

—Cajval, manchuc mi pucujetic, ho'ot ti aventa ch'umbil jmantaltutic yu'un —xchiic.

¹⁸ Hech laj yalbe ti Jesuse:

—Hech chaj c'u che'el tselov ti chtil, ti ora no'ox chtup', ja' hech laj quil ilaj yip ti ora ti Satanase.

¹⁹ A'yo me ava'yic, laj xa cac'boxuc ap'ijilic yu'un hech chatsalic scotol ti yabat ti cajcontratique, ja' ti más mañoso ti jyalele ti tsc'an ti ch'ayel chabatic xchi'uque. Hech chaj c'u che'el chajuyic ti teq'uel tsec xchi'uc chonetic, ja' hech tstsál avu'unic scotol ti cajcontratique. Mu'yuc c'usi xu' chaspasbot ti atojol. ²⁰ Mu me ja'uc nichim no'ox avo'ntonic yu'un ti ch'umbil amantalic yu'un ti pucujetique;

ja' me nichim no'ox avo'ntonic yu'un ti p'ejambil
abiic te ti vinajel —xchi.

*Ja' sc'opilal ti nichim no'ox yo'nton ti Jesuse
yu'un ti spasojeic ti muc' ti Diose*

(Mt. 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Ti ora nichim no'ox yo'nton ti Jesuse ti sventa
ti Ch'ul Espíritue, hech yu'un laj yalbe ti Diose:

—Tote, ho'ot ti ajvalilot yu'un ti vinajele ti
balumile, hocol aval ti amacojbe yo'ntonic ti
much'utic p'ij yo'ntonic ti scuyo sbaique, ti
much'utic cha'ibeic sjam ti scuyo sbaique. Hocol
aval ti avac'ojbe sna'ic ti much'utic tsc'anic coltael
hech chaj c'u che'el tsc'anic coltael ololetic. Lec
oy, Tote, yu'un hech avo'nton ti stojolic —xchi.

²² Hech lic yalbe uc ti crixchanoetique:

—Scotol yac'ojbun ti jc'ob ti Jtote. Ho'on
ti Snich'onune mu'yuc much'u chisna'bun ti
co'ntone. Ja' no'ox stuc ti Jtote chisna'bun ti
co'ntone. Mu'yuc much'u chna'bat yo'nton ti
Jtote. Ja' no'ox jtuc ti Snich'onune ti jna'be yo'nton
xchi'uc scotol ti much'utic chcac'be sna'beic
yo'nton ti Jtote —xchi ti Jesuse.

²³ Parte laj sc'opon ti yajchanc'opetique, hech laj
yalbe:

—Ho'oxuque yu'un laj xa yac'bot bendición ti
Diose hech yu'un chavilic, hech yu'un chava'yic.

²⁴ Yu'un chacalbeic. Ep ti j'alc'opetic yu'un ti Diose
xchi'uc ep ti ajvaliletique sc'an chilic uc ti c'usi
chavilic ti ora to ti ho'oxuque, muc xilic. Sc'an
cha'yic uc ti c'usi chava'yic ti ora to ti ho'oxuque,
muc xa'yic —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti samariavinic ti ic'uxubinvane

25 Te xchi'inoj sba xchi'uc jun vinic. Ja' chchanubtasvan ti smantal ti Diose ti scuyojoj sbae. Hech lic sva'an sba, lic spasbe proval yo'nton ti Jesuse. Hech laj yalbe:

—Maestro, ¿c'usi chcut yu'un chicuxi sbatel osil?
—xut.

26 Ti Jesuse hech lic sjac'be:

—¿C'usi chal ti smantal ti Diose yu'un aq'ueloj?
—xchi.

27 Itac'av ti vinique, hech laj yalbe:

—“C'ux me xava'i ti Cajvaltic Diose, ja' ti Dios cu'untique, xchi'uc scotol avo'nton xchi'uc scotol avip xchi'uc scotol ap'ijil. C'ux me xava'i ti avecinoe hech chaj c'u che'el c'ux chava'i aba”, xchi ti smantal ti Diose —xchi ti vinique.

28 Itac'av ti Jesuse:

—Lec natak'av. Mi hech chapas, hech chacuxi sbatel osil —xut.

29 Yu'un tsc'an tscolta sba ti vinique, hech yu'un ti hech laj yalbe ti Jesuse:

—Yu'un ti hech chale, ¿much'u ti jvecinoe?
—xchi.

30 Itac'av ti Jesuse, hech laj yalbe:

—Oy jun jchi'iltic iloc' batel ti Jerusalén, iyal batel ti Jericó. C'alal te chanav batel ti be, laj snup ti be j'eleq'uetic. Hech ipojbat scotol ti c'utic oy yu'une. Imajat yu'unic, iyaj uc. Patil hech ibatic. Chamen x'elan icom yu'unic. 31 Te iyal tal ti be jun pale cu'untic. C'alal laj yil ti te metsel ti jchi'iltique, laj sjoy sbe ti palee, ijelav batel. 32 Patil ital ti be jun levita, ja' ti oy yabtel te ti templo uque. Ic'ot ti yo' bu metsel ti jchi'iltique. Laj sjoy sbe uc ti

levitae, ijelav batel. ³³ Patil ital ti be jun samari-
avinic. Ic'ot ti bu metsel ti jchi'iltique. C'alal
laj sq'uel ti jchi'iltic ti te metsele, ic'uxubinvan ti
samariavinique. ³⁴ Inopej batel. Laj spoxtabe ti
bu yajeme xchi'uc aceite xchi'uc vino. Laj smac
ti poc'. Patil lic yac'be scajlebin ti sburroe, laj yic'
batel ti bu ch-ac'at ti loq'uel na. Te laj xchabi. ³⁵ Ti
yoc'omal c'alal chloc' batel ti samariavinique, laj
sloq'ues chib denariotaq'uin, laj yac'be ti yajval
nae. Hech laj yalbe comel: “Chabibun me ti
vinique. C'alal chisut tal, scotol chajtojbot ti c'utic
chljaj avu'une”, xut comel. ³⁶ ¿C'usi chanop? Ti
yoxva'alique ¿much'u laj yac' ti q'uelel ti ja' svecino
ti jchi'iltic ti iyajesat comel yu'un ti j'eleq'uetique?
—x'utat ti vinique, xchi ti Jesuse.

³⁷ Hech itac'av ti vinique:

—Ja' ti much'u ic'uxubinat yu'une —xchi.

Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Ba c'uxubinvanan hech uc ho'oti —xut.

*Ja' sc'opilal ti Jesuse ti ibat ti sna ti Martae
xchi'uc ti Maríae*

³⁸ Ixanav batel ti be ti Jesuse. Te ic'ot ti jun
colonia. Te i'ic'at ochel ti sna jun ants, Marta sbi
ti antse. ³⁹ Oy smuc ti Martae, María sbi. Ti Maríae
tal snacan sba ti stojol ti Jesuse yu'un tsc'an cha'ibe
sc'op. ⁴⁰ Ja'uc ti Martae ja' no'ox batem ti yo'nton
tsc'an chmac'linvan. Hech lic tal sva'an sba ti
stojol ti Jesuse, hech lic yal:

—Cajval, ¿mi mu'yuc sc'opilal ti avo'nton ti
jtuc no'ox cac'oj jba ti jpas ti ve'elile? Yu'un ti
jmuque jtuc no'ox chiyac'bun jpas scotol. Albo
ac'o scoltaun —xut.

⁴¹ Itac'av ti Jesuse, hech laj yalbe:

—Marta, scoj ti ep c'utic chapase, hech chlo'laj avo'nton yu'un. Hech mu nichimuc avo'nton.
 42 Jun no'ox ti bu tsots sc'opilale. Ti Maríae laj xa st'uj ti bu tsots sc'opilale ti mu'yuc much'u chpojbat yu'un —xut.

11

Ja' sc'opilal ti Jesuse ti laj yalbe ti c'u che'el tsc'oponic Dios

(Mt. 6:9-15; 7:7-11)

¹ Ti yan c'ac'al c'alal laj yo'nton laj sc'opon Dios ti Jesuse, hech i'albat yu'un ti jun yajchanc'ope:

—Cajval, chanubtasuntutic ti c'u che'el ti jc'opontutic Dios hech chaj c'u che'el laj xchanubtas ti yajchanc'opetique ti Juane —xchi.

² Ti Jesuse hech lic yalbe ya'yic:

—C'alal chac'oponic Dios, hech me xavalbeic: Jtotic Dios, te oyot ti vinajel, ac'o xajpasotutic ti muc'.

Ac'o sta yorail chapas mantal atuc li' ti balumile.

Ac'o c'otuc ti pasel li' ti balumile ti c'usi tsc'an ti avo'ntone hech chaj c'u che'el c'otem ti pasel ti vinajel.

³ Ac'bun talel jve'eltutic c'ac'al li'to.

⁴ Pاسبuntutic perdón yu'un jmultutic hech chaj c'u che'el jpasobjbetutic perdón much'u oy smul cu'untutic.

Mu me xibatutic yo' bu chisujat ti mulil.

Coltauntutic me, hech mu xistsaluntutic ti mulile, hech chavutic ti stojol —xchi ti Jesuse.

⁵ Hech laj yalbe ya'yic uc:

—Mi hech chba avalbe jun avecino ti o'lol ac'ubal: “Tote, avocoluc jq'uextic chib oxibuc

avot. ⁶ Yu'un ja'to no'ox ihul jun jchi'iltic chcoj-tiquin. Ech' xch'amun jna yu'un chvay. Mu'yuc c'usi chcac'be sve", xavut. ⁷ Hech chtac'av te ti yut sna ti avecinoe: "Mu xu', macal xa ti jnae. Yu'un vayaluntutic xa. Mu xu' chlic yu'un chacac'bot", xayut. ⁸ Chacalbeic, manchuc mi mu sc'an xayac'bot ti avecinoe, yu'un ti mu xlj avo'nton chavalilambe vocol hech chlic yac'bot scotol ti c'utic chtun avu'une. ⁹ Hech yu'un chacalbeic. C'anilambeic ti Diose asta chayac'boxuc. ¹⁰ Yu'un scotol ti much'u tsc'anilambee ja' chac'bat.

¹¹ 'Ho'oxuque mi chasc'ambe vaj yu'un tsve' ti anich'one, mu tonuc chavac'be. Mi chasc'ambe choy yu'un tsti', mu chonuc chavac'be. ¹² Mi chasc'ambe toncaxlan yu'un tslo', mu jcotuc tsec chavac'be. ¹³ Ho'oxuque ti mu xtun ti avo'ntonique chana'ic c'usi lec chavac'beic ti anich'nabique. Ja'uc ti Jtotique ti te oy ti vinajele jelaven tsna'. Ja' chac'be ti Ch'ul Espiritue ti much'utic chc'ambat ti stojole —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti sventa ti totil pucuje ja' tsloq'ues pucujetic, xchiic. Ja' sc'opilal ti Jesuse (Mt. 12:22-30; Mr. 3:19-27)

¹⁴ Te oy jun vinic ti iloq'uesbat pucuj ti yo'nton yu'un ti Jesuse. Uma' ti vinique scoj ti ochem pucuj ti yo'nton. Hech yu'un c'alal iloc' ti pucuje ti yo'nton ic'opoj ti vinique. Ich'ay yo'ntonic ti crixchanoetique yu'un ti lic c'opojuc ti vinique. ¹⁵ Oy much'utic laj yalic:

—Ja' tsloq'ues pucujetic ti sventa ti totil pucuje, ja' ti Satanase —xchiic.

¹⁶ Oy yantic tsc'an tspasbeic proval yo'nton ti Jesuse, hech yu'un hech laj yalbe:

—Maestro, ti jc'antutic chavac'bun jq'ueltutic muc'ta señail yu'un hech ti jna'tutic ti tsots avabtel —xchiic.

¹⁷ Ti Jesuse laj sna' ti c'usi tsnopic ti yo'ntonique, hech yu'un laj yalbe:

—Mi tscontrain sbaic ti much'utic ochemic ti pas mantal ti jun no'ox gobiernoe, chjin ti gobiernoe. Mi tscontrain sbaic ti much'utic jun no'ox snaic, mu xcuxiic ep c'ac'al. ¹⁸ Mi Satanás tscontrain ti Satanase, mu haluc tspas mantal. Hech chcal yu'un ho'oxuc chavalic ti ja' ti sventa Satanás ti jloq'ues ti pucujetique. ¹⁹ Ti sventauc ti Satanás ti jloq'ues pucujetic ti ho'one ti chavalique, ¿much'u tsiiltas c'alal tsloq'ues pucujetic ti avajchanc'opetique? Ho'oxuque mu xtojob avu'unic. Xu' chastojobtasoxuc ti avajchanc'opetique. ²⁰ Ja' ti sventa sp'ijil ti Diose ti jloq'ues ti pucujetique hech yu'un li' ti ora to tspas mantal ti Diose.

²¹ 'Ti much'u c'oc' vinique mi lec xchapanoj sba xchi'uc stuc' yu'un chchabi ti snae, mu'yuc much'u xu' chpojbat ti c'usi oy yu'une. ²² Mi chtal tsalatuc yu'un ti much'u ti más to c'oc' vinique, hech xu' chlic pojbatuc ti stuq'ue ti ja' yich'oj sba ti muc' xchi'uque, hech chbat scotol ti c'utic oy yu'une. Ti Satanase hech chaj c'u che'el ti c'oc' vinique. Pero laj xa jtsal ho'oni. Laj xa jpojbe ti sc'ob ti vinique.

²³ 'Ti much'u chopol chil ti cabtele ja' chiscontrainun obi.

*Ja' sc'opilal ti ja' stalel ti pucuje ti chcha'sut tal ti bu ono'ox iloc' batele
(Mt. 12:43-45)*

24 'Ho'oxuc ti li' nacaloxuc ti balumil ti ora to ti chopol avo'ntonique ja' hech chaj c'u che'el jun vinic ti oy pucuj ti yo'nton. Ti c'alal chloc' ti yo'nton chanav batel ti xocol balumil, tsa' bu chnaqui. Mu sta hech yu'un chal: “Chisut batel ti bu ono'ox niloc' talele”, xchi. 25 C'alal te chc'ot, mesbil xa, lec meltsambil, mu'yuc yajval chc'ot sta. 26 Hech yu'un chba stsob tal hucvo' xchi'iltac, ja' ti much'u ech'em chopole. Te chochic ti yo'nton ti vinique. Te chnaquiic o. Hech chcha'bolib nixtoc ti vinique. Ech'em chbolib ti jyalel —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti much'u chich' bendición ti mero melel

27 C'alal yac'oj sba chc'opoj ti Jesuse, te oy jun ants ti te tiq'uil ti o'lol ti crixchanoetique. Tsots lic c'opojuc ti antse, hech laj yalbe ti Jesuse:

—Jun no'ox yutsil ti ame'e ti hech laj slicote, ti laj yac'bot achu'e —xchi.

28 Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Mu hechuc. Ja' jun no'ox yutsil ti much'utic chac' ti yo'ntonic ti sc'op ti Diose ti cha'yique —xchi.

Ja' sc'opilal ti tsc'an tsq'uelbeic señail sp'ijil ti Jesuse ti much'utic chopol yo'ntonique (Mt. 12:38-42; Mr. 8:12)

29 C'alal te yac'oj sba stsob sbaic tal más ti crixchanoetique, hech lic yal ti Jesuse:

—Chopol avo'ntonic ho'oxuc ti li'oyoxuc ti balumil ti ora to. Chac'an chaq'uelic señail ti jp'ijile. Mu'yuc c'usi yan cha'ac'bat aq'uelic. Ja' no'ox cha'ac'bat aq'uelic hech chaj c'u che'el ic'ot ti pasel

yu'un ti Jonase, ja' ti j'alc'op yu'un ti Diose. ³⁰ Hech chaj c'u che'el laj sna'ic ti yanlum crixchanoetique ti te nacajt'ic ti Nínivee ti tacbil ibat yu'un ti Diose ti Jonase, hech ono'ox uc chlic ana'ic, ho'oxuc ti li'oyoxuc ti balumil ti ora to, ti ho'on tacbilun tal yu'un ti Diose, ho'on ti co'ol crixchanoucutique. ³¹ Ti yanlum antse ti i'och ti ajvalil ti balumil te oy ti stojol sur mu'yuc xa smul ch-ilat yu'un ti Diose ti yorail ch-ich'bat sc'op yu'un smulic scotol crixchanoetic. Ja'uc ti ho'oxuque ti li' nacaloxuc ti balumil ti ora to ep amulic cha'ilatic. Yu'un ti antse nom tal ya'ibe sc'op ti Salomone yu'un lum p'ij ti Salomone. Ho'oní ti li' va'alun ti atojolic ti ora to, yu'un jelaven jp'ijil. Mu xac'an xapasucun ti muc'. ³² Ti yorail ch-ich'bat sc'op yu'un smulic scotol crixchanoetic mu'yuc xa smulic ch-ilat yu'un ti Diose ti much'utic te nacajt'ic ti jteclum Nínivee ti vo'one. Ja'uc ti ho'oxuque ti li' nacaloxuc ti balumil ti ora to ep amulic cha'ilatic. Yu'un ti c'alal icholbat ya'yic ti sc'op ti Diose yu'un ti Jonase ti much'utic te nacajt'ic ti Nínivee, laj sutes yo'ntonic yu'un smulic. Ti Jonase mu tsotsuc yabtel laj yich'. Ho'on más tsots cabtel quich'oj, ho'on ti li' va'alun ti atojolic ti ora to. Mu xac'an chapasbucun ti muc' ti jc'o'pe.

Ja' sc'opilal ti ja' hech chaj c'u che'el lámpara ti jsatique

(Mt. 5:15; 6:22-23)

³³ 'Mi atsanoj alámpara muc un chavac' ti ch'en ti yut lum. Muc un chavac' ti yolon almud. Te chavac' ti bu sjoc'ambil. Hech chac' squeval ti stojol scotol ti much'utic ch-ochic tal ti yut ana.

³⁴ Hech yu'un mi mu'yuc yoboquil ti yespejoile, lec chac' squeueval, hech chquiltic ti c'utic ti jpasteque. Mi ep yoboquil ti yespejoile, mu xac' squeueval. Hech ic'pulan ti yut jnatique, hech mu xquiltic ti c'utic ti jpasteque. Ja' no'ox hech uc ti asatique. Mi lec chavilucun hech ch-och ti avo'ntonic ti jc'ope. Mi mu xtun chavilucun, mu x'och ti avo'ntonic ti jc'ope. Yu'un puru mulil oy ti avo'ntonique. ³⁵ Hech yu'un chabio me abaic, mu me xap'ajic ti jc'ope ti tsc'an ti ch-och ti avo'ntonique. Yu'un mi chap'ajic ti jc'ope, hech puru mulil oy ti avo'ntonique. ³⁶ Yu'un mi oy ti avo'ntonic ti jc'ope, mi mu'yuc bu chap'ajic ti jc'ope mi jutuc, hech puru lec te ti avo'ntonique. Mi jutuc mu'yuc mulil. Hech chaj c'u che'el ti lámpara ti chquevan no'ox ti atojolique —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti chich'ic ep volol ti fariseoetique xchi'uc ti much'utic chchanubtasvanic ti smantal ti Diose ti scuyojsbaique

(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 20:45-47)

³⁷ C'alal laj yo'nton c'opojuc ti Jesuse, hech lic sc'ambe volol ti Jesuse jun fariseo yu'un ac'o ba chi'inatuc ti ve'el. Hech ibat ti sna ti fariseoe ti Jesuse, te c'o nacluc ti mesa. ³⁸ Ti fariseoe ich'ay yo'nton yu'un ti mu haluc laj spoc sc'ob ti Jesuse ti c'alal ta xba nacluc ti mesa. ³⁹ Ti Cajvaltique hech lic yalbe:

—Ho'oxuc ti fariseooxucque ja' no'ox chapocbeic spat ti tazae ti platoe. Ti yute mu xapoc. Ho'oxucque hech chaj c'u che'el ti taza ti chcale. Ti avo'ntonique nojem ti sbic'tal avo'ntonique xchi'uc scotol ti c'usi chopole. ⁴⁰ Mu p'ijucoxuc. Ti

much'u laj spas ti spate ja' laj spas uc ti yute. ⁴¹ Ja' lec chac'uxubinvanic, chavac' ti motonil ti c'utic oy avu'unique, hech pochiloxuc chac'otic ti mero melel.

⁴² Ho'oxuc ti fariseooxuque, ta me xavich'ic ep volcol. Chavati ti lajlajuneb scotol ti c'utic ats'unojique, ja' ti tunichime, xchi'uc ti rudae, xchi'uc scotol ti yan vomoletique. Jujun chaloq'uesic ti lajlajuneb yu'un chavac'beic smoton ti Diose. Yu'un ja' no'ox tsots sc'opilal chava'yic chavaq'uic ti c'utic oy avu'unique. Mu tsotsuc sc'opilal chava'yic ti toj avo'ntonique, ti c'ux chava'yic ti Diose. Ja' lec ti lajuc apas ti bu tsots sc'opilal uque.

⁴³ Ho'oxuc ti fariseooxuque, ta me xavich'ic ep volcol yu'un ja' no'ox chac'anic ti chanaquiic ti sba naclebal te ti yut temploetique. Ja' no'ox chac'anic uc mi ep chac'oponat yu'un crixchanoetic te ti plaza.

⁴⁴ Ho'oxuc hech chaj c'u che'el xch'enal ánima ti mu'yuc bu yich'oj señaile. Hech chaj c'u che'el chataic palta ti stojol ti Diose mi cha'ech'ic ti bu mucul ánima ja' no'ox hech tstaic palta avu'unic ti achi'iltaque ti stojol ti Diose ti scoj ti mi jutuc mu'yuc c'usi toj ti avo'ntonique —xchi ti Jesuse.

⁴⁵ —Maestro, yu'un ti hech chavale, jun to ho'on ti chavalbun jc'opilaltutic uc —xchi liquel jun ti much'utic chchanubtasvanic ti smantal ti Diose ti scuyoj sbaique.

⁴⁶ Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Ho'oxuc ti chachanubtasvanic ti smantal ti Diose ti acuyoj abaique, ta me xavich'ic ep volcol uc. Sjeluc chameltsambeic yicats ti crix-

chanoetique. Ol ti icatsile. Vocol ti cuchel. Chavac'be xcuchic. Atuquic mi jutuc mu xaliquic mu xacuchic.

⁴⁷ Ta me xavich'ic ep vocol yu'un jtos avo'ntonic xchi'uc ti atamolic ti vo'one. Yu'un ti ho'oxuque lec xa chapas abaic yu'un ho'oxuc chameltsambeic ti svolvoroal ti xch'en ti j'alc'opetic yu'un ti Diose, ja' ti imilatic yu'un ti atamolique. ⁴⁸ Hech chavaq'uic ti q'uelel ti jtos avo'ntonic xchi'uc ti atamolic ti vo'onee ti hech laj spasique. Staquic laj smilic. Ho'oxuque chats'acubtasbe yabtel ti atamolique.

⁴⁹ Yu'un scotol sna'oj ti Diose hech yu'un laj yal: “Ti jtac talel ti stojolic j'alc'opetic xchi'uc jchanubtasvanejetic. Oy chlic smilic, oy chilbajinic”, ti xchie. ⁵⁰⁻⁵¹ Hech yu'un ho'oxuc ti li'oyoxuc ti balumil ti ora to chcom ti aventaic ti imilat li' ti balumile scotol ti j'alc'opetique. Scotol chcom ti aventaic, ti Abele ti toj ti viniquile ti ja' imilat jbaele asta uc ti Zacariase ti imilat te ti yut templo ti bu nopol scajaneb smoton ti Diose. Chacalbeic, scotol chcom ti aventaic, ho'oxuc ti li'oyoxuc ti balumil ti ora to.

⁵² Ho'oxuc ti chachanubtasvanic ti smantal ti Diose ti acuyoj abaique, ta me xavich'ic ep vocol yu'un laj xa abolibtasbeic yo'ntonic ti jchi'iltique. Ho'oxuc ti jbaejbeoxuc mu xac'an chach'unic, hech yu'un mu tojuc chavalic ti sc'op ti Diose. Hech yu'un chapajesic ti much'utic tsc'an chch'unique —xchi ti Jesuse.

⁵³ C'alal chloc' batel ti Jesuse, ti much'utic chchanubtasvanic ti smantal ti Diose ti scuyoj sbaique xchi'uc ti fariseoetique, liquem sc'ac'al

yo'ntonic hech yu'un ep ti c'usi lic sjac'beic ti Jesuse. Yu'un tsc'an tsujic yu'un ac'o c'opojuc.
⁵⁴ Yu'un mi mu sjamuc ti c'usi chal ti Jesuse, yu'un hech xu' tstabeic smul.

12

Ja' sc'opilal mu xtun mi chalo'lavanique, xchi ti Jesuse

¹ Ti c'alal yac'oj sba chlo'laj xchi'uc ti fariseoetique ti Jesuse, laj stsob sbaic tal ti stojol ti Jesuse ep ti mil judioetic. Te humajtic ti crixchanoetique tsnet'ılan sbaic. Ti Jesuse jbael lic yalbe ti ya-jchanc'opetique:

—P'ijanac me. Mu xtun ti spumesbil xch'ut vaj yu'un ti fariseoetique. Jlo'lavanejetic yu'un toj yo'ntonic tscuy sbaic. Oy yip hech chaj c'u che'el spumesbil xch'ut vaj. ² Yu'un mi oy c'usi ti jmuctic ti co'ntontic ti ora to ja' chvinaj ti yan c'ac'al. ³ Hech yu'un na'ic me ti scotol ti c'utic chavalic ti mu'yuc stue, ta ono'ox me xvinaj ti yan c'ac'al ti stojol ti Diose.

Ja' sc'opilal ta me xaxi'ic ti Diose ti xu' chayac' ti c'atimbaque, xchi

(Mt. 10:28-31)

⁴ 'Ho'oxuc ti lec chquil jbatique hech chacalbeic. Mu me ja'uc chaxi'ic ti crixchanoetique ti xu' chasmilote yu'un mu xu' chasmilbot ach'ulel. ⁵ Chacalbe ti much'u tsc'an ti chaxi'ique. Ti Diose ti xu' chasmilbot ti abec'tale xchi'uc ti ach'ulele te ti c'atimbac, ja' me xaxi'ic. Jamal chacalboxuc, xi'ic me.

⁶ 'Chana'ic ti lajuneb no'ox cobre stojol ti ho'cot biq'uit mutetique. Ti mutetique mi jcotuc mu

xch'ay ti yo'nton ti Diose. Scotol chabibilic yu'un.
⁷ Ti stsotsil ajolic uque scotol atabil. Hech yu'un
 mu me xaxi'ic. Ho'oxuque jelaven ac'opilalic;
 mu'yuc sc'opilal ti biq'uit mutetique.

*Ja' sc'opilal ti much'utic jamal chal ti stojol crix-
 chanoetic ti chojtiquin ti Jesucristoe
 (Mt. 10:32-33; 12:32; 10:19-20)*

⁸ 'Chacalbeic, scotol ti much'utic jamal chal
 ti stojol crixchanoetic ti chiyojtiquinune, ho'on
 ti co'ol crixchanoucutique, ja' no'ox hechun uc
 jamal chcal ti chcojtiquine te ti stojol ti Jtote
 xchi'uc ti stojol ti ch'ul abatetic yu'une. ⁹ Scotol
 ti much'utic “mu xcojtiquin” xchiic ja' jc'opilal,
 ja' no'ox hechun uc “mu xcojtiquin” chcut ti Jtote
 xchi'uc ti ch'ul abatetic yu'une.

¹⁰ 'Scotol ti much'u chopol chiyalbun jc'opilal,
 ho'on ti co'ol crixchanoucutique, ta to spاسبatic
 perdón. Ja' no'ox ti much'u ti chopol chc'opoj
 yu'un ti Ch'ul Espíritue ja' mu xa spاسبatic perdón.

¹¹ 'C'alal cha'ac'atic entrecal ti sc'obic te ti tem-
 plo yu'unique, c'alal chc'ot sva'anoxuc ti stojol
 ti much'utic oy yabtelic yu'unique, mu me xaca-
 jnopilanic ti avo'ntonic c'usi chc'o avalic xchi'uc
 ti c'usi chatac'avique. ¹² Ti Ch'ul Espíritue chax-
 chanubtasot ti ora no'ox ti c'usi chavalique —xchi
 ti Jesuse.

*Ja' sc'opilal ti ja' chisbolibtasucutic ti
 jc'ulejaltique*

¹³ Oy jun vinic te cacal ti o'lol crixchanoetic,
 hech lic yalbe ti Jesuse:

—Maestro, albo ti jbanquile ti ac'o xiyac'bun o'loluc ti jlumtutique xchi'uc ti c'utic te comen yu'un ti jtotutique —xchi.

¹⁴ Ti Jesuse hech lic yalbe:

—Tote, mu ochemucun ti juez avu'unic. Ma'uc cabtel yu'un chajchapanoxuc —xchi.

¹⁵ Ti Jesuse hech lic yalbe ya'yic scotolic:

—P'ijanic me, mu me puru xbic'taj avo'ntonic yu'un ac'ulejalic. Yu'un ma'uc chacuxiic yu'un ti c'u yepal tstsob avu'unic li' ti balumile —xchi.

¹⁶ Ti Jesuse hech lic yalbe lo'il. Hech laj yal:

—Oy to ono'ox jun vinic. Jc'ulej ti vinique. Lec laj yac' sat ti c'utic laj sts'une. ¹⁷ Hech lic snop ti yo'nton: “¿C'usi chcut? Mu xa bu spas chcac' ti quixime”, xchi liquel ti yo'nton. ¹⁸ Patil hech lic snop: “Ti jna' c'usi ti jpas. Ti jtuqui scotol ti snail quixime, ti jpas yan. Más muc' ti jpas yu'un te ti jq'uej scotol ti quixime xchi'uc scotol ti c'utic oy cu'une. ¹⁹ Mi laj xa jpas scotol hech, patil hech xu' chcal ti co'nton: Oy xa ep q'uejbil cu'un ti jve'ele yu'un ep habil. Hech yu'un ti jcux co'nton. C'usuc no'ox tsc'an ti co'ntone oy cu'un, xu' ti jve' xu' chcuch', hech nichim no'ox co'nton, xu' xichi ti co'nton”, xchi tsnop ti yo'nton ti vinique. ²⁰ C'alal hech snopoj, hech i'albat yu'un ti Diose: “¡Ho'oti bolot! Ti ac'ubaltic tana to chajpojbot ach'ulel. Ti c'usi chapambil avu'une ¿much'u chavac'be yich' comel?” x'utat. ²¹ Ja' hech sc'opilal ti much'u ja' no'ox tstsob sc'ulejal tsc'upin stuc. Mu'yuc sc'ulejal ti stojol ti Diose —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal mu me xlo'laj avo'ntonic yu'un ti c'u che'el chacuxiic li' ti balumile, xchi
(Mt. 6:25-34)

²² Ti Jesuse hech laj yalbe ti yajchanc'opetique:

—Hech chacalbeic. Mu me xlo'laj avo'ntonic yu'un ti c'u che'el chacuxiic li' ti balumile, yu'un ti c'usi chave'ique. Mu me xlo'laj avo'ntonic yu'un ti c'u che'el chata ac'u'ique. ²³ Ja' ti Diose laj yac'boxuc abec'talic, acuxlejalic. Hech yu'un chayac'boxuc uc ac'u'ic ave'elic. ²⁴ Q'uelo avil ti joje. Mu x'avolajic, mu xc'ajovajic, mu stso-bic sve'elic, mu'yuc snail sve'elic. Mac'limbilic yu'un ti Diose. Ti ho'oxuque jelaven pasbilo-xuc ti muc'. Mu pasbiluc ti muc' lec ti mutetique. ²⁵ Hovil ti chlo'laj avo'ntonique, mu yu'unuc más hal chacuxi yu'un ti hech chapasique. ²⁶ Mu yu'unuc oy c'usi chc'ot ti pasel avu'un mi jutuc yu'un ti chlo'laj avo'ntonique. Hech yu'un hovil ti chlo'laj avo'ntonic yu'une.

²⁷ 'Q'uelo avilic ti nichimetic ti yaxaltique c'u che'el chch'iic. Mu x'abtejic, mu xjalovajic. Chacalbeic, ti Salomone manchuc mi ep sc'u'lejal stuc, muc xco'olaj ti sc'u'e hech chaj c'u che'el yut-sil ti nichime. ²⁸ Ti vomole j'oc' no'ox li'oy ti balumile. Ti yox xa ti ora to patil ti yan chib oxib c'ac'al chtaquij, hech chtun yu'un chq'uixna orno bu chta'aj caxlan vaj. Manchuc mi j'oc' no'ox li'oy ti balumile t'ujum pasbil yu'un ti Diose ti vomole. Ti ho'oxuque jelaven chayac'boxuc ac'u'ic. Mu to chach'unic ti lec. ²⁹ Hech yu'un mu me xlo'laj avo'ntonic. “¿C'u che'el chijve'ucutic? ¿C'usi chcuch'tic?” mu me xachiic. ³⁰ Hech chlo'laj yo'ntonic ti much'utic mu xojtiquinic ti

Diose. Ti Jtotique scotol sna'oj ti c'usi chtun avu'unique. ³¹ Mi toyol avo'ntonic yu'un chasventaimboxuc avo'ntonic ti DiOSE, hech yu'un scotol chayac'boxuc ti c'utic chtun avu'unique.

Ja' sc'opilal ja' chatsob ac'ulejalic ti vinajel, xchi (Mt. 6:19-21)

³² 'Ho'oxuc ti carnerooxuc cu'une, manchuc mi mu epucocuc, mu me xaxi'ic. Ti DiOSE yutsil yo'nton laj xa yic'oxuc yu'un chapasic mantal xchi'uc. ³³ Chono ti c'utic oy avu'unique, coltaic ti me'onetique. Hech chnoj ti yav ac'ulejalique ti te ti vinajele. Ti yave mu sna' xla. Mu sna' xch'ay ti ac'ulejal te o yu'un mu x'och j'elec' te o. Mu xla ti chon uc. ³⁴ Yu'un ti bu oy ti ac'ulejalique, te chbat avo'ntonic.

Ja' sc'opilal hechucoxuc me hech chaj c'u che'el ti abatetic ti tsmalaic tsut tal ti yajvalique, xchi

³⁵ 'Chapalucoxuc me, tilemucuc me ti ac'oq'uique. ³⁶ Hechucoxuc me hech chaj c'u che'el ti abatetic ti tsmalaic tsut tal ti yajvalique yu'un i'ay ti q'uin sventa nupunel. C'alal chul c'opojuc, ora tsjambeic ti'na yu'un ac'o ochuc. ³⁷ Jun no'ox yutsil ti much'utic abatetic ti q'uelel satic chul taatuc yu'un ti yajvale c'alal chtal. Melel ti c'usi chacalbeique, chlic smac xch'ut ti yajvale, chlic yal mantal yu'un ac'o ba nacluc ti mesa ti yabate, chlic mac'linvanuc stuc ti yajvale. ³⁸ Mi ital ti c'alal mu to tsta o'lol ac'ubal, mi ital c'alal i'ech' o'lol ac'ubal, mi hech chul taatuc yu'un, jun no'ox yutsil chc'ot ti abatetic ti hech yo'ntonic tsmalaic ti yajvale. ³⁹ Na'ic me, ti lajuc sna' ti yajval nae ti jayib ora ac'ubal chtal ti j'eleq'ue,

muc xvat ti hechuque. Viq'uul sat hech muc xbat ti elc'anel ti c'utic oy ti sna ti hechuque. ⁴⁰ Hech yu'un ti ho'oxuque chapalucoxuc me yu'un ti c'alal muc chamalaucon, ja' yorail chital, ho'on ti co'ol crixchanoucutique —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti abate ti mu xtune
(Mt. 24:45-51)

⁴¹ Ti Pedroe hech lic sjac'be:

—Cajval, ¿mi jtuctutic no'ox jc'opilaltutic ti yac'oj sba chavalbuntutic ti lo'il li'to, mi ja' sventa scotol yantic uc ti li'oyique? —xut.

⁴² Ti Cajvaltique hech laj yalbe:

—Ti much'u p'ij yo'ntone ti jun yo'nton ch-abtej ti stojol ti yajvale, ja' ch-ac'bat sventain scotol ti much'utic te oy ti sna ti yajvale. Ja' tsventaimbe xch'aquel scotol ti ve'elile. ⁴³ Ja' chich' bendición yu'un ti hech yac'oj sba tspas c'alal chul taatuc yu'un ti yajvale. ⁴⁴ Melel ti c'usi chacalbeique. Yu'un ti hech tspase ch-ac'bat sventain scotol ti c'utic oy yu'un ti yajvale. ⁴⁵ Pero mi hech lic snop ti yo'nton ti abate: “Mu van chtal ti ora ti cajvale”, mi xchie, mi chlic yilbajin ti much'utic i'ac'bat sventaine, chlic xchi'in ti ve'el ti uch'pox ti much'utic lec chil sbaic xchi'uque, ⁴⁶ hech mu malabiluc yu'un ti c'usi ora chtal ti yajvale yu'un mu xch'un ti po'ot xa chtale. Ch'ayem ti yo'nton ti yajvale c'alal chul taatuc. Hech yu'un chpojbat yabtel yu'un mu junuc yo'nton ti stojol ti yajvale. Ja' chba xchi'in ti much'utic co'ol mu xch'unic mantal xchi'uc.

⁴⁷ 'Ti abate ti laj sna' ti c'usi tsc'an yo'nton ti yajvale ti mu laj xchapan sbae, ti mu laj spas ti

c'usi tsc'an ti yo'nton ti yajvale, ta me xich' ep castigo. ⁴⁸ Ti much'u mu laj sna' ti c'usi tsc'an yo'nton ti yajvale, ti mu laj sna' ti chich' castigo yu'un ti c'utic laj spasilane, ja' yamal chich' castigo. Yu'un ti i'ac'bat sp'ijil ep yu'un ti yajvale yu'un tsc'an ac'o abtejuc ep yu'un. Hech chaj c'u che'el mi chavac'beic yabtel jun achi'ilic yu'un chac'anic ti chascoltaoxuque.

Ja' sc'opilal tal cac' yu'un tscontrain sbaic, xchi ti Jesuse

(Mt. 10:34-36)

⁴⁹ Tal cac' tiluc c'oc' ya'yel li' ti balumile yu'un ti much'u chch'un ti tal jcolta, ja' chlecub. Ti much'u mu xch'un ti ho'on ti jcolta ja' tsoc. Taca hu'emuc xa ti cabtele, lec. ⁵⁰ Yan sba ti vocole ti ta to xquich'e. Taca c'otuc ti pasel ti ora, hech mu xa jnopilan. ⁵¹ ¿Mi chacuyic ti tal jtojobtas ti balumile? Jamal chacalbeic, mu yu'unuc tal jtojobtas ti balumile, tal cac' yu'un tscontrain sbaic. ⁵² Yu'un chc'ot ti pasel ti cha'tos chc'otic ti much'utic ti ho'vo' oyic ti snaique. Cha'vo' lec chiyilun, oxvo' mu xtun chiyilun, o oxvo' lec chiyilun, cha'vo' mu xtun chiyilun. ⁵³ Tal cac' yu'un tscontrain sbaic xchi'uc yol snich'onic xchi'uc yalibic —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal mu xana' xaq'uelic ti c'usi chc'ot xa ti pasel li' ti balumile ti ora to chacuyic, x'utatic

(Mt. 16:1-4; Mr. 8:11-13)

⁵⁴ Hech laj yalbe uc ti crixchanoetique:

—C'alal chaq'uelic ti chmu batel toc te ti smaleb c'ac'al, ti ora chavalic: “Chtal ho’”, xachiic. Melel chtal ti ho'e. ⁵⁵ C'alal chava'i ti chtal ti stojol

sur ti iq'ue, hech chavalic: “C'ux c'ac'al chca'itic”, xachiic. Melel c'ux ti c'ac'ale. ⁵⁶ Jlo'lavanejoxuc. Chana' chaq'uelic señail ti vinajel xchi'uc señail ti balumil. Mu xana' xaq'uelic ti c'usi chc'ot xa ti pasel li' ti balumile ti ora to chacuyic.

Ja' sc'opilal lequile'opono avermano ti ora, xchi (Mt. 5:25-26)

⁵⁷ ¿C'u yu'un mu xana'ic ti c'usi lec ti pasele?
⁵⁸ Taca tojobuc avu'un ti c'usi lec ti pasele hech chapas. Mi oy ataoj amul ti stojol avermano, chba alequile'opon ti ora. Mo'oje, quechel to amul ti stojol ti Diose. ⁵⁹ Chacalbeic, mi mu hechuc chapasique, ts'acal chayac'bot atoj ti Diose —xchi ti Jesuse.

13

Ja' sc'opilal ch'ayel chabatic mi mu xasutes avo'ntonic, x'utatic

¹ Ti Jesuse ti c'alal te stsoboj sbaique, lic albatuc c'u x'elan imilat ti xchi'iltaque ti te nacajtic ti Galileae. Ja' ti imilatic yu'un ti Pilatoe te ti yut templo te ti Jerusalén ti c'alal yac'oj sba tsmilbeic ti smoton ti Diose yu'un chac'beic ti Diose. Te laj scap sbaic ti xch'ich'elique xchi'uc ti xch'ich'el ti smoton ti Diose ti trato chac'beique. ² Itac'av ti Jesuse, hech laj sjac'be:

—¿Mi yu'un chacuyic ti ja' más ep smulic ti jchi'iltique ti imilatique, ja' ti nacajtic ti Galileae? ¿Mi yu'un chacuyic ti ja' mu'yuc smul ti yantique ti te nacajtic ti Galileae? ³ Jamal chacalbeic mu hechuc. Co'ol ono'ox ch'ayel chabatic acotolic

xchi'uc mi mu xasutes avo'ntonique. ⁴ Ti vax-aclajunvo' ichamic ti c'alal ip'aj yal tal ti nae ti toyole te ti Siloee ti inet'atique, ¿mi yu'un chacuyic ti más ep smulic yu'un ti hech ichamique? ¿Mi yu'un chacuyic ti ja' mu'yuc smul ti yantique ti co'ol nacajtic xchi'uc te ti Jerusalene? ⁵ Chacalbeic mu hechuc. Co'ol ch'ayel chabatic acotolic xchi'uc mi mu xasutes avo'ntonic yu'un amulic —xchi ti Jesuse.

Ja' ti lo'il yu'un ti igote'e ti muc xac' sate

⁶ Ti Jesuse laj yalbe ya'yic lo'il avi to. Ja' sjam ti mu j'ech'eluc chtenat loq'uel ti judioetique yu'un ti mu sc'an xch'umbat sc'op ti c'alal i'ay oxib habil li' ti balumile ti Jesuse. Ja' hech laj yal ti Jesuse:

—Oy jun vinic laj sts'un jtec' igote' yo' bu ts'umbil uvate' yu'une. Hech yu'un patil ba sq'uelilan ti igote'e ti bu sts'unoje mi chac' sate. Mu'yuc sat. ⁷ Hech lic yalbe ti jchabiej uvate' yu'une: “A'yo me ava'i, yoxibal xa habil ti ora to ti chtal jq'uelilan mi oy sat avi igote' li'to. Asta ora mu'yuc sat. Hech yu'un ts'eto. Hovil ti smacoj ti balumile”, xut. ⁸ Hech lic tac'avuc ti jchabiej uvate' yu'une: “Cajval, ac'o comuc xa junuc habil. Ti joc'be ti xoconxocone. Chcac'be sc'a'al. ⁹ Ja' tsquitic mi mu xlic yac' sat. Mi mu xac' sat, xu' chlic ats'et”, xchi ti yaj'abtele —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti Jesuse ti laj scolta jun ants ti sc'ac'alil chcux yo'ntonic

¹⁰ Ti Jesuse te chchanubtasvan ti yut templo ti sc'ac'alil chcux yo'ntonic. ¹¹ Te oy jun judio ants oy xa vaxaclajuneb habil jchamel ti antse. Ti antse isoquesbat sbaquel yu'un jun pucuj. Xt'int'un

chanav ti antse. Mi jutuc mu xu' sva'an sba.
¹² C'alal laj yil ti antse ti Jesuse, laj yic' tal ti stojol,
 hech laj yalbe:

—Me'e, ichop xa ti achamele —xut.

¹³ Ti Jesuse laj yac' sc'ob laj yac'be ti sjol ti
 antse. Ti ora itojob ti sbaquele, lic yalbe ep vocol
 ti Diose yu'un ti ichope. ¹⁴ Ti totil yu'un ti temploe
 i'ilin yu'un ti icoltavan ti Jesuse ti yorail chcux
 yo'ntonic. Hech yu'un laj yalbe ti xchi'iltaque:

—Oy vaquib c'ac'al sventa abtel. Ja' lec chatalic
 ti yan c'ac'al mi chac'anic coltael. Mu me xatalic ti
 yorail ti jcux co'ntontic —xut ti xchi'iltaque.

¹⁵ Hech lic yal ti Cajvaltique:

—Jlo'lavanejoxuc. Jujunoxuc ti sc'ac'alil ti jcux
 co'ntontic ¿mi mu xacolta batel avacax aca' yu'un
 chba avac'be yuch' ho'? ¹⁶ Ja'uc ti ants li'to ti ja'
 yelnich'on uc ti antiguo jtotic Abrahame, ti oy xa
 vaxaclajuneb habil ti chucbil yu'un ti Satanase,
 mu'yuc tsots sc'opilal ti avo'ntonic ti ac'o coluc
 manchuc mi ti sc'ac'alil ti jcux co'ntontic —x'utatic
 yu'un ti Jesuse.

¹⁷ C'alal hech laj yal ti Jesuse, iq'uexavic scotolic
 ti much'utic tscontrainic ti Jesuse. Ti crixcha-
 noetique scotolic nichim no'ox yo'ntonic yu'un
 jelaven yutsil scotol yabtel ti Jesuse.

Ja' ti lo'il yu'un ti sbec' mostazate'e
(Mt. 13:31-32; Mr. 4:30-32)

¹⁸ Hech yu'un ti Jesuse hech lic yalbe lo'il. Hech
 laj yalbe:

—Chacalbeic ti c'utic x'elan tspasvan ti mantal
 ti Diose. ¹⁹ Oy yip ch-abtej hech chaj c'u che'el
 ti biq'uit sbec' mostazate' ti laj sts'un ti slum jun

vinic ti ich'i hech muc'ta te' ic'ot. Ital mutetic, tal spas stso'op ti sc'ob ti te'e —xchi ti Jesuse.

Ja' ti lo'il yu'un ti spumesbil xch'ut vaje
(Mr. 13:33)

²⁰ Oy yan lo'il laj yalbe uc ti Jesuse. Hech laj yalbe:

—Chacalbeic yan vuelta ti c'utic x'elan tspasvan ti mantal ti Diose. ²¹ Oy yip ch-abtej hech chaj c'u che'el ti jutuc ti spumesbil xch'ut vaje ti tspumesbe xch'ut ti vaquib cuartiya harina ti laj scap jun ants. Hech ipum xch'ut o —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti biq'uit ti ti'vinajele
(Mt. 7:13-14, 21-23)

²² Ti Jesuse c'alal ixanav batel ti be yu'un chbat ti Jerusalén, ichanubtasvan ti scotol jteclumetic xchi'uc scotol coloniaetic ti butic i'ech'e. ²³ Oy much'u lic sjac':

—Cajval, ¿mi atabil no'ox ti much'utic chcolique? —xchi.

Ti Jesuse hech laj yalbe:

²⁴ —Biq'uit ti ti'vinajele. Hech yu'un ac'o persa yu'un hech xu' cha'och. Yu'un chacalbeic, ep ti much'utic tsc'an ch-och, mu xu' yu'unic yu'un ja' no'ox ch-och batel ti much'u tsbic'tajes sbae —xchi—. ²⁵ Yu'un mi laj xa smac comel ti ti'nae ti yajval nae, mi patil chtal ava'an abaic ti amac', hech chlic ac'opon: “Cajval, jambuntutic ti ti'nae”, mi chavutique, hech chayalboxuc: “Mu xacojtiquinoxuc”, xayutoxuc. ²⁶ Hech chlic avalbeic: “Laj jchi'inot ti ve'el, laj achanubtasuntutic ti calletic cu'untutic”, chavutic. ²⁷ Hech chayalboxuc: “Laj xa calboxuc, mu xacojtiquinoxuc, xacutic.

Batanic, mu xajc'anoxuc yu'un puru chopol ti c'utic chapasique”, xayutoxuc. ²⁸ Te chavilic ti ochemic yo' bu tspas mantal ti Diose ti jtatomoltic ti vo'one, ja' ti Abrahame xchi'uc ti Isaaque xchi'uc ti Jacobe, xchi'uc scotol ti j'alc'opetic yu'un ti Diose. Ho'oxuque cha'oq'uic, te chavich'ic ep mul yu'un ti muc xu' cha'ochique. ²⁹ Yu'un ep yanlum crixchanoetic chtalic ti sjoylejal balumil. Te chc'ot xchi'inic ti Abrahame xchi'uc ti Isaaque xchi'uc ti Jacobe te yo' bu tspas mantal ti Diose. ³⁰ A'yo me ava'yic, ti much'utic hech tsnop ti yo'nton ho'on jbaejbeun, mi xchi tsnop, ja' patil ti yantique, mi xchi, ja' patil chc'otic lume. Ja' jbael chc'otic ti much'utic mu hechuc tsnopique —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti Jesuse ti laj yich' mul yu'un muc xch'umbat sc'op yu'un ti much'utic te nacajtic ti Jerusalene

(Mt. 23:37-39)

³¹ Ti ora italic cha'vo' oxvo' ti fariseoetique. Hech tal yalbeic ti Jesuse:

—Batan, loc'an batel yu'un tsc'an chasmilot ti Herodese —xchiic.

³² Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Ti Herodese mañoso hech chaj c'u che'el jcot vet. Batanic, ba albo: “Ta to la sloq'ues pucujetic, ta to la scolta jchameletic ti ora to xchi'uc oc'om. Cha'ej ta la sju'tes yabtel. ³³ Persa ta to xanav batel ti ora to xchi'uc oc'om xchi'uc cha'ej, yu'un mu la stac' xcham ti yan parte ti much'u j'alc'op yu'un ti Diose. Persa la chcham te ti Jerusalén, xchi”, xavutic me —x'utatic yu'un ti Jesuse.

³⁴ Hech lic yal uc ti Jesuse:

—Ho'oxuc ti te oyoxuc te ti Jerusalene atalelic chamilic ti j'alc'opetic yu'un ti Diose. Chavac'beic ton ti much'utic itacatic tal ti atojolique. Ep vuelta laj jc'an chajtsoboxuc hech chaj c'u che'el tstsob yol ti yolon xic' jcot me'caxlan. Muc xac'anic. ³⁵ A'yo me ava'yic, ti ho'oxuque atuquic xa no'ox chaventain abaic. Mu xa teuc Dios ti atojolic. Chacalbeic, ja'to mi laj sta yorail ti hech chavalique: “Jun no'ox yutsil ti itacat xa tal ti jto-joltic yu'un ti Cajvaltic Diose”, mi xachiique, ja'to xu' chaq'uelbun jsat yan vuelta —x'utatic yu'un ti Jesuse.

14

Ja' sc'opilal ti Jesuse ti laj scolta jun vinic ti situben scotol svinquilele

¹ Ti yorail chcux yo'ntonic ti judioetique i'ic'at ti ve'el ti Jesuse te ti sna ti jun totil fariseoe. Ti yan fariseoetique ti te talemic uque laj sq'uelilan ti jyalel ti c'utic tspas ti Jesuse. ² C'alal i'och ti Jesuse, te va'al jun vinic c'o sta. Situben scotol svinquilel. ³ Hech yu'un ti Jesuse lic sjac'be ti much'utic chchanubtasvanic ti smantal ti Diose ti scuyoj sbaique xchi'uc ti fariseoetique:

—¿Mi stac' ti jcoltatic jchameletic ti yorail ti jcux co'ntontic? —xut.

⁴ Muc xtac'avic. Hech yu'un ti Jesuse laj yic' tal ti stojol ti vinique, laj scolta, laj stac batel. ⁵ Ti Jesuse hech lic sjac'be ti fariseoetique:

—Ti sc'ac'alil ti jcux co'ntontic mi chp'aj ti ch'en ti aca'e, ti avacaxe, ¿mi mu xba aloq'ues ti ora manchuc mi yorail ti jcux co'ntontic? —xut.

⁶ Muc xu' xtac'avic ti c'alal hech laj yale.

Ja' ti lo'il yu'un ti biq'uit ac'o yac' sbaique

⁷ Ti Jesuse laj yil ti ja' toyol yo'ntonic ti co'ol chnaquiic xchi'uc ti totile ti i'ic'van ti ve'ele. Hech yu'un hech lic yalbe lo'il:

⁸ —Mi oy much'u chayic'ot ti q'uin yu'un oy much'u chnupun, mu me xba anacan aba ti ora ti sts'el ti totile ti ja' laj yic'ote. Repenta mi oy much'u más pasbil ti muc' ti ic'bil yu'un ti q'uin. ⁹ Hech yu'un hech chlic yalbot ti totile: “Loc'an yu'un ja' chnaqui ti jtotic li'to”, chayutot. Hech yu'un chlic q'uexavan ti c'alal chlic loc'an yu'un ja' te chba naclan ti bu mu'yuc xa sc'opilal ti yo'nton ti totile.

¹⁰ Ti ho'ote, c'alal cha'ic'at ti ve'el, ba nacano aba ti slajeb naclebale. Hech yu'un ti c'alal chtal ti totil ti laj yic'ote, hech chlic yalbot: “Tote, la' li'i ti lequil naclebale”, chlic yutot. Hech chapasat ti muc' ti stojol scotol ti much'utic ti co'ol chanaquiic xchi'uc ti mesae. ¹¹ Yu'un scotol ti much'u chac' sba ti pasel ti muc', ja' chbic'tajesat. Ti much'u biq'uit chac' sbae ja' ch-ac'at ti pasel ti muc' —xchi ti Jesuse.

¹² Ti Jesuse hech lic yalbe uc ti much'u i'ic'at ti ve'el yu'une:

—C'alal cha'ic'van ti ve'el, c'alal chapas q'uin, mu me ja'uc chavic' ti much'utic lec chac'opon abaic xchi'uc, xchi'uc ti anamtal'uts-alaltaque, xchi'uc ti avuts avalaltaque, xchi'uc ti avecino-taque ti jc'ulejique. Yu'un repenta chlic yic'ot ti ve'el uc, hech chaxq'uextabot ti ave'ele. ¹³ Ti ho'ote, c'alal cha'ic'van ti ve'ele, ja' me xavic' ti much'utic me'onetic xchi'uc ti much'u tun-coe xchi'uc ti much'u mecane xchi'uc ti much'u ma'sate. ¹⁴ Hech chavich' bendición yu'un mu

xu' tspaquic sutel. Ja' chavich' atojol c'alal co'ol chacha'cuxiic xchi'uc ti much'utic toj yo'ntonique —xchi.

Ja' ti lo'il yu'un ti much'u laj yic' ti ve'el ep crixchanoetic

¹⁵ C'alal laj ya'yic ti much'utic te chve'ic ti mesa xchi'uc ti Jesuse, oy jun hech lic yalbe ti Jesuse:

—Jun no'ox yutsil ti much'u te chc'o ve'uc yo' bu tspas mantal ti Diose —xchi.

¹⁶ Ti Jesuse hech lic yalbe:

—Oy ono'ox jun vinic laj yac' ve'elil. Laj yalbe ep crixchanoetic yu'un ac'o tal ve'uc ti q'uin.

¹⁷ C'alal meltsajem xa ti sve'ele, laj stac batel yabat. Hech laj yalbe batel: “Ba albo yu'un ac'o taluc ti much'utic calojbe xae yu'un meltsambil xa scotol”, xchi batel sc'op ti vinique. Hech c'ot yal ti yabate. ¹⁸ Scotolic lic smaquic ti c'op. Jun laj yal: “Oy jlum jmanoj. Persa jtuc chba jq'uel. Avocoluc pasbun perdón yu'un mu xu' chibat”, xchi. ¹⁹ Yan laj yal: “Jmanoj ho'choj jvacax. Chba jq'uel mi lec oy. Avocoluc pasbun perdón yu'un mu xu' chibat”, xchi. ²⁰ Yan laj yal: “Ja'to no'ox ninupun hech yu'un mu xu' chibat”, xchi. ²¹ Hech isut tal ti yabate. Hul xcholbe ya'i ti yajvale ti c'utic laj yalic jujun. I'ilin ti yajval ve'elile. Hech lic yalbe ti yabate: “Batan ti ora ti plaza xchi'uc ti calletic li' ti jteclume. Ic'o talem ti me'onetique xchi'uc ti much'utic sicuben yoc sc'obe xchi'uc ti mecane-tique xchi'uc ti ma'satetique”, xchi. ²² C'alal laj xa xch'umbe smantal ti yajvale, patil hech tal yalbe: “Cajval, laj xa jch'un scotol ti amantale. Ital xa cu'un, pero oy to mu'yuc yajval ti ve'elile”, xchi.

²³ Ti vinique laj yalbe ti yabate: “Batan, xanavan batel ti bebetic xchi'uc ti sbelal chobtic, ic'o talel ti persa yantic yu'un hech chnoj ti jnae. ²⁴ Yu'un chacalbe, scotol ti much'u laj calbe ti chtal ve'uque, mi junuc mu xa xcac'be spas proval c'u ya'yel ti jve'ele”, xchi ti yajval ve'elile —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ja' tsc'an chacomes scotol ti c'utic oy avu'unique, hech xu' chats'aclinucun, xchi ti Jesuse

²⁵ Ti c'alal yac'oj sba chanav batel ti Jesuse te ts'aclimbil yu'un ep crixchanoetic. Ti Jesuse laj sjoyp'in sba hech lic sc'opon:

²⁶ —Ti much'u sc'an chists'acliune ja' tsc'an ti ho'on más tsots sc'opilal ti c'ux chiya'yune. Ja' tsc'an ti ja' yamal c'ux cha'i ti stot sme'e, xchi'uc ti yajnile, xchi'uc ti xnich'nabe, xchi'uc ti sbanquiltaque, xchi'uc ti yits'inabe, xchi'uc ti svixobtaque, xchi'uc ti yixleltaque. Ja' tsc'an uc ti mu tsotsuc sc'opilal ti yo'nton ti c'u che'el chcuxi li' ti balumile. Hech xu' chists'aclinucun. ²⁷ Ti much'u tsc'an chists'acliune mi mu sc'an chich' vocol hech chaj c'u che'el chquich' vocol ho'oni, ja' mu xu' chists'aclinun. ²⁸ Ti c'alal chac'an chapas muc'ana, chanop jbael c'u yepal chlaj ataq'uin ti scotol. Chanop uc mi xu' avu'un chapas hech stoylejaj. ²⁹ Yu'un mi muc xanop lec jbael, hech yu'un c'alal laj xa aliques ti ton xchi'uc ti cementoe, hech chlic quechajuc avu'un. Hech chlic slabanot scotol ti much'u tsq'uelic. Hech chlic yalic: ³⁰ “Avi vinic li'to laj sliques sna. Q'uelo avil muc xu' yu'un”, xchi ac'opilal. ³¹ Mi oy jun ajvalil chba spas pleito xchi'uc yan ajvalil, ja' jbael tsnop mi tstsaj yu'unic

xchi'uc ti lajunmil yajsoldadoe ti jtob ti mil yajsoldado ti yajcontrae. ³² Mi mu xu' yu'un cha'i, c'alal nom to chtal ti yane, tstac batel yabat yu'un ac'o ba slequiloc'opon yu'un ac'o lajuc yo'nton. ³³ Hech ono'ox uc, ja' tsc'an ti chanopic mi xu' avu'unic chacomes scotol ti c'utic oy avu'unique, hech xu' chats'aclinucun.

*Ja' sc'opilal ti much'u mu j'ech'eluc chch'une
hech chaj c'u che'el ats'am ti mu xa chi'uque
(Mt. 5:13; Mr. 9:50)*

³⁴ 'Lec chtun ti ats'ame. Mi mu xa chi'uc ti ats'ame, mu xtun obi yu'un mu stac' chcha'chi'ub nixtoc. ³⁵ Ti chi'uc toe, chtun sventa ve'elil, chtun uc yu'un sventa sc'a'al balumil. Xu' ti jcaptic xchi'uc tso' vacax. Yu'un mu xa chi'uc, mu'yuc xa stu cu'untic manchuc mi sc'a'al balumil. Ti jtentic batel o. Ja' no'ox hech ti much'u tsc'an chists'aclinune, mi mu j'ech'eluc chixch'unun, mu'yuc stu cu'un o. Nopilanic lec hech chaj c'u che'el laj xa calboxuc —xchi ti Jesuse.

15

*Ja' sc'opilal ti jcot carnero ti ich'ay batele
(Mt. 18:10-14)*

¹ Laj stsob sbaic tal ti stojol ti Jesuse ep ti much'utic puquemic sc'opilalic ti tsa' smulique xchi'uc ti jtsobpatanetique ti chlo'lavanique. Sc'an cha'ibeic sc'op ti Jesuse. ² Mu xtun laj yilic ti fariseoetique xchi'uc ti much'utic ichanubtasvanic ti smantal ti Diose ti scuyoj sbaique. Hech lic yalic:

—Ti vinic li'to chic' ti stojol much'utic c'uc no'ox tspas. Ma'uc no'ox chic' ti stojol, chchi'in ti ve'el uc —xchiic. Ja' sc'opilal ti Jesuse.

³Hech yu'un ti Jesuse laj yalbe lo'il. Hech laj yal:

⁴—¿C'usi xchi avo'ntonic? Mi oy avu'un ho'vinic ti cot acarnero, mi ich'ay comel avu'un jcot, ¿mi mu xalaman comel ti yan balunlajuneb yo'vinic ti cote ti bu oy sve'ele yu'un persa chba asa' tal ti jcot ti ch'ayem avu'une? ⁵ C'alal mi laj ata xae, nichim no'ox avo'nton chacajan ti anequib, chacuch talel. ⁶ C'alal chahul ti ana, chavic' tal ti avuts avalaltaque xchi'uc ti avecinotaque, hech chavalbe: “Nichimuc me avo'ntonic yu'un laj xa jta ti jcot carneroe ti ich'ay cu'une”, xavut. ⁷ Ja' no'ox hech uc “ti jnich'one ti jun yo'ntonic ti jtojol ti c'u yepale mi chch'ay junuc chquich' mul. Hech yu'un mi isut talel ti jun ti ich'ay batele, nichim no'ox co'nton yu'un ti isut xa tal ti jtojole xchi'uc ti ch'ul abatetic cu'une”, xchi ti Diose.

Ja' sc'opilal ti taq'uin ti ich'ay yu'un ti antse

⁸ 'Mi oy jun ants ti oy yu'un lajuneb peso bats'i taq'uin, mi chch'ay yu'un jun, ¿mi mu stsan stoj chlic smes sna yu'un tsa' ti jyalel ti jun peso ti ich'ay yu'une? Ja'to mi laj stae, ja'to chlah yo'nton. ⁹ Mi laj stae, chic' tal ti yuts yalaltaque xchi'uc ti svecinotaque, hech chalbe: “Nichimuc me avo'ntonic yu'un laj xa jta ti jun peso ti ich'ay cu'une”, xut. ¹⁰ Chacalbeic, ja' no'ox hech uc ti Diose nichim no'ox yo'nton xchi'uc ti ch'ul abatetic yu'une mi chcha'sut tal ti stojol ti snich'one ti ich'ay ti bee —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti vinic ti ich'ay ti snich'one

11 Ti Jesuse hech laj yalbe uc:

—Oy jun vinic oy cha'vo' xnich'nab. 12 Ti its'inale hech laj yalbe ti stote: “Tote, ac'bun scotol ti c'u yepal anopoj chavac'bune ho'on ti its'inalune”, xut. Hech yu'un ti stote lic xch'acbe jujun ti snich'one ti c'u yepal tsc'an chac'bee. 13 C'alal i'ech' chib oxib c'ac'al, patil ti its'inale lic stsob scotol ti c'usi oy yu'une, hech yu'un iloc' batel, ibat ti yan balumil. Te c'ot yixtan scotol ti c'utic oy yu'une yu'un te ibat yo'nton ti c'uc no'ox muliletic. 14 C'alal laj xa yixtan scotol ti staqu'ine, ital ep vi'nal ti balumil ti bu nacale. Hech itsacat ti vi'nal uc. 15 Hech yu'un ba xchon sba ti stojol jun vinic ti te nopol nacale. Hech yu'un hech lic pasatuc ti mantal yu'un ti yajvale yu'un ac'o ba chabibatuc xchitom ti yan srancho. 16 Yu'un yan sba vi'nal cha'i ti unen vinique, hech yu'un c'an sve' ti patcheneq'ue, ja' ti sve'el ti chitometique, yu'un hech chnoj xch'ut. Yu'un mi jutuc muc x'ac'bat sve'el yu'un ti yajvale. 17 C'alal oy svocol ti vi'nale, hech lic sutes yo'nton: “Oy ep smozotac ti jtote. Scotolic nojem xch'utic. Ti ho'one li' chicham ti vi'nale. 18 Hech yu'un ja' más lec chisut batel, chba jc'opon ti jtote. Hech chc'o calbe: Tote, laj xa jta jmul ti stojol ti Diose. Laj xa jta jmul ti atojol uc. 19 Mu xa spas ti anich'on chic'ot. Ja' lec amozo chic'ot xa avu'un, xc'o cut”, xchi tsnop ti yo'nton. 20 Hech yu'un isut batel, ibat ti stojol ti stote.

'C'alal nom to chtal, i'ilat yu'un ti stote. Hech yu'un ti totile ti c'alal laj yil ti chtal ti snich'one, yu'un nichim no'ox yo'nton yu'un, hech yu'un anil ba sta c'alal nom to xtal. Yu'un ep c'ux ti yo'nton

ti snich'one, laj smey, laj sbuts'. ²¹ Hech i'albat yu'un ti snich'one: "Tote, laj xa jta jmul ti stojol ti Diose. Laj xa jta jmul ti atojol uc. Mu xa spas ti anich'on chic'ot", xut. ²² Yu'un ti hech i'albat yu'un ti snich'one, mu hechuc tsnop ti totile. Hech lic yalbe ti ora ti smozotaque: "Ich'o tal ti ora c'u'il ti jun no'ox yutsile, ac'bo slap. Ac'bo xoj sc'ob uc xchi'uc sempat. ²³ Ic'o tal ti unen vacaxe ja' ti jup'en xa cu'untique. Milic ti ora yu'un ti jti'tic. Yu'un ti jpastic q'uin. ²⁴ Yu'un laj jcu y ti chamen ti jnich'one. Ti ora to icha'cuxi xa ya'yel. Ch'ayem ono'ox. Ti ora to laj xa jta", xchi. Hech lic spasic q'uin.

²⁵ 'C'alal ital ti its'inale, mu teuc ti banquilale. Yac'oj sba ch-abtej ti bu ti xchobic xchi'uc ti stote. Hech yu'un c'alal ital ti sna, c'alal nopol xa ti snae, laj ya'i ti yac'oj sba tspas q'uin ti stote. Laj ya'i yac'oj sba ch-ac'otajic. ²⁶ Lic yic' jun smozo yu'un tsjac'be c'usi sventail ti q'uine. ²⁷ Hech i'albat: "Ital xa ti avits'ine. Hech yu'un ti atote laj xa smil ti unen vacaxe, ja' ti jup'en xa cu'untique, yu'un lec isut tal ti avits'ine", x'utat. ²⁸ C'alal hech laj ya'i, i'ilin ti banquilale. Muc sc'an ch-och ti sna. C'alal laj ya'i ti stote, hech iloc' tal, tal yalbeocol yu'un ac'o ochuc. ²⁹ Itac'av ti banquilale, hech laj yalbe ti stote: "Ep xa habil ni'abtej avu'un. Ho'oni, mi jutuc muc jp'aj amantal. Mi jutuc mu'yuc c'usi avac'ojbun mi jcotuc chivo yu'un ti jpas q'uin xchi'uc ti much'utic lec ti jc'opon jba xchi'uc. ³⁰ Ja'uque ti ora no'ox laj amil ti unen vacaxe ti jup'en xa cu'untique yu'un chapasbe sq'uinal c'alal ihul ti anich'on lume ti laj xa yix-

tambot scotol ti c'usi laj avac'bee, ja' ti ep jmulavil antsetic laj xa yajniline. Ja' c'ux ti avo'nton", xut ti stote. ³¹ Hech yu'un hech itac'av ti stote, hech lic yalbe: "Nich'on, ho'oti scotol ora jchi'inoj jbatice. Scotol ti c'usi oy cu'une, ja' avu'un uc. ³² Ja' lec ti jpastic q'uin. Ja' lec ti nichim no'ox co'ntontic yu'un icha'cuxi xa ya'yel ti avits'ine ti chamen laj jcuytique. Ch'ayem ono'ox pero laj xa jtatic", xut —xchi ti Jesuse.

16

Ja' ti lo'il yu'un ti j'abtele ti tsc'an ti lec ch-ilat yu'un crixchanoetic

¹ Ti Jesuse hech laj yalbe yan lo'il ti yajchanc'opetique:

—Oy jun vinic, jc'ulej. Oy jun yaj'abtel ja' yac'ojbe sventain scotol ti c'utic oy yu'une xchi'uc staq'uin. Ti j'abtele ja' ba tic'batuc smul ti stojol ti yajvale. Ja' ti smul ti itic'bate yu'un laj yixtambe ti c'usitic yu'un ti yajvale. ² Hech yu'un ti yajvale laj yic' tal yu'un tsc'opon: "Melel ti ac'opilal ti laj xa ca'i, hech yu'un chavac'bun entrecal scotol ti c'utic aventainoje yu'un mu xa xu' chacom ti caj'abtel", xut. ³ Ti j'abtele hech lic snop ti yo'nton: "¿C'usi chcut jba yu'un chiloc' ti abtel yu'un ti cajvale? Mu xu' cu'un chi'abtej ti balumil. Chiq'uexav mi ti jc'an paramote. ⁴ Ti jna' c'usi chcut jba yu'un c'alal chiloc' ti abtel yu'un hech xu' chixc'uxubinun yantit", xchi ti yo'nton. ⁵ Hech yu'un jujun laj yic' tal ti much'utic oy yilic ti stojol ti yajvale. Hech laj sjac'be ti primero itale: "¿C'u yepal avil yu'un ti cajvale?" xut. ⁶ Hech itac'av: "Ho'vinic tambor

aceite ti quile”, xchi. Ti much'u sventainoje hech lic yalbe: “Tuch'o ti sunal ti avile. Naclan, ts'ibao yan. Lajuneb yoxvinic no'ox chap'ejan”, xut. ⁷Lic sjac'be yan: “Ti ho'ote ¿c'u yepal avil?” xut. Hech itac'av: “Ho'vinic almud trigo”, xchi. Ti much'u sventainoje hech lic yalbe: “Tuch'o ti sunal ti avile, ts'ibao yan. Chanvinic no'ox chap'ejan”, xut —xchi ti Jesuse.

⁸Hech lic yalbe uc ti yajchanc'opetique ti Jesuse: —“P'ij ti vinic lume, laj sna' ti c'usi chut sbae yu'un hech xu' chich' c'uxubinel yu'un ti yantique”, xchi sc'opilal yu'un ti yajvale manchuc mi mu tojuc ti c'usi laj spase. Ja' hechic ti much'utic batem yo'ntonic lec ch-ech'ic li' ti balumile, ja' tsots sc'opilal cha'i ti lec ch-ilatic yu'un ti xchi'iltac li' ti balumile. Ja'uc ti much'utic p'ijuben ti sventa ti Diose mu tsotsuc sc'opilal cha'i ti lec ch-ilatic yu'un ti crixchanoetique —xchi ti Jesuse.

⁹Ti crixchanoetique ja' chtun yu'unic ti c'utic oy yu'unic li' ti balumile yu'un tspace ti c'usi chopole. Ti ho'oxuque hech chacalbeic, ti c'usi oy avu'unic li' ti balumile ac'o tunuc avu'unic yu'un chacoltaic ti crixchanoetique. Hech tsc'an ti Diose. Hech yu'un c'alal mi nachamique, nichim no'ox yo'nton ti Diose chayic'oxuc ochel ti vinajel. “Lequil abatot”, xayutoxuc.

¹⁰'Ti much'u jun yo'nton tsventain ti bu mu tsotsuc sc'opilale, ja' no'ox hech uc jun yo'nton tsventain ti bu tsots sc'opilale. Ja'uc ti much'u mu junuc yo'nton tsventain ti bu mu tsotsuc sc'opilale, ja' no'ox hech uc mu junuc yo'nton tsventain ti bu tsots sc'opilale. ¹¹Hech yu'un mi mu junuc avo'ntonic chavertainic ti c'utic oy avu'unic li'

ti balumile yu'un hech chapasic ti c'usi leque, hech mu xu' chayac'boxuc aventainic ti Diose ti ja' sventa sbatel osile ti ja' tsots sc'opilale. ¹² Ti c'usi oy avu'unic li' ti balumile laj xa yac'boxuc ach'amunic ti Diose. Hech yu'un mi mu xavac' tunuc ti c'utic laj xa yac'boxuc ach'amunique yu'un chapasic ti c'usi leque, mu xa xu' chavich'ic ti ja' sventa sbatel osile.

¹³ Mu xtun mi oy cha'vo' avajval. Ti june chavil-inta. Ti yane ja' chac'uxubin. Jun no'ox avo'nton ti stojol ti june; mu xtun chavil ti yane. Mu xu' chatun yu'un ti Diose xchi'uc ti c'utic oy avu'un li' ti balumile —xchi ti Jesuse.

¹⁴ Ti fariseoetique ti chbic'taj yo'ntonic yu'un taq'uin, c'alal laj ya'ibeic sc'op ti Jesuse, lic slabanic ti Jesuse. ¹⁵ Ti Jesuse hech lic yalbe:

—Ti stojol crixchanoetic chavaq'uic ti q'uelel ti toj avo'ntonic chacuy abaic. Ti Diose sna' ti mu xtun ti avo'ntonique. Yu'un ti much'u chac' sba ti pasel ti muc' ti stojol crixchanoetic, ja' mu xtun chil ti Diose.

Ja' sc'opilal ti mantaletic ti vo'one ti mu yu'unuc ilaj sc'opilal o

¹⁶ C'alal mu to chtal ti Juane, ja' laj stojobta-soxuc ti mantaletique ti laj yal ti Moiseese xchi'uc ti sc'op ti j'alc'opetic yu'un ti Diose. Ti patil lic xcholboxuc sc'opilal ti tsc'an tsventaimboxuc avo'ntonic ti Diose ti Juane. Ti ora to ep ti much'utic toyol yo'ntonic tsc'an tspasatic ti mantal yu'un ti Diose.

¹⁷ Manchuc mi laj sjel ti c'u che'el laj yal ti Diose, mu xlaj sc'opilal ti mantaletic yu'un ti Diose.

C'alal oy to ti vinajele ti balumile mu xlaj sc'opilal ti mantaletic yu'un ti Diose ja'to mi ic'ot ti pasel scotol. Mi jutuc mu xtup' sc'opilal.

Ja' sc'opilal ti much'u tsutes ti yajnile

(Mt. 19:1-12; Mr. 10:1-12)

¹⁸ Hech yu'un scotol ti much'u tsutes yajnile, mi chic' yan ants, ja' chmulivaj obi. Scotol ti much'u chic' yu'un chajnilin ti much'u sutesbil yu'un ti smalale, ja' chmulav chc'ot —xchi ti Jesuse—.

Ja' sc'opilal ti jc'ulej vinique xchi'uc ti Lázaro

¹⁹ 'Oy jun vinic lum jc'ulej. Lum lec sc'u' spoc'. Puru pino poc' slapoj. Scotol c'ac'al lequil ve'elil tsve'. ²⁰ Oy yan vinic, Lázaro sbi. Ja' tsc'an paramote. Te chc'ot smetsan sba ti sti' sna ti jc'ulej vinique. C'a'el staoj ti svinquilel ti Lázaro. ²¹ Ti Lázaro ja' tsc'an tstam sve' ti xch'uch'ulel vaj ti te p'ajem ti yolon smesa ti jc'ulej vinique. Muc x'ac'bat stam. Ti bu yajeme te yac'oj sba chlecat yu'un ts'i'. ²² Ti yan c'ac'al icham ti jc'anparamotee. Ti xch'ulele i'ic'at batel yu'un ti ch'ul abatetique te ba xchi'in ti Abrahame te yo' bu oyic ti much'utic co'ol toj yo'ntonic xchi'uque. Icham uc ti jc'ulej vinique, imucat. ²³ Ti xch'ulel ti jc'ulej vinique ibat ti bu oyic ti xch'ulelic ti much'utic mu tojuc yo'ntonique. C'alal yac'oj sba chich' volol te o, hech laj yil ti Abrahame nom to oy ti Abrahame. Te xchi'uc sbaic xchi'uc ti Lázaro. ²⁴ Hech yu'un tsots ic'opoj ti jc'ulej vinique, hech laj yavta ti Abrahame: “Tote, c'uxubinun”, xchi. “Taco talel ti Lázaro. Ac'o sts'aj tal sc'ob ti ho'. Ac'o tal sicubtasbun ti coq'ue yu'un ep chquich' volol li' ti c'oq'ue”, xchi. ²⁵ Ti Abrahame hech laj yalbe:

“Nich'on, na'o ava'uc c'u che'el na'ech' ti balumil. Oy ac'ulejal atuc. Ti Lázaroē me'on ti jyalel. Ti ora to oy xa ti utsilal stuc ti Lázaroē. Ti ho'ote te chavich' vocol o lume. ²⁶ Mu xu' chtal ti Lázaroē yu'un oy muc'ta ch'en ti o'lol. Mu'yuc much'u xu' ch-ech' batel. Mu'yuc much'u xu' ch-ech' talel li'to”, xchi. ²⁷ Hech yu'un itac'av ti jc'ulej vinique ti ep chich' vocole: “Mi mu xu' chtal scoltaun ho'oni, avocoluc me, tachun batel ti sna ti jtote ²⁸ yu'un oy ho'vo' quits'inabtac te comen ti jna. Ac'o ba yalbun mu me xtal li'to yu'un puru vocol chquich' li'to”, xchi. ²⁹ Ti Abrahame hech lic yalbe: “Yich'ojbeic sun ti Moisesē xchi'uc ti sun ti yan j'alc'opetic yu'un ti Diose. Xu' tspasbeic ti muc' ti sc'opique”, xut. ³⁰ Itac'av ti vinique: “Mu sc'an xch'unic, tote. Ti oyuc ti ánima tscusesat chilique ja'to chch'unic, ja'to tsutes yo'ntonic”, xchi. ³¹ Ti Abrahame hech lic yalbe: “Mi mu sc'an spasbeic ti muc' ti sc'op ti Moisesē xchi'uc ti j'alc'opetic yu'un ti Diose, jbu ba xch'unic manchuc mi tscusesbat ánima chilique!” xut —xchi ti Jesuse.

17

*Ja' sc'opilal ti mu me jbolibtasbetic yo'nton yan
(Mt. 18:6-7, 21-22; Mr. 9:42)*

¹ Ti Jesuse hech laj yalbe ti yajchanc'opetique:

—Scotol ora oy ti c'usi tsc'an chbolibtasvane. Uts sbaic ti much'u chbolibtasvane. ² Ja' más lec ac'o chucbatuc ti snuc' cho' ac'o tenatuc ochel ti nab. Te chch'ay batel ti nab. Te tsjic' ti ho'e. Yu'un hech mu me sbolibtasbe yo'ntonic mi junuc ti much'utic li'to ti ololic to ti sventa ti jc'o-pe.

³ P'ijaníc me. Mi laj sta smul ti atojol ti avermanoe, ja' tsc'an chataq'ui. Mi laj sutes yo'ntone, ja' tsc'an chapasbe perdón. ⁴ Mi laj sta smul ti atojol ep vuelta ti jun no'ox c'ac'al, ti c'alal staoj smul ti atojol ti jujun vueltae, mi hech tal yalbot: “Pasbun perdón yu'un jmul”, mi xayutot, ta me xapasilambe perdón —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal epajesbuntutic xch'unojel co'ntontutic, xchiic

⁵ Ti jcholc'opetique lic yalbe ti Cajvaltique: —Epajesbuntutic ti xch'unojel co'ntontutique —xchiic.

⁶ Ti Cajvaltique hech laj yalbe: —Manchuc mi jutuc no'ox xch'unojel avo'ntonic hech chaj c'u che'el jp'ej sbec' mostazate' ti biq'uit, chc'ot ti pasel avu'unic ti c'usi voloc ti pasel ti mu xu' avu'unic atuquic. Hech chaj c'u che'el mi chavale: “Ac'o buluc loq'uel ti te' li'to, te ac'o ba ch'iuc ti nab”, mi xachiique, ta me xc'ot ti pasel avu'unic.

Ja' sc'opilal ti mu me stoy sbaic xchi'uc ti yabtele ti much'utic abate

⁷ Ti c'alal mi laj yo'nton tsvoc'bot avosil ti amozoe, mi laj yo'nton laj sq'uelbot acarneroe, c'alal tsut tal ti ana, mu yu'unuc chavalbe: “La' me ti ora, la' naclan li' ti mesae”, muc un xavut. ⁸ Ja' chavalbe: “Chapambun jve'el, ac'o smac ach'ut, mac'linun. Ja'to mi laj ve'ucune, ja'to chave”, chavut. ⁹ C'alal mi laj xa xch'umbot scotol amantale, “hocol aval”, muc un xavut yu'un ja' yabtel tspas avu'un. ¹⁰ Ja' no'ox hech uc ti ho'oxuque, mi laj xa ach'umbeic scotol ti c'utic chayalboxuc

ti Diose, hech me xavalic: “Mu yu'unuc lequil abatucutic yu'un ti hech laj xa jpastique. Yu'un ja' ono'ox cabteltic yac'objucutic”, xachiic me —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti ichopic lajunvo' viniquetic ti yich'ojic c'a'el chamele

¹¹ Ti c'alal yac'oj sba chanav batel yu'un chbat ti Jerusalén ti Jesuse, ja' laj stam batel ti'ti'mojone yu'un ti estado Galilea xchi'uc ti estado Samaria. ¹² Te i'och ti jun colonia. Te isnup ti be lajunvo' viniquetic ti yich'ojic c'a'el chamele. Nom laj sva'an sbaic ti viniquetique. ¹³ Tsots lic c'opojuc, hech laj yalbeic ti Jesuse:

—Jesús, Maestro, c'uxubinuntutic —xchiic.

¹⁴ C'alal laj yil ti viniquetique ti Jesuse, hech lic yalbe:

—Batanic, ba ac'o abaic ti q'uelel ti stojol ti paleetique —xut.

Laj xch'unic, ibatic, hech ichopic ti xchamelique. ¹⁵ Hech yu'un ti june, ti c'alal laj yil sba ti ichop xae, hech isut tal ti stojol ti Jesuse ti ora. Tsots ic'opoj talel ti stojol ti Jesuse chalbe vocol ti Diose yu'un ti ichope. ¹⁶ Tal spatan sba ti stojol ti Jesuse, hech laj yalbe:

—Hocol avalbun ti nichop xae —xchi.

Ti vinic ti hech laj yale, ja' liquem tal ti Samaria.

¹⁷ Ti Jesuse hech lic yalbe ti much'utic xchi'inoje:

—Lajunvo'ic ti laj jcoltae. Q'uelo avil muc sutic tal yu'un chalbeic vocol ti Diose ti balunvo' ti jchi'iltique. ¹⁸ Ja' no'ox stuc isut talel yu'un chalbe vocol ti Diose ti yanlum vinic li'to —xchi ti Jesuse.

¹⁹ Ti Jesuse hech lic yalbe ti vinique:

—Lican, batan me. Chacuxi sbatel osil yu'un laj xa ach'umbun jc'op —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti c'utic yac'oj sba tspasic ti crixchanoetique c'alal chtal ti Cajvaltique

(Mt. 24:23-28, 36-41)

²⁰ Ti Jesuse hech lic jac'batuc yu'un cha'vo' oxvo' ti fariseoetique ti c'usi ora chtal pasvanuc ti mantal ti Diose. Hech itac'av ti Jesuse:

—Mu'yuc señail c'alal chtal pasvanuc ti mantal ti Diose. ²¹ Mu'yuc much'u xu' chal: “Ja' tal spas mantal ti Diose li'to”, mu xu' xchiic. “Ja' tal spas mantal ti Diose lum toi”, mu xu' xchiic. Yu'un ti Diose ja' ch-abtej ti yo'ntonic crixchanoetic —xchi ti Jesuse.

²² Ti Jesuse hech laj yalbe ti yajchanc'opetique:

—Ta me sta yorail hech chlic ac'anic “Taca taluc ti Cajvaltique”, xachiic pero mu to xu' chital, ho'on ti co'ol crixchanoucutique. ²³ Hech chlic ava'ibucun jc'opilal: “Li' xa ti Cajvaltique”, xayutoxuc. “Te xa ti Cajvaltique”, xayutoxuc. Mu me xach'unic, mu me xabatic ti bu chalique. ²⁴ Yu'un hech chaj c'u che'el ti ora no'ox chleblej ti tselove chquiltic jcotoltic ti chlic ti sloq'ueb c'ac'al chleblej batel c'alal ti smaleb c'ac'al, ja' no'ox hechun ti ho'one, ti ora no'ox chital chavilic acotolic, ho'on ti co'ol crixchanoucutique. ²⁵ Persa jbael chquich' ep volcol yu'un mu xisc'anucun ti jchi'iltic ti li'oyic ti balumil ti ora to. ²⁶ Hech chaj c'u che'el laj spasic ti crixchanoetique ti vo'one ti c'alal li'oy ti balumil ti Noee, ja' no'ox hech yac'oj sba tspasic uc c'alal po'ot xa tsta yorail chital, ho'on ti co'ol crixchanoucutique. ²⁷ C'alal mu to xtal ti nojelal ho'e,

yac'oj sba chve'ic, yac'oj sba chnupunic, yac'oj sba chaq'uic ti nupunel stsebic. Ja'to c'alal laj sta yorail i'och ti barco ti Noee, ja'to ipajic. Yu'un ital ti nojelal ho'e, hech itup'ic scotolic. ²⁸ Ja' no'ox hech laj spasic uc ti crixchanoetique ti vo'one c'alal li'oy ti balumil ti Lote. Yac'oj sba chve'ic, yac'oj sba chmanilajic, yac'oj sba chchonilajic, yac'oj sba ch-avolajic, yac'oj sba tsmeltsan snaic. ²⁹ Ja'to c'alal iloc' batel ti Sodoma ti Lote, ja'to ipajic. Yu'un iyal tal c'oc' ti vinajel xchi'uc azufre, hech itup'ic scotolic. ³⁰ Ja' hech yac'oj sba tspasic uc ti crixchanoetique ti c'alal chicha'sut talele, ho'on ti co'ol crixchanoucutique.

³¹ 'Ti c'alal chicha'sut talele, ho'on ti co'ol crixchanoucutique, mu me teuc batem avo'ntonic ti c'utic oy avu'unic li' ti balumile. Yu'un ti much'utic muem ti yamaq'uil sjol sna, c'alal chyal tal, mu xa me c'usi chba stam loq'uel ti c'usi oy yu'un te ti yut sna. Ti much'utic te oyic ti chobtique mu xa me sut batel ti sna. ³² Na'ic me ti c'u che'el icom ti yajnil ti Lote. ³³ Yu'un mi tsots sc'opilal chava'i ti acuxlejal li' ti balumile, ja' chach'ay. Mi mu tsotsuc sc'opilal chava'i ti acuxlejal li' ti balumile, ja' chacuxi.

³⁴ 'Chacalbeic, mi ti ac'ubaltic chitale, ti bu cha'vo' xchi'inoj sbaic ti vayel jun ch-ic'at, jun chcom. ³⁵ Mi oy cha'vo' antsetic xchi'inoj sbaic ti juch'nej, jun ch-ic'at, jun chcom. ³⁶ Mi oy cha'vo' viniquetic te ti chobtic, jun ch-ic'at, jun chcom —xchi ti Jesuse.

³⁷ Hech ijac'bat ti Jesuse:

—¿Bu chc'ot ti pasel? Cajval —xchiic.

Itac'av ti Jesuse:

—Hech chaj c'u che'el ti ora no'ox sna' bu oy ánima ti tanjole, ja' no'ox hech chc'ot ti pasel ti ora no'ox sna'ic ti nital xa ti ho'one scotol ti much'u xch'unobjun jc'o'pe, hech tstsob sbaic ti jtojol —xchi.

18

Ja' ti lo'il yu'un ti me'on antse ti tal sc'oponilan ti jueze

¹ Ti Jesuse lic yalbe lo'il ti yajchanc'opetique. Ti sjam ti lo'ile ja' tsc'an ti scotol ora ti jc'opontic Dios hech mu xchibaj co'ntontic. ² Hech laj yalbe:

—Te ti jun jteclum oy jun juez. Mi jutuc mu xi' ti Diose. Mu'yuc much'u bal ti yo'nton. ³ Te nacal uc ti jteclum jun me'on ants. Ep vuelta ital ti antse, hech tal sc'opon ti jueze: “Avocoluc chacoltauun yu'un oy much'u chiscontrainun”, xut. ⁴ Ep c'ac'al ti mu'yuc sc'opilal ti yo'nton ti jueze ti chchapan ti me'on antse. Patil lic snop ti yo'nton: “Mu yu'unuc ti jxi' ti Diose, mu yu'unuc ti jxi' ti crixchanoetique. ⁵ Ja' no'ox yu'un li' chtuchtuni avi me'on ants li'to, hech yu'un ti jchapan. Yu'un mu xa sts'ic cu'un ti chtal sc'oponilanune”, xchi —xchi ti Jesuse.

⁶ Hech lic yal ti Cajvaltique:

—Ava'i c'u che'el laj yal ti jueze, ja' ti mu to-juc yo'ntone. ⁷ Ja'uc ti Diose, ti toj yo'ntone, mi hech chac'anilambeic ti c'ac'al ti ac'ubal ti chaxchapanoxuque, ho'oxuc ti t'ujbiloxuc yu'une, jp'el sc'opilal chc'ot ti pasel. Mu xlah yo'nton chaya'iboxuc ac'opic. ⁸ C'alal mi laj sta yorail, chlic xchapan ti ora. Ti ho'one ti co'ol crixchanoucutique, ta ono'ox chicha'sut tal. Ti c'u yepal

xch'unojbucun to ti jc'ope li' ti balumile chul jta
—xchi ti Jesuse.

Ja' ti lo'il yu'un ti fariseoe xchi'uc ti jtsobpatane

⁹ Ti Jesuse hech lic yal lo'il yu'un hech ac'o ya'yic ti much'utic toj yo'nton laj scuy sbaique, ja' ti mu'yuc stu laj yil scotol crixchanoetique.

¹⁰ —Oy cha'vo' viniquetic i'ochic ti templo yu'un te chba sc'oponic Dios. Fariseo ti june. Ti june jtsobpatan. ¹¹ Te va'al ti fariseoe tstoy sba ti stojol ti Diose, hech chalbe: “Dios, hocol avalbun ti mu hechuc co'nton hech chaj c'u che'el yan crixchanoetic, ja' ti ch-elc'ajique, ti mu tojuc yo'ntonique, ti chmulivajique. Mu hechuc co'nton hech chaj c'u che'el ti jtsobpatan lume ti chasc'oponote.

¹² Chabchab vuelta jujun semana chquipan jba. Scotol ti c'utic ti jtae, ti jtus ti lajlajuneb. Jun ti jloq'ues ti lajlajuneb yu'un chacac'bot amoton”, xut ti Diose. ¹³ Ti jtsobpatane nom to va'al yu'un chi' yu'un ti Diose. Mi jutuc mu sq'uel muel yu'un chi' ti Diose. Yu'un laj sna' ti mu xtun ti yo'ntone hech yu'un lic smajilan sti' yo'nton, hech laj sc'opon Dios: “Dios, c'uxubinun yu'un mu xtun ti co'ntone”, xchi ti stojol ti Diose. ¹⁴ Chacalbeic, ti jtsobpatane ch'ayem xa smul isut batel ti sna. Ti fariseoe muc xch'ay ti smule. Yu'un scotol ti much'u chac' sba ti pasel ti muc', ja' mu spatat ti muc' yu'un ti Diose. Ti much'u biq'uit chac' sbae, ja' tspasat ti muc' yu'un ti Diose —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti Jesuse ti laj yac'be bendición ti ololetique

(Mt. 19:13-15; Mr. 10:13-16)

¹⁵ Ti judioetique laj yiq'uc tal ti stojol ti Jesuse ti ololetique asta ti nene ololetique yu'un ac'o yac' sc'ob ti Jesuse ac'o yac'be ti sjolic ti ololetique yu'un hech chich'ic bendición. C'alal laj yil ti yajchanc'opetique sc'an spajesic ti crixchanoetique. Tsots laj yalbeic mantal yu'un tspajesic.

¹⁶ Ti Jesuse laj yic' tal ti stojol ti ololetique xchi'uc ti stot sme'ique. Hech yu'un hech lic yalbe ti yajchanc'opetique:

—Mu me xapajesic. Ac'o taluc ti jtojol ti ololetique. Yu'un ti much'utic chventaimbat yo'ntonic yu'un ti Diose, ja' hech chc'otic hech chaj c'u che'el olol —xut—. ¹⁷ Melel ti c'usi chacalbeique, ti much'utic mu sc'an chc'otic hech chaj c'u che'el olol mu xu' chventaimbat yo'ntonic yu'un ti Diose —x'utatic yu'un ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti unen vinique ti jc'uleje
(Mt. 19:16-30; Mr. 10:17-31)

¹⁸ Oy jun totil yu'un ti judioetique tal sjac'be ti Jesuse:

—Maestro, ho'ot lequil vinicot. ¿C'usi ti jpas yu'un hech chicuxi sbatel osil? —xchi.

¹⁹ Ti Jesuse hech lic yalbe:

—¿C'u yu'un “lequil vinicot” xavutun? Mi junuc mu'yuc much'u lec, ja' no'ox stuc ti Diose.

²⁰ Achanoj ti mantaletique, “mu me xamulivajic, mu me xamilvanic, mu me xa'elc'ajic, mu me xanopbeic smul avecino, paso me ti muc' atot ame”, ti xchie —x'utat yu'un ti Jesuse.

²¹ Hech itac'av ti vinique:

—Scotol avi to jch'unoj c'alal nich'i tal —xchi.

²² C'alal laj ya'i ti Jesuse ti hech itac'ave, hech lic yalbe:

—Oy to c'usi tsc'an to avu'un. Ba chono scotol ti c'utic oy avu'une, q'uelambo ti me'onetique. Hech oy ac'ulejal ti vinajel chc'ot. Patil chtal ats'aclinun —xut.

²³ C'alal laj ya'i ti unen vinique laj yich' mul yu'un ep sc'ulejal li' ti balumile. ²⁴ C'alal laj yil ti Jesuse ti mu xch'un yu'un ti unen vinique, hech laj yal:

—Ti jc'ulejetique ja' vocol chac' sbaic ti ventainel yu'un ti Diose. ²⁵ Hech chaj c'u che'el mu xjelav jcot camello ti xchac acuxa, ja' no'ox hech uc ti much'u jc'uleje mu xu' chac' sba ti ventainel yu'un ti Diose —xchi ti Jesuse.

²⁶ Ti much'utic laj ya'ibeic sc'op ti Jesuse, hech lic sjac'beic:

—¿Much'u cac'tic xu' chcol che'e? —xutic.

²⁷ Ti Jesuse hech lic yalbe:

—Ti crixchanoetique mu xu' scolta sba stuc. Ja' no'ox ti sventa ti Diose xu' chcolic —xchi.

²⁸ Hech yu'un ti Pedroe hech lic yalbe:

—Ho'ontutique laj xa jcomestutic scotol, laj xa jts'acliotutic —xchi.

²⁹ Ti Jesuse hech lic yalbe:

—Melel ti c'usi chacalbeique, scotol ti much'u yamal sc'opilal cha'i ti snae, ti yajnile, ti sbanquiltaque, ti yits'inabtaque, ti svixobtaque, ti yixleltaque, ti stot sme'e, ti xnich'nabe, yu'un ja' más tsots sc'opilal cha'i ti chac' sba ti abatinel yu'un ti Diose, ³⁰ ja' ep ch-ac'bat xq'uexol li' ti ora to. Ch-ac'bat yich' uc xcuxlejal sbatel osil —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti yan vuelta laj yal ti Jesuse ti c'u che'el chmilate

(Mt. 20:17-19; Mr. 10:32-34)

³¹ Ti Jesuse laj sq'uej sbaic batel xchi'uc ti lajchavo' yajchanc'opetique. Hech lic yalbe:

—A'yo me ava'yic, ta xa xijmu batel ti Jerusalén. Scotol chc'ot ti pasel ti jc'opilale ti laj sts'ibabun comel ti j'alc'opetic yu'un ti Diose, ho'on ti co'ol crixchanoucutive. ³² Chi'ac'at entrecal ti sc'ob yanlum viniqetic yu'un hech chquich' labanel, chquich' ilbajinel, chquich' tubtael. ³³ C'alal mi laj xa yo'nton yac'bucun aciale, patil chba smilucun ti cruz. Patil oy much'u chlic smucucun. Hech yu'un ti yoxibal c'ac'al chlic cha'cuxiucun —xchi ti Jesuse.

³⁴ Mu'yuc sc'opilal ti yo'ntonic yu'un ti hech chc'ot ti pasele hech yu'un muc xa'ibeic sjam ti c'u che'el laj yale.

Ja' sc'opilal ti ijambat sat jun ma'sat te nopol jteclum Jericó

(Mt. 20:29-34; Mr. 10:46-52)

³⁵ Ti c'alal po'ot xa chc'ot ti jteclum Jericó ti Jesuse, te nacal c'ot sta ti ti'be jun ma'sat. Ja' judio vinic. Te tsc'an paramote. ³⁶ C'alal laj ya'i ti ma'sate ti oy ep xchi'iltac ch-ech'ic, hech lic sjac'be:

—¿Bu chabatic? —xchi.

³⁷ Hech i'albat yu'unic:

—Ja' jchi'inojtutic ti Jesuse, ja' ti liquem tal ti Nazarete —xchiic.

³⁸ C'alal hech laj ya'i ti ma'sate, hech tsots lic yavta:

—Jesús, ho'ot ti yelnich'onot ti Davide ti ac'opilal chatale, c'uxubinun —xut.

³⁹ Ti much'utic baejemique:

—Anchan —xutic.

Muc xch'un ti vinique. Más tsots lic yavta:

—Yelnich'onot David, c'uxubinun —xchi.

⁴⁰ Hech yu'un ti Jesuse laj sva'an sba.

—Ba iq'uic tal ti vinique —xut.

C'alal ihul ti stojol, hech lic sjac'be:

⁴¹ —¿C'usi chac'an chajpasbe? —xchi ti Jesuse.

Itac'av ti vinique:

—Avocoluc, Cajval, jambun jsat —xchi.

⁴² Ti Jesuse hech lic yalbe:

—Hechuc, ac'o jamuc asat. Yu'un ti xc'ot xa asate, yu'un laj ach'un ti xu' cu'un —xchi.

⁴³ Ti ora ijam ti sate. Laj sts'acli batel ti Jesuse, lic yalilambe vocol ti Diose. C'alal laj yilic scotol ti xchi'iltaque, scotolic lic yalbeic vocol uc ti Diose yu'un ti hech ic'ot ti pasele.

19

Ja' sc'opilal ti Zaqueoe

¹ Ti bee ti chbat ti Jerusalén te chjelav ti Jericó hech yu'un te ijelav ti Jesuse. ² Oy jun vinic te ti jteclum, Zaqueo sbi ti vinique. Tsots yabtel yich'oj. Ja' ajvalil yu'un chich' scotol ti patan ti chaq'uic ti xchi'iltaque. Ja' jc'ulej ti jyalel ti Zaqueoe. ³ Ti Zaqueoe sc'an sq'uelbe sat ti Jesuse. Sc'an xoj-tiquin. Yu'un ep ti jyalel ti crixchanoetique, muc xil ti Jesuse ti Zaqueoe yu'un comcom vinic ti Zaqueoe. ⁴ Hech yu'un ijelav batel ti anil. Imu ti jtec sicómorote' yu'un hech tsq'uelbe sat ti Jesuse c'alal ch-ech' batel ti be. ⁵ Ti Jesuse c'alal ic'ot yo' bu

ti te'e, laj sq'uel muel. Laj yil ti vinic ti te luchule, hech lic yalbe:

—Zaqueo, yalan tal yu'un persa te chibat ti ana ti ora to —xut.

⁶ Ti ora iyal tal ti Zaqueoe. Nichim no'ox yo'nton laj yic' batel te ti sna ti Jesuse. ⁷ Mu xtun laj yilic ti crixchanoetique yu'un ti te ibat ti Jesuse yu'un sna'o'jic ti mero jlo'lavanej ti Zaqueoe. ⁸ Ti Zaqueoe laj sva'an sba ti stojol ti Cajvaltique, hech lic yalbe:

—A'yo me ava'i, Cajval, chcac'be o'loluc jc'uulejal ti me'onetique. Mi oy much'u laj jlo'labe staq'uin, ti jsutesbe chanib vuelta —xchi.

⁹ Ti Jesuse hech lic yalbe:

—Ti ora to nacolic xa xchi'uc sjunul ana. Ti ora to mero yelnich'on Abraham nac'ot yu'un co'ol oy xch'unojel avo'nton xchi'uc. ¹⁰ Yu'un ho'on ti co'ol crixchanoucutique, tal jsa' scotol ti much'u ch'ayeme. Tal jcolta —xchi ti Jesuse.

Ja' ti lo'il yu'un ti lajunvo' abatetic ti i'ac'batic staq'uine

¹¹ Yu'un te yac'oj sba cha'ibeic sc'op ti Jesuse ti judioetique, hech yu'un ti Jesuse hech lic scaj'albe lo'il ti c'alal mu to chc'ot ti Jerusalén xchi'uc, yu'un tscaj'ac'be sna'ic ti ma'uc to yorail ti ch-och ti ajvalile. Yu'un laj scuyic ti judioetique ti ch-och ti ajvalil yu'unic te ti Jerusalén yu'un ja' xa yorail tspasvan ti mantal li'to ti Diose laj scuyic. ¹² Hech yu'un hech lic yalbe:

—Oy jun vinic, ja' snich'on jun rey. Jc'uulej ti vinique. Ibat ti yan balumil. Nom ti balumile. Ba yich' tal yabtel yu'un ch-och ti ajvalil yu'un

hech xu' tspas ti mantal ti xchi'iltaque. Patil tsut talel. ¹³ C'alal mu to chbat, laj yic' tal ti stojol lajunvo' ti yabate. Jujun laj yac'be jun libra saquil taq'uin. Hech laj yalbe: “Ba pasic canal xchi'uc. Chul quich' ti c'alal chisut talel ti yan c'ac'al”, xut comel. ¹⁴ Hech yu'un scotol ti crixchanoetique mu xtun laj ya'yic ti ch-och ti ajvalil ti xchi'ile c'alal tsut talel, hech yu'un patil laj staquic batel ti much'utic chba sc'anic parte. Hech chba yalic: “Mu jc'antutic ti ja' chisventainuntutic ti jchi'il lume”, xchiic c'otel. ¹⁵ C'alal laj xa yich' yabtel ti ajvalil ti vinique, isut tal. Laj stac ti iq'uel ti abatetic ti yac'ojbe ono'ox sventainic ti staq'uine yu'un tsc'an cha'i c'u che'el laj spas canal xchi'uc ti jujune. ¹⁶ Ital ti june, hech laj yal: “Cajval, lajuneb libra ijolin cu'un ti ataq'uin ti laj avac'bune”, xchi hulel ti stojol. ¹⁷ I'albat yu'un ti yajvale: “Ho'ot lequil abatot cu'un. Yu'un jun avo'nton laj ajolintas ti jtaq'uine hech yu'un lajuneb jteclumetic chacac'bot aventain”, xut. ¹⁸ Ital yan, hech laj yal: “Cajval, ho'ob libra ijolin cu'un ti ataq'uin ti laj avac'bune”, xchi hulel ti stojol. ¹⁹ Hech i'albat yu'un ti yajvale: “Ho'ot ho'ob jteclumetic chacac'bot aventain”, xut. ²⁰ Ital yan, hech laj yal: “Cajval, ilo ti jun libra saquil taq'uin avu'une ti laj avac'bune. Lec laj jpix ti panuela, lec laj jq'uej. ²¹ Yu'un laj jna' ti ta ono'ox chavich' sutel xchi'uc ti sjole. Laj jna' ti c'oc' vinicote. Ho'ot chavich'ilan ti bu mu ho'ucot avabtel”, xut. ²² Hech i'albat yu'un ti yajvale: “Ho'ot chopol abatot. Yu'un mu lecuc avo'nton ti jtojol hech yu'un mu xac'an cha'abtej. Chaquich'bot ac'op ti sventa ti c'usi laj avale.

Mi yu'un chacuy ti ho'on c'oc' vinicun, ti ho'on chquich' ti bu mu ho'ucun cabtele, ²³ hech yu'un ¿c'u yu'un mu laj avac'be ti much'u tsna' tsjolintase te ti banco? Hech c'alal nital, laj xa quich'utel xchi'uc ti sjole ti hechuque”, xut. ²⁴ Hech lic yalbe ti much'utic te va'ajtique: “Pojbo ti jun libra ti jtaq'uine, ac'bo ti much'u laj yich' tal ti lajuneb librae”, xut. ²⁵ Oy hech laj yalic: “Cajval, yich'oj xa lajuneb libra saquil taq'uin lume”, xutic. ²⁶ Hech itac'av ti reye: “Chacalbeic, scotol ti much'u ch-abtej cu'un, tsta ti c'usi oy yu'une. Ja' chlic cac'be yan uc. Ti much'u mu sc'an ch-abtej cu'un, hech mu'yuc c'usi tsta. Ja' chlic jpojbe ti c'usi cac'ojbe ono'oxe. ²⁷ Ti much'utic hech chiscontrainune, ti mu sc'an ti ho'on ti jpas ti mantale, scotolic iq'uic me tal li'to. Milic li' ti jtojole”, xchi ti reye —xchi ti Jesuse.

*Ja' sc'opilal ti i'och batel ti Jerusalén ti Jesuse
(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Jn. 12:12-19)*

²⁸ C'alal laj yo'nton laj yal ti lo'ile ti Jesuse, hech lic baejuc batel ti Jesuse yu'un chmu batel ti Jerusalén. ²⁹ Ic'ot nopol chib jteclum, Betfagé sbi ti june, Betania sbi ti yane. Te nopol vits Olivatic sbi. Ti Jesuse lic stac batel cha'vo' ti yajchanc'opetique. ³⁰ Hech laj yalbe:

—Toj chabatic ti biq'uit jteclum lum toi. C'alal te cha'ochic oy burro leclec to no'ox sba smuc'ul te chucul chc'o ataic. Mi junuc vuelta mu'yuc much'u scajlebinoj. Coltao, ic'bun talel. ³¹ Mi chas-jac'boxuc ti yajvale: “¿C'u stu avu'un ti jburro? ¿C'u yu'un chacolta?” mi xayute, “chtun yu'un ti Cajvaltique”, xavut —xchi ti Jesuse.

³² Hech ibatic ti cha'vo'ique, te c'ot staic hech chaj c'u che'el i'albat yu'un ti Cajvaltique. ³³ C'alal yac'oj sba tsjitumbeic yaq'uil ti burroe, hech i'albat yu'un ti yajval ti burroe:

—¿C'u stu avu'un chacolta ti jburroe? —x'utatic.

³⁴ Hech itac'avic:

—Ja' chtun yu'un ti Cajvaltique —xutic.

³⁵ Hech laj yiq'uic tal ti yo' bu oy ti Jesuse. Laj scajambe xchijic ti spat ti burroe. Hech yu'un lic scajlebin ti Jesuse. ³⁶ C'alal ixanav batel ti Jesuse, ti judioetique laj sq'uiic xchijic te ti be. ³⁷ C'alal yeloval xa ti Jerusalene, ja' te ti bu vits Olivatic, scotol ti much'u tsts'acli ti Jesuse, tsots lic c'opojucuc. Nichim no'ox yo'ntonic lic yalbeic vocol ti stojol ti Diose yu'un scotol ti jchop o abteletic ti yilojique.

³⁸ Hech laj yalic:

—¡Jun no'ox yutsil ti ajvalile ti itacat xa tal ti jtojoltic yu'un ti Cajvaltic Diose! ¡Lec chijyilucutic ti Diose obi! ¡Ac'o spasic ti muc' ti Diose scotolic te ti vinajel uc! —xchiic.

³⁹ Oy cha'vo' oxvo' ti fariseoetique ti xchi'inojic. Hech lic yalbeic ti Jesuse:

—Maestro, pajesio ti jch'unojeletic avu'une, mu me xc'opojic —xchiic.

⁴⁰ Ti Jesuse hech lic yalbe:

—Chacalbeic, taca ch'aniuc ti jch'unojeletic cu'une, ja' chlic c'opojuc ti tonetique —xut.

⁴¹ C'alal ta xa xc'ot ti Jerusalén ti Jesuse, lic yoc'ta ti xchi'iltaque ti te nacajtique. ⁴² Hech laj yal:

—Taca xana'ic ti ora to ti c'u che'el chacolique, ja' lec. Pero mu xana'ic. ⁴³ Ta me sta yorail c'alal chasjoyubtaoxuc avajcontra, chascontrainoxuc, chasmacoxuc ti jujujech. ⁴⁴ Chjinat ti jteclum

avu'unique. Mi jp'ejuc ton mu'yuc bu chcom ti sba yan ton yu'un scotol chjinat, chasmiloxuc acotolic. Yu'un mu xach'unic ti nihul xa ti atojolic, ho'on ti Diosune —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti laj sten loq'uel ti jchonolajeletique te ti yamaq'uul ti temploe ti Jesuse

(Mt. 21:12-17; Mr. 11:15-19; Jn. 2:13-22)

⁴⁵ I'och ti yamaq'uul templo te ti Jerusalén ti Jesuse. Lic sten loq'uel scotol ti jchonolajeletique te ti yamaq'uul templo. ⁴⁶ Hech lic yalbe ya'yic:

—Hech ts'ibabil comel: “Ti jnae ja' sventa ti te chac'oponune”, xchi ti Diose. Ho'oxuque laj xa ac'atajesic ti xch'en j'elec' —xut.

⁴⁷ Scotol c'ac'al te ichanubtasvan ti templo te ti Jerusalén ti Jesuse. Ti totil paleetique xchi'uc ti much'utic chchanubtasvanic ti smantal ti Diose ti scuyoj sbaique xchi'uc ti totiletic yu'un ti judioetique sc'an smilic. ⁴⁸ Yu'un scotol ti crixchanoetique toyol yo'ntonic laj ya'ibeic sc'op ti Jesuse, hech yu'un muc spas c'usi chutic.

20

Ja' sc'opilal ti Jesuse ti ijac'bat much'u i'ac'bat yabtel

(Mt. 21:23-27; Mr. 11:27-33)

¹ Ti yan c'ac'al yac'oj sba chchanubtasvan te ti yut templo te ti Jerusalén ti Jesuse, yu'un chcholbe ya'yic ti lequil ach' c'ope, ital cha'vo' oxvo' ti totil paleetique xchi'uc ti much'utic chchanubtasvanic ti smantal ti Diose ti scuyoj sbaique xchi'uc ti moletique. ² Hech tal sjac'beic ti Jesuse:

—Albun ca'itutic, ¿much'u smantal avich'oj ti hech laj aten loq'uel ti jchonolajeletique li' ti yamaq'uil ti temploe? ¿Much'u laj yac'bot avabtel? —xutic.

³ Itac'av ti Jesuse, hech lic yalbe:

—Oy c'usi chajac'be uc. Ti jc'an ti chavalbun ca'i.

⁴ Ti Juane ¿much'u i'ac'bat yabtel yu'un ti laj yac'ich'ho'e? ¿Mi yu'un Dios i'ac'bat yabtel o mi yu'un crixchanoetic i'ac'bat yabtel? —xut.

⁵ Hech lic yalbe sbaic:

—“Yu'un Dios”, mi chijchie, “¿c'u yu'un muc xach'unic che'e?” ta me xijyutucutic. ⁶ “Yu'un crixchanoetic”, mi chijchie, chijyac'bucutic ton ti jchi'iltique. Yu'un scotolic xch'unojic ti ja' j'alc'op yu'un ti Diose ti Juane —xut sbaic.

⁷ Hech yu'un hech lic yalbeic ti Jesuse:

—Mu jna'tutic —xchiic.

⁸ Hech yu'un ti Jesuse hech lic yalbe:

—Hechun uc, mu xacalbe much'u smantal quich'oj ti hech ti jpase —xut.

Ja' ti lo'il yu'un ti jchabiejbalumiltique ti chopol yo'ntonique

(Mt. 21:33-44; Mr. 12:1-11)

⁹ Ti Jesuse lic yalbe lo'il ti judioetique. Hech lic yalbe:

—Oy jun vinic oy slum. Te laj sts'un ep uvate'. Hech laj sa'be yajval ti slume yu'un hech chch-abibat ti slume, ch-abtej yu'un. Te laj snacan comel. Patil nom ibat ti yajval ti balumile. Te ihalej ep c'ac'al. ¹⁰ C'alal po'ot xa tsta yorail chtoc'onaj ti sat ti uvate'e, laj stac talel ti smozoe yu'un chc'ot sc'opon ti jchabiejbalumiltique.

Chc'ot sc'ambe tal ti sate. C'alal ic'ot ti mozoe, imajvanic ti jchabiejbalumiltique. Mu'yuc c'usi i'ac'bat batel ti mozoe. ¹¹ Ti yajval ti balumile laj xcha'tac talel nixtoc yan smozo. Co'ol ono'ox ilaj ti majel uc, ilaj ti ilbajinel, ilabanat. Mi jutuc mu'yuc c'usi i'ac'bat batel uc. ¹² Ti yajval ti balumile laj stac talel yan smozo. Ja' yoxva'al xa. Ja' iyajesat yu'un ti jchabiejbalumiltique, itenat loq'uel ti bu ts'umbil ti uvate'e.

¹³ Hech yu'un hech lic snop ti yajval ti balumile: “¿C'usi chcut? Ja' lec ti jtac batel ti jnich'one ti c'ux ti co'ntone. C'alal chlic ti ja' jnich'on, ja' van chispasbucun ti muc”, xchi ti yo'nton. ¹⁴ C'alal laj yilic ti jchabiejbalumiltique ti ja' snich'on ti yajval ti balumile, hech laj yalbe sbaic: “Ja' yajval balumil chcom avi to. Ba jmiltic. Ho'ucutic chquich'betic comel ti slume”, xut sbaic. ¹⁵ Hech yu'un laj stenic loq'uel ti bu ts'umbil ti uvate'e, laj smilic.

'Hech yu'un mi isut tal ti yajval ti uvate'e, ¿c'usi chc'ot spasbe ti jchabiejbalumiltique? —xchi ti Jesuse—. ¹⁶ Chacalbeic, ja' tsmil ti jchabiejbalumiltique. Yan xa much'u chac'be xchabi ti uvate' yu'une —xchi ti Jesuse.

C'alal laj ya'yic, hech lic yalic:

—Mu me hechuc tspas ti Diose —xchiic.

¹⁷ Ti Jesuse laj sq'uelbe satic, hech lic yalbe:

—Nopo mi mu hechuc sjam ti hech ts'ibabil ti sc'op Diose:

Hech chaj c'u che'el ti yajval nae ti laj yotes ti chiquina ti tone ti mu xtun laj yilic ti yaj'abtele, ja' no'ox hech laj xa yich' tsots yabtel cu'un ti much'u t'ujbil cu'une ti ja' mu sc'anique, ti xchi ti Diose.

¹⁸ Hech chaj c'u che'el ti p'in ti chp'aj yal tal ti ba ton pedazo chc'ot, o mu'yuc xa stu, ja' no'ox hech uc mu'yuc xa stu cu'un ti much'u mu sc'an chixch'umbun ti jc'ope. Mi mu sutes yo'nton, ja' chc'o quich'be sc'op. Hech chaj c'u che'el ti p'in ti chp'aj yal tal muc'ta ton ti sba ja' ts'ts'ubilaj, ja' no'ox hech uc mi laj cal ti ch'ayel chbatique, jp'el sc'opilal ch'ayel chbatic o. Laj stu o, ti xchi ti Diose —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti sc'an ti ac'o stabeic smul ti Jesuse ti fariseoetique

(Mt. 21:45-46; 22:15-22; Mr. 12:12-17)

¹⁹ Ti totil paleetique xchi'uc ti much'utic ichanubtasvan ti smantal ti Diose ti scuyoj sbaique sc'an stsaquic ti ora ti Jesuse yu'un laj ya'ibeic sjam ti ja' sc'opilalic stuquic ti icholbate. Muc xu' yu'unic ti ts'tsaquique yu'un ja' ix'i'ic yu'un ti xchi'iltaque.

²⁰ Hech yu'un laj smalaic yu'un c'u che'el xu' tslo'laic ti c'op ti Jesuse tscuyic. Ti c'alal yorail xu' laj scuyic, ti ora laj staquic batel ti ya-jchanc'opetique ti chch'umbeic sc'op ti Jesuse x'elan, ti jun yo'ntonic ti stojol x'elan yu'un chba sjac'beic sc'op. Mi mu sjamuc ic'opoj ti Jesuse, laj xa stabeic smul tscuyic. Hech xu' stsaquic yu'un chiq'uic batel ti stojol ti gobernadore. Yu'un te chc'ot stic'beic smul tscuyic. ²¹ Hech yu'un tal sjac'beic ti Jesuse:

—Maestro, ti jna'tutic ti melel scotol ti c'usi chavale, ti toj chachanubtasvane, ti chavac' ti chanel ti sbe ti Diose ti mero melel. Co'ol chac'opon scotol, manchuc mi tsots yabtel yich'oj,

manchuc mi mu'yuc tsots yabtel yich'oj. ²² Alburn ca'itutic ¿mi stac' chcac'betutic jpatantutic ti Césare, mi mu stac'? —xchiic.

²³ Ti Jesuse laj sna' ti chlo'lavanique, hech yu'un hech laj yalbe:

²⁴ —Ac'bun jq'uel junuc adenariotaq'uin ti ja' sventa yu'un chatoj apatanique —xchi.

Hech yu'un ba yich' tal jun denariotaq'uin. C'alal laj sq'uel ti taq'uine, hech lic sjac'be:

—¿Much'u sloc'tombail ti o'loli? ¿Much'u sbi te oy ti sti'ile? —xut.

Hech itac'avic:

—Ja' ti Césare —xchiic.

²⁵ Hech yu'un ti Jesuse laj yalbe:

—Oy c'usi stac' chach'umbeic ti Césare yu'un ja' totil ajvalil. Ja' no'ox hech uc ti Diose tsc'an chach'unic ti c'u che'el tsc'an —xut.

²⁶ Manchuc mi tsc'an tsa'beic smul ti Jesuse te ti stojol ti xchi'iltaque, muc xu' yu'unic. Ich'ay yo'ntonic ti c'u che'el itac'av ti Jesuse. Hech yu'un mu xa xu' c'usi yan chalic.

Ja' sc'opilal ti sc'an ti ac'o stabeic smul ti Jesuse ti saduceoetique

(Mt. 22:23-33; Mr. 12:18-27)

²⁷ Patil italic cha'vo' oxvo' ti saduceoetique, ja' ti chalic ti mu'yuc much'u chcha'cuxie. Tal sjac'beic ti Jesuse:

²⁸ —Maestro, hech laj sts'iba comel ti Moises: “Mi oy much'u mu'yuc yol snich'on chcham, ti its'inale ti mu to oyuc yajnile ac'o yic'be yajnil ti sbanquile yu'un hech c'alal ch-an sba yol snich'on xu' chac'be xq'uexolin ti sbanquile yu'un hech mu xtup' sbi ti sbanquile”, ti xchi ti Moises. ²⁹ Oy

hucvo' jchi'iltic. Yermano sbaic ti hucvo'ique. Ti banquilale laj yic' yajnil, patil icham. Mu'yuc yol snich'on icom. ³⁰ Hech yu'un ti its'inale laj yic'be yajnil ti ánima sbanquile. Patil icham. Mu'yuc yol snich'on icom uc. ³¹ Hech laj spasic scotolic o. Xmelmun laj yiq'uic sucva'alic. Icham scotolic. Mu'yuc yol snich'onic icom mi junuc. ³² Patil icham uc ti antse. ³³ C'alal tsta yorail ti chcha'cuxiique, ¿much'u junuc yajnil chc'ot ti antse? Melel ti xmelmun laj yiq'uic scotolic —xchiic.

³⁴ Itac'av ti Jesuse, hech laj yalbe:

—Ja' no'ox ti c'alal li'oyic ti balumile ja' chnupunic ti xnich'nabe, ja' chaq'uic ti nupunel ti stsebique. ³⁵ Ti much'utic t'ujbilic yu'un chcha'cuxiic loq'uel ti ch'ene yu'un te chba naclucuc ti vinajele, mu xa xnupunic mi vinic mi ants. ³⁶ Yu'un mu xa xchamic. Hech chc'otic hech chaj c'u che'el ti ch'ul abatetique. Ja' yol xnich'nab Dios ic'otic o yu'un icha'cusesatic yu'un ti Diose. ³⁷ Ti cuxajtic ti ánimaetique ti chamenic xae, ja' laj sts'ibabe sc'opilal ti Moisesse ti bu ts'ibabil ti ic'opoj ti Diose te ti jtec' ch'ix. Manchuc mi ep xa habil chamenic ti Abrahame xchi'uc ti Isaaque xchi'uc ti Jacobe, hech ch-albatic to sc'opilal: “Ho'on Diosun yu'un ti Abrahame xchi'uc ti Isaaque xchi'uc ti Jacobe”, ti xchi ti Cajvaltic Diose, xut ti Moisesse. Yu'un cuxajtic sbatel osil. ³⁸ Yu'un ja'uc j'ech'el ichamic oe, mu'yuc xa dios yu'unic. Hech yu'un ti Diose ja' yu'unic ti much'utic cuxajtique. Yu'un ti cuxajtic sbatel osile, hech yu'un pasbil ti muc' sbatel osil ti Diose —xchi ti Jesuse.

³⁹ Yan xa ti much'u itac'avique. Ja' itac'avic

cha'vo' oxvo' ti much'utic ichanubtasvanic ti smantal ti Diose ti scuyojsbaique. Hech laj yalbeic ti Jesuse:

—Maestro, lec ti c'usi chavale —xchiic.

⁴⁰ Ti saduceoetique muc xu' yu'unic xa tsjac'beic yan ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ¿c'u yu'un chalic ja' no'ox yelnich'on David ti Cristoe? xchi

(Mt. 22:41-46; Mr. 12:35-37)

⁴¹ Hech yu'un ti Jesuse hech lic sjac'be:

—¿C'u yu'un chalic ja' no'ox yelnich'on David ti Cristoe, ja' ti ac'bil yabtel yu'un ti Diose?

⁴² Yu'un ti Davide hech laj yalbe sc'opilal ti sunal ti q'uejojetique:

Ti Cajvale hech i'albat yu'un ti Diose:

“Chlic naclan li' ti j bats'ic'ob

⁴³ ja'to mi laj jtsalbot scotol avajcontra”, x'utat ti Cajvale, xchi ti Davide. ⁴⁴ Hech yu'un ma'uc no'ox yelnich'on yu'un “Cajval”, xchi ti stol —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti Jesuse ti laj sjambeic smulic ti much'utic chchanubtasvanic ti smantal ti Diose ti scuyojsbaique

(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54)

⁴⁵ C'alal te yabinoj scotol ti judioetique, ti Jesuse hech lic yalbe ti yajchanc'opetique:

⁴⁶ —P'ijanic me, mu xtun ti c'usi tspasic ti much'utic chchanubtasvanic ti smantal ti Diose ti scuyojsbaique. Ja' tsc'anic pasel ti muc' hech yu'un slapojic ti nat sc'u'ique. Lec cha'yic ti tspasatic ti muc' yu'un ep jchi'iltic te ti plaza.

Yu'un ja' tsc'anic pasel ti muc' hech yu'un chba nacLucuc ti bu chnaquiic ti más totiletique te ti temploetic xchi'uc mi ch-ic'atic ti q'uin uc. ⁴⁷Tspojbeic ti c'utic oy yu'un ti me'on antsetique. Ti c'u che'el chch'umbatic smantalique yu'un chaq'uic ti q'uelel ti hal tsc'oponic Dios. Hech yu'un jelaven chich'ic castigo stuquic —xchi ti Jesuse.

21

Ja' sc'opilal ti me'on ants ti laj yac'be smoton ti Diose

(Mr. 12:41-44)

¹Ti Jesuse laj sq'uel batel, laj yil ti te oy jc'ulejetic yo' bu scajonal ti taq'uine, ja' ti yav ti smoton ti Diose. Te yac'oj sbaic tstiq'uic ochel ti staq'uinique ti bu yav ti smoton ti Diose. ²Te ital jun me'on ants ti uts sba ti jyalel laj yil ti Jesuse. Ti antse laj stic' ochel chib cinco. ³Ti Jesuse hech lic yalbe ti yajchanc'opetique:

—Melel ti c'usi chacalbeique, ja' más ep laj yac' ti me'on antse chil ti Diose; ja' jutuc no'ox laj yac' scotol ti jc'ulejetique chil ti Diose. ⁴Yu'un ti jc'ulejetique scotolic sobrail xa staq'uinic laj yac'beic ti Diose. Ja'uc ti me'on ants li'to ja' scotol laj yac' ti c'u yepal oy yu'un yu'un tsmac'lin sbae —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti ta ono'ox xjinat ti templo te ti Jerusalene

(Mt. 24:1-2; Mr. 13:1-2)

⁵Oy cha'vo' oxvo' hech laj yalbeic ti Jesuse, ja' sc'opilal ti templo te ti Jerusalene ti t'ujum ti to-netic ti yich'oje xchi'uc ti sronile ti ja' ti laj yaq'uic

staq'uinic ti much'utic toyol yo'ntonic laj yac'beic smoton ti Diose. Hech lic yal ti Jesuse:

⁶ —Ti na ti t'ujum chquiltic ti ora to, ta me sta yorail ti chjinat. Mi jp'ejuc ton mu'yuc bu chcom ti sba yan ton yu'un scotol chjinat —xut.

Ja' sc'opilal ti slajebal c'ac'ale
(Mt. 24:3-28; Mr. 13:3-23)

⁷ Hech lic sjac'beic ti Jesuse:

—Maestro, ¿c'usi ora hech chc'ot ti pasel? ¿Mi oy señail ti jq'ueltutic jbael yu'un hech ti jna'tutic ti po'ot xa chc'ot ti pasele? —xchiic.

⁸ Ti Jesuse hech laj yalbe:

—P'ijanic me, mu me xalajic ti lo'lael. Yu'un ep chtalic chalic: “Ho'on Jcoltavanejun”, xchiic. Oy chtal yalic: “Yorail xa ti chtal ti Cristoe”, xchiic. Mu me xach'unic. ⁹ C'alal chava'ibeic sc'opilal ti oy ep muc'ta pleito li' ti balumile, chava'ibeic sc'opilal uc ti chlic yan muc'ta pleito, mu me xaxi'ic. Persa scotol hech chc'ot ti pasel jbael. Mu to ja'uc slajebal c'ac'al —xchi.

¹⁰ Hech laj yalbe uc:

—Ti crixchanoetic ti jun balumile ja' tscontrain ti crixchanoetic ti yan balumile. Ti ajvaliletique tscontrain sbaic. ¹¹ Ep chnic ti balumile, oy bu chtal vi'nal, oy bu chtal ep chamel. Chvinaj muc'ta señailetic ti vinajel. Ep chac' xi'el.

¹² 'C'alal mu to chc'ot ti pasel, jbael chastsacoxuc, chayilbajinoxuc, cha'ochic ti chuquel ti templo yu'unique xchi'uc ti chuquele. Chayic'oxuc ti stojol ajvaliletic xchi'uc gobernadoretic ho'on ti jventa. ¹³ Yu'un ti hech chc'ot ti pasele, más to chpuc jc'opilal avu'unic.

14 Hech yu'un j'ech'el ac'o ti avo'ntonic ti mu xacajnopilan ti avo'ntonic jbael c'usi chc'o avalic.

15 Yu'un ho'on chajcolta ti c'op. Chacac'bot sp'ijil avo'ntonic hech mu xu' yu'unic chtac'avic yu'un hech mu xu' yu'unic stsalvan ti c'op scotol ti much'utic chascontrainoxuque.

16 Oy atot ame'ic no'ox chayac'boxuc entrecal, oy abanquil avits'in no'ox chayac'boxuc entrecal, oy yan avuts avalal no'ox chayac'boxuc entrecal. Oy ti much'utic lec chac'opon abaic xchi'uque ja' no'ox chayac'boxuc entrecal. C'alal oyoxuc xa ti sc'obic, oy bu chasmiloxuc.

17 Scotol crixchanoetic chayilintaouxuc ho'on ti jventa.

18 Ja' no'ox mi hech tsc'an ti Diose hech chc'ot ti pasel ti chasmiloxuque. Mi mu hechuc tsc'an ti Diose mu xc'ot ti pasel.

19 Mi oy lec stsatsal avo'ntonic mi icuch avu'unic, hech chacuxiic sbatel osil.

20 C'alal chavilic joyubtabil ti jteclum li'to yu'un yajsoldado yan ajvalil, na'ic me ti ic'ot xa yorail ti chjinate.

21 Hech yu'un scotol ti much'utic li' nacajtlic ti estado Judeae anil ac'o batuc ti vits. Scotol ti much'utic li'oyic ti yut ti jteclume ac'o loc'uc batel ti anil. Scotol ti much'utic loq'uemic batel ti jteclume, mu xa me sut ochel talel.

22 Yu'un ja' ic'ot xa yorail ti castigo ti chich'ique ti ts'ibabil ono'ox comel, ja' ti laj sts'iba ti yaj'alc'op ti Diose.

23 Uts sbaic ti much'utic slicojic yolique xchi'uc ti much'utic oy yolic chchu'unic toe yu'un ep voloc chtal li' ti jteclum li'to. Ja' cha'ibeic yilintael Dios avi jchi'iltic li' nacajtlic ti jteclum li'to.

24 Chmilatic ti espada. Ti much'u cuxajtlic toe chchucatic, hech patil chpucatic batel ti slumal yanlum crixchanoetic. J'ech'el chlaj yipic o ti jchi'iltic ti li' nacajtlic

ti jteclum li'to. Ja' j'ech'el tsventainic ti yanlum crixchanoetic avi jteclum li'to, chixtanic ja'to mi ista yorail yu'un ti Diose ti tsjelbe yajval stuc.

Ja' sc'opilal ti c'u x'elan chtal ti Jesuse, ja' ti co'ol crixchanoucutic xchi'uque

(Mt. 24:29-35, 42-44; Mr. 13:24-37)

²⁵ 'Te ti vinajel chjel ti c'u che'el ono'ox ch-abtejic ti c'ac'ale, ti ue, ti c'analetique. Ja' no'ox hech uc li' ti balumile chjel ti c'u che'el ono'ox ch-abtej ti nabe. Más tsots chc'opoj ti nabe, más tsots tsyuques sba ti jyalel hech yu'un chi'ic scotol ti crixchanoetic li' ti balumile. ²⁶ Mu'yuc xa yip yo'ntonic ti crixchanoetique yu'un ti xi'ele, yu'un chi'ic ti jyalel mi oy c'usi chc'ot ti pasel li' ti balumile. Yu'un chniquic scotol ti c'utic te oy ti vinajele. ²⁷ Ja' yorail chiyal tal ti vinajel xchi'uc toc, ho'on ti co'ol crixchanoucutique. Chiyilucun scotol crixchanoetic. Chilic ti jelaven jp'ijile, ti lum lec ti jquevale. ²⁸ Hech yu'un c'alal chaq'uelic ti chlic ti c'utic laj xa calboxuque, nichimuc me avo'ntonic, oyuc me stsatsal avo'ntonic yu'un chana'ic ti po'ot xa chacolic —xchi ti Jesuse, xut ti yajchanc'opetique.

²⁹ Laj yalbe ya'yic uc lo'il. Hech laj yalbe:

—Na'ic me c'u x'elan chch'i ti igote'e xchi'uc scotol yan te'etic. ³⁰ C'alal yac'oj sba ch-ach'ub ti yanale, chana'ic ti ja' yorail xa chtal ho'. ³¹ Ja' no'ox hech uc c'alal chaq'uelic ti yac'oj sba chc'ot ti pasel scotol ti c'utic laj xa calboxuque, na'ic me ti po'ot xa chistacun talel ti Jtote yu'un chtal jpas mantal li' ti balumile.

³² 'Melel ti c'usi chacalbeique, ho'oxuc ti li'oyoxuc ti balumil ti ora to, ja' chaq'uelic ti chjinat ti jteclum li'to hech chaj c'u che'el laj calboxuque. ³³ Chlaj ti vinajele xchi'uc ti balumile. Ti jc'ope ja' mu xlaj stuc.

³⁴⁻³⁵ 'P'ijanic me, mu me ja'uc te batem avo'ntonic c'u che'el lec cha'ech'ic li' ti balumile, hech mu xa ats'aclinojucun c'alal chul jtaoxuc. Yu'un mi hech chapasique, ch'ayem avo'ntonic chul jtaoxuc ti yorail chcale. Hech chaj c'u che'el ti ts'i' mu sna' c'usi ora chba ochuc ti pets', hech ono'ox uc ti crixchanoetique mu sna'ic c'usi ora chtal ti vocole ti sjoylejal balumil. ³⁶ Hech yu'un ti ho'oxuque q'ueleluc me asatic, scotol c'ac'al c'ambeic vocol ti Diose hech lec chayiloxuc, hech mu xa xavilic ti vocol ti chtale, hech mu'yuc amulic c'alal chac'otic ti jtojol, ho'on ti co'ol crixchanoucutive —xchi.

³⁷ Ti c'ac'altic te ichanubtasvan ti templo te ti Jerusalén ti Jesuse. Ja'uc ti ac'ubaltique iloc' batel, ba vayuc ti bu vits Olivatic sbi. ³⁸ Jujun sob ic'luman italic scotol ti crixchanoetique, tal ya'ibeic sc'op te ti templo.

22

*Ja' sc'opilal ti ichapaj ti chich' tsaquel ti Jesuse
(Mt. 26:1-5, 14-16; Mr. 14:1-2, 10-11;
Jn. 11:45-53)*

¹ Po'ot xa tsta yorail q'uin pascua sbi c'alal tsve'ic caxlan vaj ti mu pumesbiluc xch'ute. ² Ti totil paleetique xchi'uc ti much'utic chchanubtasvanic ti smantal ti Diose ti scuyoj sbaique lic snopilanic

c'u che'el xu' tsmilic ti Jesuse yu'un chi'ic yu'un ti xchi'iltaque.

³ Ti Satanase i'och ti yo'nton ti Judase, ja' ti Iscariote sjol sbie. Ja' ti yajchanc'op ti Jesuse. Ja' co'ol lajchavo'ic xchi'uc ti yan yajchanc'opetique.

⁴ Ti Judase ba sc'opon ti totil paleetique xchi'uc ti totiletic ti ja' chchabiic ti templo yu'unique te ti Jerusalén. Ba yalbe ti tspas trato xchi'uc yu'un chac'be entrecal ti Jesuse. ⁵ C'alal laj ya'yic ti paleetique xchi'uc ti totiletique, hech nichim no'ox yo'ntonic. Hech lec ichapaj yu'unic ti c'u yepal chich' taq'uin ti Judase. ⁶ Ti c'u che'el ichapaj yu'unique lec laj ya'i ti Judase. Hech lic snop ti yo'nton c'usi ora xu' chac'be entrecal yu'un hech mu xlic c'op yu'un ti xchi'iltaque.

*Ja' sliqueb laj sliques ti Santa Cena ti Cajvaltique
(Mt. 26:17-29; Mr. 14:12-25; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)*

⁷ Laj sta yorail ti tsve'ic ti caxlan vaje ti mu pumesbiluc xch'ute, ti tsmilic ti ch'iom carneroe ti tsti'ic yu'un ti q'uin Pascuae hech chaj c'u che'el yalaj ti Diose. ⁸ Hech yu'un ti Jesuse laj stac batel ti Pedroe xchi'uc ti Juane. Hech laj yalbe batel:

—Batanic, ba chapambucutic ti ch'iom carnero ti jti'tic sventa ti q'uin pascuae —xut.

⁹ Hech lic sjac'beic:

—¿Bu chac'an chajmeltsambe ti carnero ti jti'tique? —xchiic.

¹⁰ Ti Jesuse hech laj yalbe:

—A'yo me ava'yic. C'alal cha'ochic ti jteclum, chanupic ti be jun vinic scuchoj ya'al ti sq'uib. Ja' chats'acliic batel, chachi'inic ochel ti na ti bu

ch-oché. ¹¹ Hech me chavalbeic ti yajval nae: “Hech chayalbot ti Maestroe: ¿Bu oy ti cuarto ti anae yo' bu xu' jti'tutic ti carnero sventa ti q'uin Pascuae xchi'uc ti cajchanc'opetique? xchi ital sc'op”, xavutic me. ¹² Hech chayac'boxuc avilic muc'ta cuarto te ti xcha'cajal sna. Xch'uboj xa ti cuarto. Te chameltsanic ti carnero —xchi.

¹³ Hech ibatic, hech c'ot staic hech chaj c'u che'el i'albatic yu'un ti Jesuse. Te laj smeltsanic ti carnero sventa ti q'uin Pascuae.

¹⁴ C'alal laj sta yorail chve'ic yu'un ti q'uine, ital ti Jesuse. Tal snacan sba ti mesa xchi'uc ti jchalc'opetic yu'une. ¹⁵ Hech lic yalbe ya'yic:

—Toyol co'nton yu'un ti chajchi'inoxuc ti sti'el ti carnero sventa ti q'uin Pascuae c'alal mu to chquich' volol. ¹⁶ Yu'un chacalbeic, ja'to mi laj sta yorail ti nacolic xae c'alal te xa oyucutic yo' bu tspas mantal stuc ti Diose, ja'to ti jti'be xq'uexol ti carnero avi to ho'oni —xchi ti Jesuse.

¹⁷ Ti Jesuse ja' i'ac'bat jun taza ya'lel sat uvate' yu'un ti yajchanc'ope. Hech laj stsac ti tazae, lic yalbe volol ti Diose. Hech lic yalbe ya'yic:

—Ilo, uch'anic acotolic. ¹⁸ Yu'un chacalbeic, ja'to mi laj sta yorail laj jtsob jbbatic jcotoltic yo' bu tspas mantal ti Jtotic Diose, ja'to chcuch'be xq'uexol ti ya'lel sat uvate'e avi to ho'oni —xchi.

¹⁹ Hech lic stam jun caxlan vaj, laj yalbe volol ti Diose, laj xet' ti caxlan vaje, laj yac'be ti yajchanc'opetique. Hech laj yalbe:

—Ja' jbec'tal li'to yu'un chcac' jba ti milel ti aventaic. Hech me chapasic yu'un chana'ucun —xchi.

²⁰ C'alal ive'ic xae, co'ol lic stsac yan vuelta ti tazae, hech lic yalbe:

—Ja' jch'ich'el li'to. Chcac' jba ti milel, chloc' ti jch'ich'ele. Ho'ot ti aventuraic ti chcac' jba ti milele. Ti ora to ti jch'ich'ele ja' señail ti mu xch'ay ti ach' c'op ti yaloj ti Jtotique ti c'u che'el chacolique.

²¹ 'A'yo me ava'yic, ti much'u chiyac'un entrecale, ja' li' jchi'inojtic li' ti mesae. ²² Yu'un hech ono'ox xchapanoj ti Diose, hech yu'un chismilucun, ho'on ti co'ol crixchanoucutique. Uts sba ti much'u chiyac'un entrecale —xchi ti Jesuse.

²³ Hech yu'un ti yajchanc'opetique hech lic sjac'be sbaic much'u chac' entrecal ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ¿much'u ti más totil chc'ot cu'untique? xut sbaic ti yajchanc'opetique

²⁴ Hech lic stsac sbaic ti c'op ti yajchanc'opetique:

—¿Much'u ti más totil chc'ot cu'untique? —xut sbaic.

²⁵ Ti Jesuse hech lic yalbe:

—Ti ajvaliletic yu'un yanlum viniquetic chac' sbaic ti pasel ti muc' ti stojol ti svinictaque. Manchuc mi tstoy sbaic ti stojol ti crixchanoetic ti smacojique, ja' tsc'anic ti “ja' chcuxubinvan”, ac'o chiuc sc'opilalic yu'un ti crixchanoetique. ²⁶ Ti ho'oxuque mu me hechuc chapasic. Ti much'u tsc'an ti totil chc'ot avu'unique, ac'o yac' sba ti abatinel avu'unic. ²⁷ Nopo ava'yic ti c'u che'el ti much'u totil li' ti balumile ja' no'ox chal mantal. Mu yu'unuc ch-abtej. Ja'uc ti ho'one, mu hechuc ti jpas. Yu'un ho'on avabatun c'otemun.

²⁸ 'Ti ho'oxuque jun avo'ntonic laj achi'inucun ti c'alal laj quich'ilan contrainel. ²⁹ Hech yu'un yu'un yac'objun cabtel ti Jtotique yu'un ti jpas

mantal, hech chacac'boxuc avabtelic yu'un chapasic mantal uc. ³⁰ Hech co'ol chijc'otucutic ti yorail ti jpas mantal. Co'ol oy cabtelic yu'un co'ol ti jpastic ti mantal ti jchi'iltique, ho'ucutic ti co'ol yelnich'onucutic ti Israel xchi'unque —xchi ti Jesuse.

*Ja' sc'opilal ti Jesuse ti laj yalbe ti Pedro:
Chamucun ti avo'nton, xut
(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Jn. 13:36-38)*

³¹ Ti Cajvaltique hech lic yalbe ti Simone:

—Simón, a'yo me ava'i, sc'anoj lisensa ti Satanase yu'un chaspasboxuc proval avo'ntonic ti ora to. Ja' tsc'an ti ac'o chibajuc avo'ntonic o yu'un hech chapuquic batel hech chaj c'u che'el spaxaq'uil trigo. ³² Ho'oti laj xa jc'opombot Dios ti atojol yu'un mu me xchibaj avo'nton o. C'alal chacha'sutes avo'nton, chatsatsubtasbe yo'ntonic ti avermanotaque —xut.

³³ Lic yal ti Pedro:

—Cajval, manchuc mi chixchucucun, manchuc mi chismilucun, muc chajcomesot —xut.

³⁴ Ti Jesuse hech lic yalbe:

—Pedro, chacalbot ava'i, avi ac'ubal to c'alal tsta yorail ch-oc' quelem, laj xa amucun ti avo'nton oxib vuelta —xchi.

Ja' sc'opilal ti yajchanc'opetique ti po'ot xa tspasbat proval yo'ntonic

³⁵ Ti Jesuse hech lic yalbe scotolic:

—C'alal laj jtacoxuc batel mu'yuc ataq'uin, mu'yuc ave'el, mu'yuc asempat, ¿mi oy c'usi muc xataic? —xut.

Hech itac'avic:

—Mu'yuc palta laj ca'itutic —xchiic.

³⁶ Ti Jesuse hech lic yalbe:

—Hech chaj c'u che'el ti soldadoetique chchapan sbaic yu'un chba spasic pleito, chich'ic batel staq'uinic xchi'uc sve'elic xchi'uc yespadaic, ja' no'ox hech tsc'an uc ti ora to. Tsc'an ti oy xch'unojel avo'ntonique yu'un hech chcuch avu'unic ti chacontrainatique. ³⁷ Hech yu'un ti hech chacalbeic, yu'un ti ora to persa hech chc'ot jc'opilal hech chaj c'u che'el ts'ibabil comel jc'opilal: “Chchapanat hech chaj c'u che'el jmulavil”, ti xchie. Yu'un ti hech ts'ibabil comel ti jc'opilale, persa chc'ot ti pasel —xchi ti Jesuse.

³⁸ Hech lic yalic:

—Cajval, li'oy cha'ch'ix espada —xchiic.

Hech itac'av ti Cajvaltique:

—Ta yutsil —xchi. Yu'un ti hech itac'av ti Cajvaltique yu'un ac'o lajuc sc'opilal yu'un muc x'a'ibat sjam ti sc'ope.

Ja' sc'opilal ti ba sc'opon Dios ti Getsemaní ti Jesuse

(Mt. 26:36-46; Mr. 14:32-42)

³⁹ Hech iloc' batel ti Jesuse, ibat ti bu vits Olivatic sbi yu'un te ono'ox chc'otilan. Ichi'inat batel yu'un ti yajchanc'opetique. ⁴⁰ C'alal ic'otic ti vits Olivatic, hech lic yalbe ti yajchanc'opetique ti Jesuse:

—C'oponic Dios hech mu xasujat ti mulil —xut.

⁴¹ Ja' ijelav batel jutuc stuc ti Jesuse. Hech snatil ijelav batel hech chaj c'u che'el ti jtentic batel ton. Laj squejan sba, lic sc'opon Dios. ⁴² Hech laj yalbe ti Diose:

—Tote, mi hech tsc'an ti avo'ntone, q'uejbun batel ti vocol li'to. Mu me jpas c'usi tsc'an co'nton. Ja' ac'o jpas ti c'usi sc'an ti avo'nton atuque —xchi.

⁴³ Ti Jesuse laj yil ch'ul abat. Ja' tacbil tal yu'un tal yac'bel yip ti Jesuse. ⁴⁴ Mu xa xnel ti vocol laj ya'i hech yu'un más laj yac' persa laj sc'opon Dios. Ep ichiq'uinaj. Ti xchiqu'ue hech chaj c'u che'el tsts'uj ch'ich'.

⁴⁵ C'alal laj yo'nton laj sc'opon Dios, isut talel yo' bu oyic ti yajchanc'opetique. Vayajtic c'ot staic yu'un ep chich'ic mul. ⁴⁶ Hech lic yalbe:

—Mu xtun ti chavayic. Licanic, c'oponic Dios hech mu xasujat ti mulil —xut.

Ja' sc'opilal ti itsacat ti Jesuse

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Jn. 18:2-11)

⁴⁷ C'alal yac'oj sba chc'opoj ti Jesuse, ja' hech yorail ital ep crixchanoetic. Ja' jbaejbe tal ti Judase, ja' co'ol lajchavo'ic xchi'uc ti yan yajchanc'opetique. Ti Judase ihul ti stojol ti Jesuse, hech lic sbuts'. ⁴⁸ Hech yu'un ti Jesuse lic yalbe:

—Judás, mu yu'unuc jun avo'nton ti jtojol ti chabuts'une. Ja' no'ox yu'un ti chavac'un entrecale, ho'on ti co'ol crixchanoucutique —xut.

⁴⁹ Ti yajchanc'opetique ti te xchi'inojic ti Jesuse, c'alal laj sna' ti c'usi sventail ti italique, hech lic yalbeic ti Jesuse:

—Cajval, mi chac'an, chcac'betutic espada —xchiic.

⁵⁰ Hech yu'un oy jun laj sloq'ues yespada. Hech laj sbojbe loq'uel jun xchiquin ti yabat ti totil palee. Ti xchiquin ti illoq'ue, ja' ti sbats'ic'ob.

⁵¹ Hech yu'un lic yal ti Jesuse:

—Mu me xapajesic. Ac'o spasic ti c'usi tsc'an yo'ntonique —xut.

Hech yu'un ti Jesuse laj spic ti bu yajem ti abate, ti ora ichop. ⁵²Ti Jesuse hech lic yalbe ti totil palee-tique xchi'uc ti totiletic ti ja' chchabiic ti temploe xchi'uc ti moletique ti te tal tsacvanuque:

—¿C'u yu'un hech tal atsacucun hech chaj c'u che'el j'elec'? Avich'ojic talel avespadaic ate'ic. ⁵³Scotol c'ac'al te oyun ti atojolic te ti templo. ¿C'u yu'un mu teuc laj atsacucun? Yu'un ti hech ihu' xa avu'unique ti ora to yu'un ac'bil lisensa ti avajvalique, ja' ti sventainoj ti mulile. Ja' ti Satanase —xut ti much'utic tal tsacatuc yu'une.

Ja' sc'opilal ti Pedroe ti laj smuc ti yo'nton ti Jesuse

(Mt. 26:57-58, 69-75; Mr. 14:53-54, 66-72; Jn. 18:12-18, 25-27)

⁵⁴Hech laj stsaquic, laj yiq'uic batel ti Jesuse ti sna ti totil palee. Ti Pedroe nomtic to xbat. ⁵⁵Te ti yamaq'uil sna ti totil palee laj spasic c'oc' ti abatetique yu'un chc'atinic. Te laj snacan sbaic. Ti Pedroe laj xchi'in ti naclej ti yantic uque. ⁵⁶Oy jun quiara laj yil ti te nacal ti Pedroe. Yu'un chtil ti c'oq'ue, hech yu'un laj yil. Laj sq'uelilambe sat, hech lic yal:

—Avi to ja' xchi'il sbaic xchi'uc ti much'u tsacbile —xchi.

⁵⁷Ti Pedroe laj smuc ti yo'nton, hech laj yal:

—Ti chavale, me'e, mu hechuc. Mu xcojtiquin —xut.

⁵⁸Li' no'ox ti j'oq'ui i'ojtiquinat yu'un yan ti Pedroe. Hech i'albat:

—Ho'ot laj achi'in uc —x'utat.

Itac'av ti Pedroe:
—Mu ho'ucun, tote —xchi.

⁵⁹ I'ech' van jun ora, oy yan hech i'albat sc'opilal ti Pedroe. Hech laj yal:

—Melel cac'tic, ja' xchi'il sbaic avi to yu'un liquem tal ti Galilea uc —xchi.

⁶⁰ Itac'av ti Pedroe:
—Tote, mu jna' ti c'usi chavale —xchi.

C'alal yac'oj sba chc'opoj ti Pedroe, ja' yorail ti i'oc' quelem. ⁶¹ Hech yu'un ti Jesuse laj sjoyp'in sba, laj sq'uelbe sat ti Pedroe. Ti Pedroe it'ab ti yo'nton ti hech ono'ox i'albat yu'un ti Cajvaltique: “C'alal tsta yorail ch-oc' quelem, laj xa amucun ti avo'nton oxib vuelta”, ti x'utate. ⁶² Hech yu'un iloc' batel ti Pedroe. Ep ba yoc'ta sba.

*Ja' sc'opilal ti ilabanat ti Jesuse
(Mt. 26.67-68; Mr. 14:65)*

⁶³ Ti jayvo'ic ti jtsacvanejetique yu'un ti i'ac'batic xa entrecal, hech lic slabanic ti Jesuse, lic smajic. ⁶⁴ Laj smacbeic sat ti poc', lic smajbeic sat, hech laj yalbeic:

—Alo ca'itutic, ¿much'u laj smajote? —xut.

⁶⁵ Ep laj slabanic. Ep ti c'usi chopol laj yalbeic.

*Ja' sc'opilal ti Jesuse ti te laj sva'an sba ti stojol ja'
ti totiletic yu'un ti xchi'iltaque
(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Jn. 18:19-24)*

⁶⁶ C'alal isacub ti osile laj stsob sbaic ti totiletic yu'un ti judioetique, ja' ti totil paleetique xchi'uc ti much'utic ichanubtasvanic ti smantal ti Diose ti scuyoij sbaique. Laj yiq'uic tal ti stojolic ti Jesuse. Hech lic yalbeic:

⁶⁷ —Albun ca'itutic, ¿mi ho'ot ti Cristoote, ti t'ujbilot yu'un ti Diose? —xchiic.

Ti Jesuse hech lic yalbe:

—Mi chacalbeic ti ho'on Cristoune, mu yu'unuc chach'unic. ⁶⁸ Mi chajac'beic c'usi chanopic, mu xac'an chatac'avic. ⁶⁹ Ho'on ti co'ol crixchanoucutique yorail xa ti te chba naclucun ti sbats'ic'ob ti Diose yo' bu ti jpas ti mantal scotol —xut.

⁷⁰ Scotolic lic yalic:

—¿Mi yu'un ho'ot snich'onot ti Diose chacuy aba? —xchiic.

—Ho'on —xchi xtac'av ti Jesuse.

⁷¹ Hech yu'un lic yalbe sbaic:

—¿C'u yu'un ti jc'antic yan rextico? Laj xa ca'itic ti c'usi chale —xut sbaic.

23

Ja' sc'opilal ti Jesuse ti iva'anat ti stojol ti Pilatoe (Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Jn. 18:28-38)

¹ Hech iliquic scotolic, laj yiq'uic batel ti Jesuse, c'ot sva'anic ti stojol ti Pilatoe. ² Te lic sa'beic smul. Hech laj yalic:

—Avi vinic li'to ja' no'ox tstsob svinictac yu'un tsliques c'op li' ti jlumaltutique. Chal ti mu stac' chcac'betutic spatan ti totil ajvalil cu'untique, ja' ti Césare, yu'un ja' ajvalil scuyoj sba. Ja' ti Cristo scuyoj sbae —xchiic. Ja' ti Cristo sbie ja' sjam ti ac'bil yabtel yu'un ti Diose.

³ Hech yu'un ti Pilatoe hech lic sjac'be ti Jesuse:

—¿Mi ho'ot ajvalilot yu'un ti achi'iltaque, ho'oxuc ti judiooxuque? —xut.

Itac'av ti Jesuse:

—Ho'on —xchi.

4 Ti Pilatoe hech lic yalbe ti totil paleetique xchi'uc scotol ti crixchanoetique:

—Mu jtabe smul avi vinic li'to —xchi.

5 Yan vuelta hech lic yalic:

—Mu me xacolta batel yu'un tsoques ti jchi'iltaque. Chchanubtasvan ti scotol jlumal li' ti Judeae. Ti sliqueb te laj xchanubtas ti jchi'iltac te ti Galilea. Ti ora to talem li'to —xchiic.

Ja' sc'opilal ti ic'bil ibat ti stojol ti Herodese ti Jesuse

6 Hech yu'un c'alal laj ya'i ti Pilatoe, “ti sliqueb te ichanubtasvan te ti Galilea”, ti xchiique, hech yu'un hech lic sjac'be mi te liquem tal ti Galilea ti Jesuse. 7 C'alal laj ya'i ti liquem tal ti Galilea ti Jesuse, hech laj sna' ti Pilatoe ti ja' oy ti sventa ti Herodese. Hech yu'un laj stac batel ti stojol ti Herodese yu'un tal ya'i paxyal te ti Jerusalén ti Herodese. 8 C'alal laj yil ti Jesuse ti Herodese, nichim no'ox yo'nton. Yu'un ep xa c'ac'al tsc'an tsq'uelbe sat yu'un ep ya'yojbe sc'opilal ti Jesuse. “Taca jq'uel ti c'u che'el tspas junuc señail ti Jesuse”, xchi ono'ox ti yo'nton ti Herodese. 9 Hech yu'un lic sjaq'uilambe ti Jesuse ti c'u che'el xu' yu'un tspas ti señailetique. Ti Jesuse mi jp'eluc muc xtac'av. 10 Te va'ajtic ti totil paleetique xchi'uc ti much'utic chchanubtasvanic ti smantal ti Diose ti scuyoj sbaique. Liquem sjolic, toyol yo'ntonic tstic'beic smul ti Jesuse te ti stojol ti Herodese. 11 Ti Herodese xchi'uc ti yajsoldadoetique muc spasic ti muc' ti Jesuse. Ja' no'ox laj slabanic, laj slapbeic c'u'il hech chaj c'u che'el tslapic ti ajvaliletique, ja' ti t'ujum no'ox ti jyalel ti c'u'ile. Patil hech lic

staquic sut tal ti stojol ti Pilatoe. Slapoj tal ti c'u'ile ti Jesuse. ¹² Contra ono'ox yiloj sbaic ti Herodese xchi'uc ti Pilatoe. C'alal laj stac batel ti stojol ti Herodese ti Jesuse, hech lec lic sc'opon sbaic.

Ja' sc'opilal ti ichapaj sc'opilal ti Jesuse yu'un chmilat ti cruz

(Mt. 27:15-26; Mr. 15:6-15; Jn. 18:39-19:16)

¹³ Hech yu'un ti Pilatoe laj yic' tal ti stojol ti totil paleetique xchi'uc ti yan totiletic te ti templo yu'un ti judioetique xchi'uc scotol ti crixchanoetique.

¹⁴ Hech lic yalbe:

—Yu'un ti laj avaq'uic ti jtojol ti achi'il li'to yu'un “tsoques scotol ti jchi'iltaque”, ti xachiique, laj xa quich'be sc'op ti atojolic. Mi jutuc mu jtabe smul. Mu hechuc hech chaj c'u che'el chavalique.

¹⁵ Hech uc ti Herodese muc stabe smul uc. Ti lajuc stabe smule, muc xcha'tac sut tal ti jtojol ti hechuque. A'yo me ava'yic, mu'yuc smul ti achi'il li'to yu'un chmilat. ¹⁶ Hech yu'un ja' no'ox chcac'be castigo, patil ti jcolta batel —xchi.

¹⁷ Hech stalel o ti yorail q'uin tscolta batel jun jchuquel ti jujun habil ti gobernadore. ¹⁸ Hech yu'un tsots lic c'opojuc scotol ti crixchanoetique. Hech lic yalic:

—Ac'o chamuc ti cruz lume. Ja' ac'o coluc ti Barrabase —xchiic.

¹⁹ Ti Barrabase itic'at ochel ti chuquel scoj ti laj stsob svinictac, yu'un laj scontrain ti gobiernoe te ti Jerusalén. Imilvan uc. ²⁰ Ti Pilatoe yan vuelta lic sc'opon ti judioetique yu'un tsc'an tscolta batel ti Jesuse. ²¹ Yan vuelta tsots ic'opojic, hech laj yalic:

—¡Milo ti cruz! —xchiic.

²² Hech laj sjac'be:

—¿C'usi smul avu'unic? Mu jtabe smul yu'un chmilat. Hech yu'un chcac'be castigo, patil ti jcolta batel —xut. Ja' yoxibal xa vuelta ti hech laj yalbe.

²³ Más tsots i'avanic. Hech laj yalic:

—¡Milo ti cruz! —xchiic.

Yu'un ti hech isujvanique, hech ich'umbat sc'op ti crixchanoetique xchi'uc ti totil paleetic yu'unique. ²⁴ Hech yu'un ti Pilatoe laj yal mantal ti ac'o milatuc ti cruz ti Jesuse hech chaj c'u che'el laj sc'anique. ²⁵ Hech laj scolta batel ti much'u laj sc'anique, ja' ti Barrabase, ja' ti itic'at ti chuquel yu'un laj stsob svinictac, laj scontrain ti gobiernoe. Imilvan uc. Laj yac' entrecal ti Jesuse yu'un ac'o c'otuc ti pasel ti c'usi tsc'an ti yo'ntonique.

Ja' sc'opilal ti imilat ti cruz ti Jesuse

(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Jn. 19:17-27)

²⁶ Hech yu'un ti soldadoetique laj yiq'ueic batel ti Jesuse. C'alal xq'uechoj xa batel scrutz ti Jesuse, hech laj stsaquic jun vinic. Ja' ch-och batel ti jteclum. Simón sbi ti vinique. Ja' judiovinic. Ja' liquem tal ti balumil Cirene sbi. Ja' laj yac'beic batel tsq'uech ti scrutz ti Jesuse. Ja' baejem ti Jesuse. Patil chtal ti Simone sq'uechojbe tal ti scrutz ti Jesuse.

²⁷ Laj sts'acliic batel ti Jesuse ep viniquetic xchi'uc ep antsetic. Ti antsetique ep laj yoc'taic ti Jesuse. Ep laj yich'ic mul yu'un. ²⁸ Ti Jesuse laj sjoyp'in sba hech laj yalbe:

—Ho'oxuc antsetic li' nacaloxuc ti Jerusalene, mu me xavoc'taun. Ja' xavoc'ta abaic xchi'uc avol anich'onic. ²⁹ Yu'un ta me sta yorail ti hech chalique: “Ja' lec ti much'utic mu'yuc yolique,

hech mu'yuc c'usi chich' mul yu'un”, xchiic. ³⁰ Hech yu'un hech chlic yalic: “Taca but'q'uijuc tal ti vitse, hech ac'o sbuti'un”, xchiic. ³¹ Ti ho'one ti jch'un scotol ti c'utic yalaj ti Diose. Pero ep chiyac'bucun quich' vocol. Buc xa ti ho'oxuque ti mu xac'an xach'unic ti c'utic yalaj ti Diose, ꞑ'u che'el tsts'ic avu'unic ti vocole ti ta ono'ox xavich'ique! —xchi ti Jesuse.

³² I'ic'at batel uc cha'vo' judioviniquetic ti tsots smulique yu'un co'ol chba milatuc ti cruz xchi'uc ti Jesuse. ³³ C'alal ic'otic ti bu Baquel Jolal sbi ti balumile, te c'ot jipanatuc ti cruz ti Jesuse xchi'uc ti cha'vo' viniquetic ti tsots smulique, jun ti sbats'ic'ob ti Jesuse, jun ti sts'et. Ja' cacal ti o'lol ti scruz ti Jesuse. ³⁴ Ti Jesuse hech lic yal:

—Tote, pasbeic perdón yu'un scoj ti mu sna'ic ti c'usi tspasique —xchi tsc'opon ti Diose.

Hech ti soldadoetique lic spasic al chilic ti much'u chc'ot ti sventa ti sc'u' spoc' ti Jesuse. ³⁵ Te va'ajtic chq'uelvanic tal ti crixchanoetique. Te va'ajtic uc ti totiletic te ti templo yu'un ti judioetique. Lic slabanic uc ti Jesuse. Hech laj yalic:

—Laj scolta yantic. Hech yu'un mi melel ti ja' ti Cristoe, ti ja' t'ujbil yu'un ti Diose, ac'o scolta sba quitic uc —xchiic.

³⁶ Ilabanvan uc ti soldadoetique. Inopejic tal, tal yac'beic vinagre yu'un chuch' yu'un mu me xcham ti ora. ³⁷ Hech laj yalbeic:

—Mi melel ti ho'ot totil ajvalilot yu'un ti achi'iltaque, ho'oxuc ti judiooxuque, coltao aba quitic —xutic.

³⁸ Oy jun pac'bil ti sjol scruz ti Jesuse. AVI TO JA' TI TOTIL AJVALIL YU'UN TI JUDIOETIQUE, xchi ts'ibabil.

³⁹ Te co'ol jipajtic xchi'uc ti Jesuse ti viniquetic ti tsots smulique. Ti june laj stoy sba ti stojol ti Jesuse, hech laj yalbe:

—Mi melel ti Cristoote, ti t'ujbilot yu'un ti Diose, coltao aba quitic. Coltauntutic uc —xut.

⁴⁰ Itac'av ti yane, laj spajesbe ye ti xchi'ile. Hech laj yalbe:

—¿Mi mu xaxi' ti Diose? Co'ol chquich'tic volcol xchi'uc. ⁴¹ Ho'ucutic oy jmultic hech yu'un chquich'tic volcol ti ora to yu'un chiyac'bucutic jtojtic ti c'utic laj jpastique. Ti vinic li'to mu'yuc c'usi chopol spaso —xchi.

⁴² Ti vinique hech lic yalbe ti Jesuse:

—Cajval, na'un me c'alal chtal apas mantal li' ti balumile —xchi.

⁴³ Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Melel ti c'usi chacalbee, ti ora to chachi'inun batel ti vinajel —xchi.

Ja' sc'opilal ti icham ti Jesuse

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Jn. 19:28-30)

⁴⁴ C'alal laj sta o'lol c'ac'al, i'ic'ub ti osile ti sjoylejal balumil. Ic'uben icom oxib ora. ⁴⁵ Tup'en ti c'ac'ale. Ti velo ti te joc'ol ti yut templo te ti Jerusalene, ja' ijat ti o'lol. ⁴⁶ Tsots ic'opoj ti Jesuse, hech laj yal:

—Tote, chcac' ti ac'ob ti jch'uulele —xchi.

C'alal laj yal hech ti Jesuse, icham.

⁴⁷ C'alal laj yil ti capitan soldadoe ti hech ic'ot ti pasele, lec ic'opoj yu'un ti Diose. Hech laj yal:

—Melel ti mu'yuc smul avi vinic li'to —xchi.

⁴⁸ Scotol ti crixchanoetique ti te stsoboj sbaique, c'alal laj yilic ti icham xa ti Jesuse, isutic batel ti snaic. Yu'un ep chich'ic mul, hech yu'un yac'oj sba tsmajilan sti' yo'ntonic ti c'alal isutic batel.

⁴⁹ Scotol ti much'utic lec laj sc'opon sbaic xchi'uc ti Cajvaltique xchi'uc ti yajchanc'opetic ti Cajvaltique xchi'uc ti antsetique ti te iloc' tal ti Galilea ichi'inat tal ti Jesuse, nom va'ajtic te tsq'uelic scotol.

Ja' sc'opilal ti imucat ti Jesuse

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Jn. 19:38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Te oy jun vinic José sbi. Ja' liquem tal ti jteclum Arimatea sbi te oy ti estado Judea. Ja' totil te ti templo te ti Jerusalén ti Josee. Lec yo'nton. Ja' yac'oj sba tsmala ti chtal spasucutic ti mantal ti Diose. Toj yo'nton, hech yu'un mu laj stic' sba ti c'op c'alal laj xchapanic ti Jesuse ti yan totiletic te ti templo. ⁵² Ja' ba sc'opon ti Pilatoe. Laj sc'ambe stacopal ti Jesuse. ⁵³ Yu'un i'ac'bat lisensa yu'un ti Pilatoe, hech yu'un ba sloq'uesbe ti cruz ti stacopal ti Jesuse. Laj xpix ti saquil poc'. Ja' laj stic' ti ach' ch'en ti bu pasbil yu'une. Jombil ti ton ti ch'ene. ⁵⁴ Ja' ti mal c'ac'al ti viernes ti imucate. Ja' yorail chchapan sbaic yu'un ti yoc'omal ja' sc'ac'alil chcux yo'ntonic.

⁵⁵ Ti antsetic ti te iloc' tal ti Galilea ichi'inat tal ti Jesuse, te ibatic ti ch'en uc. Laj sq'uelic ti bu itic'at ochel ti stacopale. ⁵⁶ Isutic batel ti snaic. Hech yu'un ti c'alal ic'otic ti snaique, ti ora lic xchapanic vomoletic xchi'uc perfume yu'un yorail xa chlic ti chcux yo'ntonique hech chaj c'u che'el chal ti mantaletique. Ti vomoletique xchi'uc ti perfumee

ja' chba yac'beic ti Cajvaltique yu'un mu me xtuib ti ora. Ja' stalel hech tspaceic ti judioetique.

24

*Ja' sc'opilal ti icha'cuxi ti Jesuse
(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Jn. 20:1-10)*

¹ Ti sba c'ac'alil ti semana, ja' ti domingoe, c'alal ta xa sacub xa tal ti osile, tal sq'uelic ti ch'en ti antsetique. Yich'ojic tal ti vomoletique xchi'uc ti perfumee ti laj xchapanique. ² Te c'alal ic'otique, balch'umbil xa loq'uel ti tone ti smac ti ti'ch'ene c'ot staic. ³ C'alal i'ochic ti yut ch'en, mu'yuc xa te ti sbec'tal ti Cajvaltique Jesuse c'ot staic. ⁴ C'alal yac'oj sba chlo'laj yo'ntonic, laj yilic ti te va'ajtic ti sts'elic cha'vo' viniuetic x'elan. Lum sac ti sc'u'ique chtup' jsatic yu'un. ⁵ Toj xi'el ic'otic ti antsetique, laj snijan sbaic. Hech ijac'batice:

—¿Mi tal to aq'uelbeic sbec'tal li'i? ¿Mi mu xana'ic ti icha'cuxi xa loq'uel? ⁶ Mu xa li'uqui ti Cajvaltique yu'un cha'cuxem xa loq'uel ti ch'en. Na'ic me ti hech chaj c'u che'el laj yalboxuque c'alal te oyoxuc ti Galilea xchi'uque. ⁷ Hech laj yal: “Ja' persa chi'ac'at entrecal ti sc'ob jmulaviletic, ho'on ti co'ol crixchanoucutique. Chismilucun, patil chismucucun. Ti yoxibal c'ac'al chicha'cuxi”, ti xayutoxuque —xchiic ti viniuetic ti lum sac sc'u'ique.

⁸ Hech lic sna'ic ti antsetique ti hech ono'ox i'albatique. ⁹ Hech iloq'uic ti ch'en, isutic batel, ba xcholbe ya'yic ti buluchvo' yajchanc'opetic ti Jesuse xchi'uc ti yantique scotol ti c'utic i'albatique.

¹⁰ Ja' ti antsetique ti ba yalbe ti jcholc'opetique,

ja' ti María ti liquem tal ti Magdala, xchi'uc ti Juanae, xchi'uc ti yan María, ja' ti sme' ti Jacoboe, xchi'uc ti yan antsetic ti xchi'inojic uque. ¹¹ Ti jcholc'opetique laj scuyic ti hech no'ox chalic ti antsetique, muc spasbeic ti muc' ti sc'opique.

¹² Ja'uc ti Pedroe ilic ti ora, anil ibat ti yo' bu ti ch'ene. Laj sq'uel ochel ti yut, laj yil ja' xa no'ox te oy ti poq'ue, ja' ti xpix ti sbec'tal ti Cajvaltique. Mu xa teuc ti sbec'tal ti Cajvaltique. Hech yu'un ti Pedroe c'alal isut batel ti sna, ep ilo'laj yo'nton batel yu'un melel ti mu xa teuque.

Ja' sc'opilal ti Jesuse ti laj xchi'in batel ti Emaús cha'vo' ti much'u xch'unojbeic sc'ope

(Mr. 16:12-13)

¹³ Ti yorail iloc' ti ch'en ti Cajvaltique, ti mal c'ac'al oy cha'vo' ti much'u xch'unojbeic sc'op ti Jesuse iloq'uic batel ti Jerusalén hech ixanavic batel ti sbelal Emaús. Ja' biq'uit jteclum ti Emause. Oy van chibuc legua chil sbaic xchi'uc ti Jerusale. ¹⁴ Yac'oj sba tslo'iltabe sbaic batel ja' ti c'u che'el imilat ti Jesuse. ¹⁵ C'alal hech yac'oj sba chlo'lajic, te ital ti spatic ti Jesuse. Hech laj xchi'inic batel ti be. ¹⁶ Ti xcha'va'aliq ue ja' macbilic satic yu'un ti Diose hech yu'un muc xojtiquinic ti ja' ti Jesuse ti xchi'inojic batel ti bee. ¹⁷ Hech ijac'batic yu'un ti Jesuse:

—¿C'usi ti chalo'iltaique? —x'utatic yu'un ti Jesuse.

Hech iva'iic. Laj yil ti Jesuse ti ep chich'ic mul.

¹⁸ Hech itac'av ti june, ja' ti Cleofas sbie:

—Scotol ti jchi'iltique ti li' talemic ti Jerusale yu'un tal sq'uelic ti q'uine, ya'yojic ti c'usi ic'ot ti

pasel chabje li' ti Jerusalene. ¿C'u yu'un muc xava'i ho'oti? —xchi.

¹⁹ Hech itac'av ti Jesuse:

—¿C'usi ic'ot ti pasel? —xchi.

Hech itac'avic:

—Ja' ti imilat ti Jesuse, ja' ti liquem tal ti Nazarete. Ja' ti j'alc'op yu'un ti Diose. Yu'un coltabil yu'un ti Diose, hech yu'un lec ichanub-tasvan. Oy yip ti sc'ope. Ihu' yu'un laj spas ep jchop o abteletic. Lec i'ilat yu'un scotol ti jchi'iltique. ²⁰ Ja' i'ac'van entrecal ti totil palee-tique xchi'uc ti totiletic te ti templo cu'untique. Te ichapaj sc'opilal te ti stojol ti gobernadore ti persa chchame. Hech laj smilic ti cruz.

²¹ Ti ho'ontutique laj jch'untutic ti ja' Jcoltavanej cu'untic, ho'ucutic ti yelnich'onucutic ti Israele. Ja' its'aqui xa yoxibal c'ac'al o to ti imilate. ²² Nax ich'ay co'ntontutic yu'un ti c'usi laj yalbuntutic ti antsetique, ja' ti co'ol jchi'inojtutic ti Jesuse xchi'uque. Yu'un i'ayic ti ch'en sob ic'luman nax, ba sq'uelic ti stacopal ti Jesuse. ²³ Mu'yuc xa te c'ot staic. Hech yu'un c'alal laj yilic ti mu xa teuque, hech isutic batel ba yalbuntutic. Te oy la ch'ul abatetic laj yilic uc. I'albatic yu'un la ti cha'cuxem xa ti Cristoe. ²⁴ Oy ibatic ti jchi'iltaque, ba sq'uelic ti ch'ene. Hech chaj c'u che'el laj yalic ti antsetique, hech la oy. Pero mu'yuc bu laj yilic ti Jesuse —x'utat ti Jesuse yu'un ti cha'vo'ique.

²⁵ Hech yu'un ti Jesuse hech lic yalbe:

—Mu p'ijucoxuc. Vocol chach'unic scotol ti c'usi yalaj ti j'alc'opetic yu'un ti Diose. ²⁶ ¿Mi mu hechuc chal ti j'alc'opetique ti persa chich' vocol ti Cristoe

yu'un hech ch-ac'at ti pasel ti muc'? —xchi ti Jesuse.

²⁷ Ti Jesuse hech xmelmun lic yac'be sna'ic scotol ti butic hech chal ti sc'op ti Diose ti persa ta ono'ox xich' vocole. Ja' ti ts'ibabil yu'un ti Moisesse xchi'uc scotol ti yan j'alc'opetic yu'un ti Diose.

²⁸ Hech ic'otic ti Emaús. Hech yu'un ti Jesuse stuc xa no'ox sc'an chjelav batel. ²⁹ Hech yu'un ti cha'vo' viniquetique laj spajesic ti Jesuse. Hech laj yalbeic:

—Li' no'ox comani yu'un mal xa c'ac'al. Po'ot xa ch-ic'ub ti osile —xchiic.

Hech laj xch'un ochel ti Jesuse. ³⁰ C'alal xchi'inojic ti naclej ti mesae, laj stsac ti caxlan vaje ti Jesuse, laj yalbe volcol Dios, laj xet' ti caxlan vaje, laj yac'be. ³¹ Hech yu'un ti c'alal hech laj spas ti Jesuse, hech lic ac'batuc yojtiquinic yu'un ti Diose. Ti ora ich'ay ti satic ti Jesuse. ³² Hech lic yalbe sbaic:

—¿C'u che'el muc sut co'ntontic ti ja' ti Cajvaltique yu'un imuc'ub co'ntontic ti c'alal laj yalbutic ti sjam ti sc'op Diose ti c'alal jchi'inojtic tal ti be? —xut sbaic.

³³ Yu'un ti laj xa yilic ti cha'cuxem xa ti Cajvaltique, hech yu'un isutic batel ti ora ti Jerusalén. Yu'un tsc'an chba yalbe ya'yic ti xchi'iltaque ti co'ol xch'unojic xchi'uque. Te stsoboj sbaic ti buluchvo' yajchanc'op ti Jesuse xchi'uc oy yan xchi'iltac c'ot staic. ³⁴ C'alal ic'otic ti cha'vo'ique, hech i'albatic yu'un ti xchi'iltac ti te oyic ti Jerusale:ne:

—Melel ti cha'cuxem xa ti Cajvaltique. Laj xa yac' sba ti q'uelel ti stojol ti Simon Pedroe —x'utatic yu'un.

³⁵ Hech yu'un uc ti cha'vo'ique hech lic xcholbe ya'yic ti c'u che'el ilo'lajic ti be xchi'uc ti Jesuse, ti ja'to c'alal laj xet' ti caxlan vaje ja'to laj vojtiquinic.

*Ja' sc'opilal ti laj yac' sba ti q'uelel te ti o'lol ti stojol ti yajchanc'opetique ti Jesuse
(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Jn. 20:19-23)*

³⁶ C'alal yac'oj sba tsc'oapon sbaic, ti ora va'al ihul ti stojolic ti Jesuse yo' bu stsoboj sbaique. Hech laj yalbe:

—Tal jtoj avo'ntonic —xchi.

³⁷ Toj xi'el ic'otic. Laj scuyic ti ch'ulelal ti c'alal laj yilique. ³⁸ Ti Jesuse hech laj yalbe:

—¿C'u yu'un chaxi'ic? ¿C'u yu'un hech chanopic?

³⁹ Q'uelo ti jc'obe, q'uelo ti cacane. Ho'on chavil. La' picucun. Ti ch'ulelalucune, mu'yuc jbec'tal mu'yuc jbaquel ti hechuque —xchi.

⁴⁰ C'alal hech laj yal, laj yac' ti q'uelel ti sc'obe, ti yacane. ⁴¹ Ti c'alal laj yilique, nichim no'ox yo'ntonic. Ich'ay yo'ntonic uc, hech yu'un mu sna' c'usi chch'unic mi melel ti cha'cuxem xae. Hech yu'un ti Jesuse lic sjac'be:

—¿Mi oy jutuc ve'elil avich'ojic tal? —xchi.

⁴² Hech yu'un laj yac'be jtuch' vobilal choy yu'un tsti'. Laj yac'be jtuch' colomen tslo'. ⁴³ Ti satilal laj stsac ti ve'elil ti Jesuse, lic ve'uc. ⁴⁴ Hech lic yalbe:

—Hech ono'ox laj calboxuc ti c'alal jchi'inojoxuque ti persa chc'ot ti pasel scotol ti c'u che'el ts'ibabil comel jc'opilal ti sun ti Moises

xchi'uc ti sun ti yan j'alc'opetic yu'un ti Diose xchi'uc ti sunal ti q'uejojetique —xchi.

⁴⁵ Hech yu'un i'ac'bat sp'ijil yo'ntonic yu'un ti Cajvaltique ic'ot ti yo'ntonic ti hech ono'ox ts'ibabil comel sc'opilal te ti sc'op ti Diose. ⁴⁶ Hech lic yalbe uc:

—Hech ts'ibabil uc ti sc'op ti Diose. Persa ch-ech' jvocol ti ho'on ti Jcoltavanejune. Pero persa chicha'cusesat ti yoxibal c'ac'al. ⁴⁷ Hech yu'un persa chcholbatic scotol crixchanoetic ti mi tsutes yo'ntonic yu'un ti smulique, mi chch'unic ti ho'on Jcoltavanejun yu'unique, hech chch'aybat smulic. Ja' jbael chcholbatic ti much'utic li' nacajtic ti Jerusalene. Patil xmelmun chcholbatic scotolic ti sjoylejbal balumil, ti xchie. ⁴⁸ Ho'oxuc rexticooxuc yu'un laj xa aq'uelic scotol. ⁴⁹ A'yo me ava'yic, chajtacboxuc yal tal ti Ch'ul Espíritue ti ja' yaloj ti Jtotique ti chayac'boxuque. Mu to me xba apuc ti jc'opilale. Li'tono'oxaniqui li' ti Jerusalene ja'to mi iyal xa tal ti Ch'ul Espíritue. Ja' chtal nojuc ti avo'ntonic hech ch-an yip ti avo'ntonique —xchi ti Jesuse.

*Ja' sc'opilal ti isut batel ti vinajel ti Jesuse
(Mr. 16:19-20)*

⁵⁰ Ti yan c'ac'al ti Jesuse laj yic' loq'uel ti Jerusalén ti yajchanc'opetique. Ja' laj stamic batel ti sbelal ti biq'uit jteclum Betania sbi. Hech yu'un hech lic stoy sc'ob ti Jesuse, laj yac'be bendición ti yajchanc'opetique. ⁵¹ C'alal yac'oj sba chac'be bendición ti yajchanc'opetique, ip'evat ti Jesuse, i'ic'at batel ti vinajel. ⁵² C'alal laj sq'uelic ti imu batel ti vinajel ti Cajvaltique, ech'em laj spasic ti

muc'. Hech nichim no'ox yo'ntonic isutic batel ti Jerusalén. ⁵³ Scotol c'ac'al te ibatilanic ti templo te o. Nichim no'ox yo'ntonic hech laj yalilambeic ti Diöse:

—Hocol aval ti laj xa acoltauntutique —xchiic.

**Ja' ti ach' Testamento: ja' sc'opilal ti
Jesucristoe ja' ti Jcoltavanej cu'untique
New Testament in Tzotzil Huixtan; tzo
(MX:tzo:Tzotzil)**

copyright © 1995 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tzotzil

Dialect: Huixtan

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tzotzil, Huixtán [tzo], Mexico

Copyright Information

© 1995, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Tzotzil

© 1995, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022

bfc04b0b-e3f6-5d33-a55e-c38b6d9b8579